

Univerzita Pardubice
Filozofická fakulta

Ti, co mění čas
Kontrafaktuální dějiny v české próze po roce 1989
Diplomová práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Anna Hamanová**
Osobní číslo: **H18364**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Dějiny literární kultury**
Téma práce: **Ti, co mění čas. Kontrafaktuální dějiny v české próze po roce 1989**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se bude zabývat tématem zobrazení kontrafaktuálních (alternativních) dějin v české próze po roce 1989; autoři využívající tohoto žánrově-stylového postupu konstruují fikční světy, v nichž malá změna může mít fatální důsledky. Cílem práce bude provést narativní a tematickou analýzu vybraných českých próz s tématem kontrafaktuální historie a následně provést jejich vzájemnou komparaci. Základním výzkumným materiálem diplomové práce budou romány *Munkdorf* (2011) Jana Zenkla, *Spěšný vlak CH.24.12* (2010) Jana Poláčka, sága *Valhala* (souhrnně vydáno v roce 2014) Františka Novotného, *Zápisky o válce česko-slovenské* (2012) Aleše Palána a *Žáby v míku* (2007) Jana Drnka.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ADAMOVIČ, Ivan. Slovník české literární fantastiky a science fiction. Praha: R3, 1995, 349 s. ISBN 80-85364-57-3. CLUTE, John a Peter NICHOLLS. The Encyclopedia of science fiction. New York: St. Martin's Press, 1993. ISBN 978-0312096182. DĚDINOVÁ, Tereza. Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, 228 s. ISBN 978-80-210-7871-0. DOLEŽEL, Lubomír. Fikce a historie v období postmoderny. Praha: Academia, 2008, 155 s. Možné světy. ISBN 978-80-200-1581-1. FERGUSON, Niall. Virtuální dějiny: historické alternativy. Praha: Dokořán, 2001, 374 s. ISBN 80-86569-02-0. HODROVÁ, Daniela. Na okraji chaosu--: poetika literárního díla 20. století. Praha: Torst, 2001, 865 s. ISBN 80-7215-140-1. KUDLÁČ, Antonín K. K. Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, 200 s. ISBN 978-80-7560-105-6. PIOREK-KÁ, Kateřina a Ondřej SLÁDEK. O psaní dějin: teoretické a metodologické problémy literární historiografie. Praha: Academia, 2007, 229 s. ISBN 978-80-200-1544-0. RAK, Jiří. Co kdyby to dopadlo jinak?: křížovky českých dějin. Praha: Dokořán, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7363-137-6. SMETANA, Vít, Dagmar HÁJKOVÁ, Jaroslav KUČERA, Jiří SUK, Pavel ŠRÁMEK a Oldřich TŮMA. Historie na rozcestí: jak mohly dopadnout osudové chvíle Československa. Druhé vydání. Brno: Barrister Principal, 2016, 286 s. ISBN 978-80-7485-096-7.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Antonín Kudláč, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2021**

---

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2020

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Hradci Králové dne 14. 6. 2021

Anna Hamanová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Antonínu Kudláčovi za cenné rady, které mi poskytl a za vedení mé práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá tématem kontrafaktuálních dějin v české próze po roce 1989. Cílem práce bude provést narativní a tematickou analýzu vybraných českých próz s tématem kontrafaktuální historie. Následně bude provedena jejich vzájemná komparace. Základní díla využitá v této práci budou *Munkdorf* (2011) Jana Zenkla, *Spěšný vlak CH.24.12* (2010) Jana Poláčka, sága *Valhala* (souhrnně vydáno v roce 2014) Františka Novotného, *Zápisky o válce česko-slovenské* (2012) Aleše Palána a *Žáby v mlíku* (2007) Jana Drnka.

KLÍČOVÁ SLOVA

Kontrafaktualita historie, alternativní historie, tajné společnosti

TITLE

Those Who Change Time: Counterfactual History in Czech Prose after 1989

ANNOTATION

A thesis will analyse counterfactual history in Czech prose after the year 1989. The main goal will be to accomplish narrative and thematic analysis of the selected Czech prose with theme of counterfactual history and then compare the works with each other. The primary texts will be *Munkdorf* (2011) by Jan Zenkl, *Spěšný vlak CH.24.12* (2010) by Jan Poláček, *Valhala* (2014) by František Novotný, *Zápisky o válce česko-slovenské* (2012) by Aleš Palán and *Žáby v mlíku* (2007) by Jan Drnek.

KEYWORDS

Counterfactual history, alternate history, secret societies

Obsah

Úvod	1
1. Kontrafaktuální dějiny	5
1.1 Kontrafaktuální dějiny jako literární žánr	8
1.2 Česká alternativní próza před rokem 1989	10
1.3 Česká alternativní próza po roce 1989	11
1.4 Světová alternativní próza	13
2. Narativní prvky	19
2. 1 Příběh	19
2. 1. 1 Událost	20
2. 1. 2 Postava	20
2. 1. 3 Prostor	21
2. 2 Narativní diskurz	22
2. 2. 1 Čas	23
2. 2. 2 Vyprávěč	23
2. 2. 3 Fokalizace	24
3. Spěšný vlak CH.24.12. a cesta do neznáma	25
3. 1 Dílo	26
3. 1. 1 Krutá atmosféra	26
3. 1. 2 Důležitost jména	27
3. 2 Křehké vztahy na pozadí hrůzy	28
3. 2. 1 Vztah matky a syna	28
3. 2. 2 Vztah otce a syna	29
3. 2. 3 Role žen v jeho životě	31
3. 2. 4 Vztahy mezi lidmi a šikana	32
3. 2. 5 Chování k lidem, kteří zachránili válku a aktivně se na ní podíleli	32
3.3 Propojení nacismu, okultismu a magie	33
3. 4 Změny historie	36
3. 4. 1 Využití mediálních prostředků	37
3. 4. 2 Konec nebo nový začátek	38
4. Munkdorf a tajné společnosti	40
4. 1 Dílo	40
4. 1. 1 Ten vyvolený	40

4. 1. 2	Problematické ženské postavy	42
4. 1. 3	Místa pobývání.....	43
4. 2	Změny a tajné společnosti	43
4. 2. 1	Jejich cíl.....	45
4. 2. 2	Vybírání členů do tajné společnosti	48
5.	Zápisky česko-slovenské války a poslední minuty před konfliktem	50
5. 1	Články	50
5. 1. 1	Struktura článků	51
5. 1. 2	Problémy ve společnosti.....	55
5. 1. 3	Vizuální stránka	56
5. 2	Bifurkační bod	56
6.	Kapitola Valhala a role mytologie.....	60
6. 1	Inspirace mytologií	60
6. 1. 1	Valhala.....	61
6. 1. 2	Valkyrjy	62
6. 1. 3	Prsten Moci, Meč Freyor a oštěp moci.....	62
6. 1. 4	Mýtické obludy	63
6. 2	Bifurkační bod	63
6. 2. 1	Rytíř Arnim von Gallwitz.....	63
6. 2. 2	Thule.....	64
6. 2. 3	Bojovníci	65
7.	Žáby v mlíku a idealizovaný pohled na Čechy	66
7. 1	Dílo	67
7. 2	Bifurkační bod	68
7. 2. 1	Popis reálných historických postav	71
8.	Mezi světy.....	72
8. 1	Kdo měnil čas?	72
8. 1. 1	Tajné společnosti, konspirační teorie, okultismus a mytologie	74
8. 2	Rozpory mezi národy	77
8. 2. 1	Válka	78
8. 3	Vztahy za doby změn.....	81
8. 4	Postavy	82
Závěr	.....	86
Summary	.....	91
Použitá literatura	.....	93

Úvod

Diplomová práce *Ti, co mění čas – kontrafaktuální česká próza po roce 1989* se bude věnovat pěti dílům, ve kterých je historie jiná, než ji dnes známe. Autoři, kteří využívají tohoto tématu, ukazují pohled na svět, kde malá změna může mít v budoucnosti fatální důsledek. Díla, která budou klíčová pro tuto práci jsou *Munkdorf* (2011) od Jana Zenkla, *Spěšný vlak CH.24.12* (2010) od Jana Poláčka, sága *Valhala* (souhrnně vydáno v roce 2014) od Františka Novotného, *Zápisky o válce česko-slovenské* (2012) od Aleše Palána a *Žáby v mlíku* (2007) od Jana Drnky. Díla se liší nejen tím, na jakou dobu se zaměřují, ale využívají i různých narativních technik. Většina z nich se zaměřuje především na osud Českých zemí v alternativní historii, ale zmiňují také události, které se udály v dalších zemích.

Knihy psané v žánru alternativní historie se těší veliké oblíbenosti a je zcela pochopitelné, proč tomu tak je. Co by bylo kdyby, je fascinující pro spoustu lidí jak ve fiktivní literatuře, tak i v běžném životě. Dívat se do minulosti a vědět, co mohlo nastat je klíčové pro vybranou primární literaturu. Alternativní díla, která v práci budou představená, mají buď reálný podklad, který více analyzují a v kritické chvíli událost mění nebo se více zaměřují na fantastické prvky a do příběhu vkládají například okultismus, magii nebo i mytologii. Každý autor také jinak přikládá důležitost změně, která nastala a někteří ji pouze využívají na pozadí jejich příběhu. Je to jejich vycházející platforma, na které vybudovávají svůj příběh. Jiní se detailně zaměřují hlavně na historii a menší důležitost přikládají psychologii postav a vykreslování atmosféry nového prostředí.

Ovšem nejen literární fanoušci se zajímají o alternativní historii. Tento žánr se těší velkému úspěchu i ve filmové, seriálové či herní tvorbě. Existuje množství skupin na internetu, které se zabývají analyzováním historie a její následné rekonstrukce. Množství videí na Youtube, se věnuje tématům z alternativní historie. Vycházejí z různých zemí a dále zkoumají tyto dílčí události, jestli nemohly mít impakt pro celý svět. V již existujících hrách se můžete stát hrdinou, jenž se ocitl ve světě, který nám není známý a prozkoumávat historii skrz nové poznatky, které v naší realitě nenastaly.

Některé změny jsou pro chod světa důležitější než jiné, a tak jsou často ve větší oblíbenosti čtenářů nebo diváků. Mezi nejvíce zpracovávaná témata alternativní historie, patří tato: Co by nastalo, kdyby Německo vyhrálo druhou světovou válku? Jak by se změnila historie bez smrti Františka Josefa nebo J. F. Kennedyho? Co kdyby se nikdy nestal útok na Pearl Harbor nebo

na Dvojčata 9. 11. 2001? Jak je již vidět z těchto vybraných námětů, některá mohou zasahovat do daleké minulosti a další se zabývají událostmi, které jsou staré pouze pár desetiletí.

Důležitou otázkou celé práce je jaké je využití kontrafaktuality v historiografii a z jakého hlediska je to přínosné pro historii zkoumat alternativní stránku události. Nahlížet se na díla, která prošla klíčovou změnou a jsou již ve změněné fázi. Kontrafaktualita může mít za účinek zvednutí zájmu o skutečný vývoj historie, která bude vést k atraktivitě tématu. Většina autorů, kteří se zabývají kontrafaktuální literaturou se snaží vybudovat příběh, ve kterém staví na historických událostech a reálných výjevech historie.

Diplomová práce *Ti, co mění čas* bude rozdělena do osmi hlavních kapitol. V první kapitole se budeme věnovat kontrafaktualitě a následně přímo kontrafaktuální literatuře a autorům, kteří tento žánr využívají jak v české, tak v zahraniční literatuře. Důležitou otázkou bude i definice tohoto pojmu a jaké mají knihy podobnosti, aby mohly patřit do této kategorie. Následující kapitola se zaměří na naratologii, která bude představena k další analýze děl. Knihy budou nejdříve samostatně analyzované jak z pohledu narativního, tak tematického. Představí se jejich základní témata ale i odlišnosti, díky kterým jsou výjimečná oproti dalším dílům stejného žánru. V každé samostatné kapitole bude k dílům přistupováno z jiného hlediska, a to na základě jejich tématu i stylu, kteří si autoři vybrali pro svůj příběh.

K narativní analýze bude práce využívat především díla *Naratologie: strukturální analýza vyprávění* (2013) od Kubíčka, Bílka a Hrabala, která bude vycházející pro narativní analýzu děl a bude více prozkoumána v druhé kapitole. Také bude využívat k analýze postav dílo Daniely Hodrové na *...okraji chaosu...* (2001), a to přímo kapitolu poetika postav, ze které bude obzvláště vycházet při analýze ústředních postav, ale také jejich vztahů. A dále se práce bude lehce i opírat o *Krátký úvod do literární teorie* (2002) od Jonathana D. Cullera.

Práce využije i metodu teorie fikčních světů, kterou se například zabýval Lubomír Doležel v díle *Heterocosmica: Fikce a možné světy* (2003). Zde popisuje fikční světy literatury, které jsou dle něho zvláštním druhem možných světů. Jsou to estetické artefakty, které se uchovávají v médiu fikčních textů. Dále uvádí, že pojem fikčního světa se v určitých ohledech chová jako možný svět, ovšem uvádí i specifické vlastnosti fikčního světa, který již nelze odvodit z teorie možných světů. Teze o teorii fikčnosti, se inspirojí sémantikou možných světů, ovšem odmítá

ztotožnění fikčního světa literatury s možnými světy filozofie či logiky. Fikční světy dle něho i jejich složky nabývají status neaktualizovaných možností.¹

Ruth Ronen v díle *Možné světy v teorii literatury* (2006) se zabývá problematikou fikčních světů. Zde popisuje, že fikční svět je obdobně složen jako svět z množin entit, mezi které můžou patřit postavy nebo místa a také sítě vztahů. Mezi ty patří sekvence událostí a akcí. Světy jsou navzájem rozeznatelné a je jedno, jestli se jedná o fikční světy, možné nebo aktuální. Zásadou fikčního světa je, že je konstruován se svojí vlastní specifickou ontologickou pozicí. Také je konstruován jako svět paralelní a obsahuje jádro faktů kolem kterého se pohybují množiny situací. Fikční fakta tedy podle Ronen nevypovídají o tom, co by se nemohlo objevit ve skutečnosti, ale o tom, co se doopravdy objevilo nebo se mohlo objevit ve fikci.²

V poslední kapitole *Mezi světy* budou díla komparována mezi sebou za cílem zjištění, jak se od sebe odlišují. Také jestli splňují formulaci záměru, která se nachází v alternativní historii. Okolnosti, které se objevují ve vybraných literárních dílech, budou pak porovnány s „reálným“ historickým vývojem. Důležitým bodem této kapitoly bude nalezení podobností, která všechna díla spojuje. Důležitá budou i témata, která se v nich objevují a autoři se na ně zcela různě zaměřují. Někteří se více zaměřují na psychologii postav, další se více zabývají samostatnou rekonstrukci historie. Přestože se díla různí, podobnosti a společné motivy mají všechny. Například stejné mezilidské vztahy řeší pán Jan z Munkdorfu i válečný „hrdina“ Walter Fleischer.

Zásadní pro práci bude najít odpovědi na tyto otázky: Které momenty autoři zobrazují jako přelomové a jak velká je jejich odchylka od skutečnosti? Jsou to pouze detaily, které změnily historii nebo se musela přihodit obrovská změna, která měla za důsledek to, že minulost již nepoznáváme. Nebo se vůbec neměnila a autoři využili pouze případných změn na pozadí, které stály za původním proběhnutím času? Speciální zaměření bude věnováno postavám, které se v dílech objevují – mění dějiny nebo jsou to pouze pozorovatelé, kteří si nějaké změny nejsou vědomi? Podílejí se na změně aktivně či pasivně? A jaké jsou jejich motivy pro změnu? Jsou ve vedoucí pozici, ve které vše mění a orchestrují nebo jsou to neznalí vojáci, kteří pouze přijímají úkoly, jak jsou jim řečené?

---

¹ DOLEŽEL, Lubomír. *Heterocosmica: fikce a možné světy*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2003, s. 30. ISBN 80-246-0735-2.

² RONEN, Ruth. *Možné světy v teorii literatury*. Brno: Host, 2006, s. 17. ISBN 80-7294-180-1.

Kdo stojí za obratem dějin? Jsou to jedinci, tajné sekty nebo jiné civilizace, které bedlivě sledují chod celého světa? Proč a kdy se „zvolené“ civilizace či společnosti vracejí a zasahují? Jakými prostředky monitorují náš život? Je z jejich pohledu třeba pomoc společnosti nebo je pro ně důležitější jejich vlastní prospěch? Od koho, dostávají prvotní pokyn k akci, a jak plánují změnu. Následně se práce nahlédne i na to, v jaké podobě zobrazují autoři alternativní historii Čech. Jaká ideologie převládá v nové společnosti? Jakým dalším směrem se rozvíjí jejich realita? Končí nakonec v podobné situaci, jen se k ní dostávají jinými prostředky a v odlišný čas?

Zahraniční teoretikové, kteří dosud nebyli přeloženi do českého jazyka a tímto tématem zabývají, jsou například Geoffrey Hawthorn v díle *Plausible Worlds: Possibility and Understanding in History and the Social Sciences* (1991), který nahlíží na kontrafaktuální historii z hlediska sociologického. Dílo rozděluje do několika tematických celků. Mezi ně patří *Mor a porodnost v raně moderní Evropě* nebo *Spojené státy v Jižní Koreji*.³ Dalším autorem je Kathleen Singles a dílo *Alternate History: Playing with Contingency and Necessity* (2013). Zde prozkoumává alternativní ale i budoucí narativy. V následující části se zabývá poetikou alternativní historie a poslední část knihy se soustřeďuje na nejvýznamnější díla využívající žánr alternativní historie mezi které patří například *Muž z vysokého zámku* (2007) od Phillipa K. Dicka nebo *Spiknutí proti Americe* (2004) od Phillipa Rotha.

Fascinace s alternativní historií pro společnost nikdy neskončí. To také dokazují autoři, kteří se tomuto tématu dále věnují. Často tento žánr i ozvlášťují použitím fantazijních prvků, které dodávají dílům nový rozměr. I bez jeho použití, musí spisovatelé zapojit svoji představivost a zkusit si uvědomit, jak by svět vypadal se změnou v zásadních historických událostech. Samozřejmě existují i lidé, kteří si myslí, že nahlížet do minulosti a ptát se, co kdyby se tohle stalo, je zbytečné, protože se to již nikdy nemůže stát, to ale spoustu lidí nikdy nedokáže zastavit v otázce, co by bylo, kdyby...

---

³ Plausible Worlds [online]. Cambridge Core: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/books/plausible-worlds/DDDE234CF30C276AB72AB2E25C3B7D54#>

1. Kontrafaktuální dějiny

„Co by se stalo, kdyby...“ je základní myšlenkou kontrafaktuálních dějin. Pomáhají nám nahlížet na historické události, které se staly v minulosti, a ukazují nám alternativy toho, co mohlo nastat. Kontrafaktuální dějiny sledují historický vývoj událostí a odkrývají, jak sebemenší změna mohla mít zničující důsledek pro lidstvo. Existuje množství publikací s tímto tématem, které se ohlížejí zpátky na nejdůležitější momenty lidstva, která byla klíčová pro chod světa, jak ho dnes známe. Jak by dopadlo Československo, kdyby se rozhodlo nepřijmout Mnichovský diktát? Co by se stalo, kdyby Američané neshodili atomovou bombu na Japonsko? Jaká situace by nastala, kdyby Německo vyhrálo druhou světovou válku? A jak by vypadalo Česko, kdyby se odehrála česko-slovenská válka? To je jen pár otázek z minulosti, nad kterými je zajímavé se zamyslet a přemýšlet nad dopadem těchto změn.

Kontrafaktuální dějiny jsou ústředním pojmem, který bude zásadní pro tuto práci, ale není jediné označení, které se dá využít pro tento typ literatury. Kromě kontrafaktuálních dějin různé publikace používají výraz „alternativní dějiny“ nebo „virtuální dějiny“.

Lubomír Doležel v díle *Fikce a historie v období postmoderny* v kapitole *Protifaktové narativy minulosti* (2008) se zabývá otázkou, proč by někdo chtěl rekonstruovat minulost, která se nestala? Domnívá se, že důvodem může být snaha pochopit minulost a přispět k probádání vztahu mezi fikcí a historií.⁴ Není jediný, který se touto otázkou zabývá a zamýšlí se nad tím, čemu jsou tato bádání přínosná a jaká jsou negativa plynoucí s pokračováním kladení těchto otázek. Dále nahlíží i na jiná pole působnosti, která se zabývají protifaktovým uvažováním například psychologie, která se jimi zabývá v lidské praxi a studuje různé účely, způsoby a individuální rozdíly v tomto hledisku.⁵

V předmluvě k českému vydání knihy Nialla Fergusona *Virtuální dějiny: historické alternativy* (2001) Jiří Vykoukal uvádí, že právě na konstatování toho, co by kdyby se historici často neshodnou. Někteří jí považují za neužitečnou, dokonce škodlivou statusu historiografie jako vědy.⁶ Niall Ferguson v úvodu stejné publikace také rozvádí tuto otázku i proti námitkám druhých. Co by kdyby – proč je klást? Proč se zajímat něčím, co se nestalo? Tuto myšlenku doplňuje tím, že se s takovým problémem zabýváme i my v každodenním životě a takové

---

⁴ DOLEŽEL, Lubomír. *Fikce a historie v období postmoderny*. Praha: Academia, 2008, s. 112. ISBN 978-80-200-1581-5.

⁵ *Tamtéž*, s. 114

⁶ FERGUSON, Niall. *Virtuální dějiny: historické alternativy*. Praha: Dokořán, 2001, s. 9. ISBN 80-86569-02-0.

otázky si klademe.⁷ Jiří Vykoukal také popisuje zacházení s kontrafaktuálními dějinami jako: „s ohněm. Může být dobrým sluhou, ale i zlým pánem. Záleží jen na tom, kdo a jak s tím zachází.“⁸ Také poznamenává, že některé jazyky mají dokonce již určený výraz pro alternativní dějiny. „V polštině se tomu říká gdybanie, v angličtině se zase setkáme s termínem wishful thinking, a jelikož vše, jak známo, začali už staří Římané, tak také latinské *pium desiderium* není od věci.“⁹

Erik Gilk v článku *Kontrafaktuální historická fikce v současné české próze* ve *World Literature Studies* vyobrazuje ještě nedávnou dobu, kdy se na otázku „Co, kdyby...“ nahlíželo s pohrdáním převážně jako na „fantazírování druhořadých pisálků, žurnalistů či amatérských dějepisců“ zatímco dnes nastává změna.¹⁰ Té si můžeme i všimnout v nárůstu počtů děl, které v tomto žánru vycházejí.

Nechť k takovým tématům, jak již bylo psáno, byla rozšířená hlavně u historiků a Edward Palmer Thompson odmítl kontrafaktuální dějiny jako „Geschichtswissenschaft – pouhý historický brak“.¹¹ Ondřej Sládek se v kapitole *O historiografii a fikci: událost, vyprávění a alternativní historie* v knize *O psaní dějin: teoretické a metodologické problémy literární historiografie* (2007) také se zmiňuje o mnohých kritikách kontrafaktuálního scénáře, kteří se domnívají, že v seriózních historických pracích nemají místo, protože popisují něco, co nenastalo a tudíž nemají oporu v dějinách.¹²

Niall Ferguson popisuje, že historici konstruují alternativní dějiny dvěma různými způsoby. První se zakládá na představivosti a často jí chybí empirická báze. V ní se historik spoléhá na inspiraci v ohlédnutí se do minulosti a začíná se zjednodušenými předpoklady. To je také důvodem, proč dochází k nevěrohodným závěrům, které nemusí být přijímané. Druhá je určena k testování hypotéz skrz empirické metody se snahou eliminovat představivost. Negativem tohoto přístupu mohou být zastaralé předpoklady.¹³ To může být právě ústředním problémem

---

⁷ FERGUSON, Niall. *Virtuální dějiny: historické alternativy*. Praha: Dokořán, 2001, s. 19. ISBN 80-86569-02-0.

⁸ *Tamtéž*, s. 15

⁹ *Tamtéž*, s. 9

¹⁰ GILK, Erik. *Kontrafaktuální historická fikce v současné české próze*. *World Literature Studies*. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV, 2014, 2(6), s. 121. ISSN 1337-9690.

¹¹ FERGUSON, Niall. *Virtuální dějiny: historické alternativy*. Praha: Dokořán, 2001, s. 21. ISBN 80-86569-02-0.

¹² PIORECKÁ, Kateřina a Ondřej SLÁDEK. *O psaní dějin: teoretické a metodologické problémy literární historiografie*. Praha: Academia, 2007, s. 138. ISBN 978-80-200-1544-0.

¹³ FERGUSON, Niall. *Virtuální dějiny: historické alternativy*. Praha: Dokořán, 2001, s. 31. ISBN 80-86569-02-0.

alternativních dějin. Mohou ztratit důvěryhodnost kladením si nepravděpodobných otázek nebo tím, že nemají důvěryhodnou odpověď.¹⁴

Kontrafaktuálnímu přístupu se vytýká, že závisí na faktech, které nikdy neexistovaly a nemáme dostatečné znalosti, abychom mohli odpovědět na otázky, které se jich týkají. Niall Ferguson říká, že „měli bychom považovat za možné nebo pravděpodobné jen ty alternativy, u nichž můžeme na základě dobových důkazů říci, že je lidé žijící v té době skutečně zvažovali.“¹⁵ Pokračuje: „Historik, jenž dopustí, aby jeho informace o tom, co se nakonec doopravdy stalo, zcela vytěsnily jiné možné průběhy událostí, které jejich současníci přesto považovali za možné, tento historik nemůže doufat, že by zachytil minulost takovou, „jaká skutečně byla“. Zabývá-li se jen možnostmi, která se skutečně stala, dopouští se té nejelementárnější teologické chyby.“¹⁶

Dále se v práci zabývá dvěma zásadními důvody, proč provádět kontrafaktuální analýzu. Prvním požadavkem je vědecká metoda, na jejímž základě historické důkazy konstruují možné alternativní minulosti a podle toho usuzují možnost jejich uskutečnitelnosti. Druhý je požadavek historické vědy. Důležité je se podívat na uvažování lidí té doby. Na jaké alternativy se oni dívali a co pro ně představovalo možnost méně důležitou a pravděpodobnou.¹⁷

Ondřej Sládek se v díle *O psaní dějin* (2007) také zabývá rozlišením světa historického, fikčního a světa kontrafaktuálu. Samotný svět kontrafaktuálu představuje jako podobný světu historickému a fikčnímu. Podle něho je neúplný, obsahující mezery a mající epistemologický charakter. Mezery poté můžeme patrně využít k zaplnění fakty či událostmi.¹⁸ Pokračuje ale tím, že na rozdíl od světa fikce jsou světy kontrafaktuální historie fyzicky možné. Tento svět je zabydlen hlavně protějšky skutečných postav, které existovaly v naší historii. Důležitá jsou také omezení, která pro tento svět platí. Takový svět musí být myslitelný a významné je i to, že zde musejí být logické a epistemologické zvyklosti známé našemu světu.¹⁹

Sládek pokračuje v další kategorizaci alternativních dějin. Dále rozděluje a rozebírá různé proměny, které zapříčinily změny v událostech, které nastaly. Mezi nejčastější podle něho patří buď rozhodnutí přímo osob (nějakých konatelů), kteří vykonávají akce nebo jsou samovolně

---

¹⁴ FERGUSON, Niall. *Virtuální dějiny: historické alternativy*. Praha: Dokořán, 2001, s. 31. ISBN 80-86569-02-0.

¹⁵ *Tamtéž*, s. 75

¹⁶ *Tamtéž*, s. 75

¹⁷ *Tamtéž*, s. 75-76

¹⁸ PIORECKÁ, Kateřina a Ondřej SLÁDEK. *O psaní dějin: teoretické a metodologické problémy literární historiografie*. Praha: Academia, 2007, s. 142. ISBN 978-80-200-1544-0.

¹⁹ *Tamtéž*, s. 143

způsobeny. Dalším typem proměny, která zapříčiní změnu, je akce, ve kterých hraje důležitou úlohu náhoda nebo přírodní síla.²⁰

V publikaci odlišuje i základní světy kontrafaktuální historie. V prvním (s názvem S₁) se jedná o svět v protikladu k tomu skutečnému. Určitou událostí, která se nestala nebo nastala, ovlivnila chod světa a historie, která se odehrála. Ve druhém světě (S₂) zasáhnou do toku dějin jiné okolnosti, jako jsou například přírodní události. Ve třetím světě (S₃) je proměna udána náhodou.²¹

1.1 Kontrafaktuální dějiny jako literární žánr

Kontrafaktuální dějiny tvoří již samostatný žánr, který se těší velké popularitě. V tomto útvaru se prolínají reálné historické postavy s těmi fiktivními. Spisovatelé kombinují i události reálné s mýtickými a své postavy zasazují do alternativního světa, ve kterém se pohybují ve změněném světě bez nebo s jejich znalostí. V tomto žánru se také můžeme často setkat se spojitostí s fantastikou. Autoři mohou využívat různých motivů, které prohlubují vědomí čtenářů o tom, co mohlo stát za klíčovými změnami. Důležité je i podívat se na to, jak různí autoři nahlíží na téma alternativní historie v dílech a jak jí definují.

John Clute v *The Encyclopedia of Science Fiction* (1993) představuje pod pojmem alternativní historie a alternativní svět popis světa, který by mohl nastat v důsledku hypotetické změny v historii. Mnoho Science Fiction příběhů užívají tyto paralelní světy jako rámec, ve kterém je současně drženo několik světů, a jsou navzájem ovlivňovány.²²

Tereza Dědinová ve své monografii *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury* (2015) definuje alternativní dějiny tímto způsobem: „sleduje historický vývoj aktuálního světa do bodu zlomu, v němž opouští známou historii a vrhá se na pole spekulace. Alternativní vývoj historického a společenského dění a jeho následky mohou být hlavním cílem textu“²³ Samotnou alternativní historii nazývá specifickým příkladem, který by bez srovnání se skutečností našeho světa přišel o svůj hlavní smysl. Především kdyby neukázal věrohodně alternativní historii, jak se odchyluje od naší historie.²⁴

---

²⁰ PIORECKÁ, Kateřina a Ondřej SLÁDEK. *O psaní dějin: teoretické a metodologické problémy literární historiografie*. Praha: Academia, 2007, s. 144. ISBN 978-80-200-1544-0.

²¹ *Tamtéž*, s. 145

²² CLUTE, John a Peter NICHOLLS. *The Encyclopedia of science fiction*. New York: St. Martin's Press, 1993, s. 23. ISBN 978-0312096182.

²³ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, s. 118-119. ISBN 978-80-210-7871-0.

²⁴ *Tamtéž*, s. 123

Dále ve své monografii rozlišuje alternativní historii podle toho, jakým způsobem autoři využívají tohoto typu žánru. Podle toho dále rozděluje alternativní historii jako dokument, jako platformu (přesahuje k osobním příběhům), jako prostředek vyprávění a jako zcizení.²⁵ V alternativní historii jako dokument je zásadní realističnost k aktuálnímu světu. Příkladem z děl, kterým se tato práce bude později více zabývat, je kniha *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992* (2012) od Aleše Palána.²⁶

Mezi alternativní historii jako platforma podle Dědinové patří například dílo Jana Poláčka *Spěšný vlak Ch.24.12.* (2010). Tato díla se využívají převážně jako platforma pro předání hlubší myšlenky.²⁷ Alternativní historie je zásadní pro fungování textu, ale není hlavním cílem publikací.²⁸ V alternativní historii jako prostředku vyprávění se může alternativní historie vymykat realističnosti, protože je pouze prostředkem vyprávění. Mezi příklady uvádí román Jáchyma Topola *Kloktat dehet* (2005).²⁹

V alternativní historii jako zcizení. Tyto prvky působí jako Brechtovo zcizení. Upozorňuje na autonomnost fikčního světa. Zároveň i varuje „že doplňování míst nedourčenosti automatizovaně na základě principu nejmenší odchylky nemusí být nejlepším postupem“. Tento postup nachází v dílech Jáchyma Topola *Kloktat dehet* (2005) nebo *Anděl* (1995).³⁰

V monografii nahlíží i na skupinu alternativních dějin, kdy autoři sice vycházejí z historických událostí, ale nepřístupují k nim podle Terezy Dědinové „seriózně“. Do této kategorie spadá například i titul, který bude později analyzován *Žáby v mlíku - Vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938* (2010) Jana Drnka.³¹

Ondřej Neff v *Encyklopedii literatury science fiction* (1995) zařazuje alternativní dějiny mezi hlavní okruhy science fiction. Uvádí, že patří ke spekulativním podobám této literatury. Zaměřuje se na, co mohlo nastat, ale nakonec se neudálo. Spekulace tohoto rázu se objevují, a i v pracích historiků. Ovšem existuje velký rozdíl mezi jejich přístupem a přístupem autorů píšící science fiction. Historici pouze vycházejí z analýzy faktů z historické skutečnosti a jejich možností. Science fiction autoři používají více imaginárních prvků, což nejen v osobách, které mohou za změnu stát ale i právě v události, která mohla nastat. Diverze, která nastala může

---

²⁵ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, s. 119. ISBN 978-80-210-7871-0.

²⁶ *Tamtéž*, s. 123

²⁷ *Tamtéž*, s. 125

²⁸ *Tamtéž*, s. 131

²⁹ *Tamtéž*, s. 131

³⁰ *Tamtéž*, s. 132

³¹ *Tamtéž*, s. 124

být i za hranicí přijímané reality, například mohou za vším stát mimozemšťané, kteří naši planetu sledují a tajně ovládají. Oblibu tohoto tématu zasazuje Neff do zhruba 30. let 20. století, kde se začali tematikou zabývat američtí autoři jako Murray Leinster nebo Stanley G. Weinbaum. K největší oblíbenosti tématu a jeho rozšíření přispěl Philip K. Dick s jeho románem *Muž z Vysokého zámku* (1962). V tomto díle vycházíme ze změny, kdy německo-italsko-japonská koalice zvítězila a nahlížíme na všechny změny, které by tato skutečnost poskytla.³²

Isaac Asimov proti případným kritikům alternativní historie vystupuje a uvádí, proč je to zajímavé téma. „Alternativní historie některé lidi popuzuje. Vím to, protože v mém časopise *Isaac Asimov's Science Fiction Magazine* příležitostně otiskneme nějakou alternativně historickou povídku a vždy se objeví několik dopisů od nespokojených čtenářů. Pokud jde o mě, miluji alternativní historii, protože když se dobře napíše, musí obsahovat značná překvapení, o kterých nezbyvá než doufat, že jsou jen čistě náhodná. Koneckonců jakákoli změna historie, byť nepatrná, musí nevyhnutelně vysílat další šířící se vlny změn.“³³

I v díle *Barvy černobílého světa* (2017) Antonín K. K. Kudláč zmiňuje zájem, se kterým se česká literatura zajímá o minulost, a to zejména o tu národní. I když se autoři spíše zaměřují v rámci SF na budoucnost nebo je s ním více spojovaná, dnes se spousty děl dívají na minulost, a to nejen ve formě cestování v čase, ale právě i kontrafaktuálních dějin.³⁴

1.2 Česká alternativní próza před rokem 1989

Mezi české autory, kteří se výrazně zasadili o rozšíření tématu alternativní historie před rokem 1989 ve své próze i sci-fi jako takové patří Ludmila Vaňková, jenž napsala rozsáhlý román *Mosty přes propast času* (poprvé vydáno 1977), kde se vyspělá lidská civilizace vrací a zasahuje do dějů 16. století. V roce 1989 na tuto knihu navazuje v titulu *Čas čarodějů* (2006), kde vystupují stejné postavy jako v předešlém díle a místo španělské historie, se tentokrát zaměřují na tu českou.³⁵

---

³² NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: Jinočany: Asociace fanoušků science fiction; H&H, 1995, s. 125-126. ISBN 80-85390-33-7.

³³ ASIMOV, Isaac. *Isaac Asimov uvádí Velké SF příběhy 1961*. Brno: Návrat, 1995, s. 426. ISBN 80-7174-361-5.

³⁴ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 36. ISBN 978-80-7560-105-6.

³⁵ *Čas čarodějů* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/cas-carodeju-571>

Dalším příkladem alternativní historie před rokem 1989 může být Ferdinand Peroutka a dílo *Pozdější život panny* (první vydání 1980), kde spekuluje nad možností zachránění Johanky z Arku před jejím upálením a sleduje její další osud.³⁶ Antonín Jaroslav Urban se podává pohled na alternativní historii v díle *O Hitlerovi, Honzovi a SS loupežnicích* (1946), ve kterém Německo vyhrálo druhou světovou válku v roce 1954 byl vzdán z druhé strany poslední vzdor, a tak Němci mohli ovládnout svět. To Němcům nestačí a poté se rozhodnou ovládnout i svět pohádek. Díky chlapci Honzovi, který proti nim vytvoří odboj, jsou nakonec poraženi.³⁷ Co se týče díla, jedná o opravdu kuriózní dílo především díky tomu, že se kontrafaktualita dostává a zasahuje do dětské literatury.

1.3 Česká alternativní próza po roce 1989

Atraktivitu tématu, kde druhou světovou válku vyhraje Německo, můžeme vidět ve spoustě zahraničních ale především i v českých dílech. Mezi důležitými zastupiteli této literatury, jsou již probíraná díla, která budou v této práci více analyzovaná. Mezi ně patří *Žáby v mlíku* (2007) od Jana Drnky, který se zabývá zlomovým obdobím roku 1938 a pokračuje s obdobnou tematikou i v dalších jeho dílech. Mezi ně patří *Žába a škorpión* (2010), *Žáby v bouři* (2012) a *Žáby na prameni* (2016). Zkoumání kritického roku 1938 řeší i ve stejnojmenné sérii. V prvním díle *1938: Věrní zůstaneme* (2016), kde zkoumá paralelní svět ale založený na doložených dějinných souvislostech a v tématu pokračuje druhým dílem *1938: Neporaženi* (2017). Alternativní historii se zabývá i v dalších dílech jako je například *Osudový konvoj* (2018) nebo *Zlaté hovno* (2013), které je spíše detektivka humorného ladění.³⁸

Dalším příkladem tohoto tématu, může být již zmiňovaný *Spěšný vlak CH.24.12.* (2010) od Jana Poláčka. Mezi následující díla, která můžeme zařadit to této kategorie, je *Říše* (2020) od Romana Bureše, kde se více zaměřuje na dobu po vyhraní války a interpretaci situace, která nastane poté.³⁹ Na prolínání první a druhé světové války s mytologií se zaměřuje František Novotný ve své sérii *Valhala* (2014), která původně vyšla jako třídílná série s názvy *Dlouhý den Valhaly* (1994), *Další den Valhaly (Dopoledne 2002, Odpoledne 2003)* a *Poslední den Valhaly (Chlapec s mečem 2007 a Mezi světy 2007)*. První díl vydal ještě pod anonymem Frank

---

³⁶ *Pozdější život panny* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/pozdejsi-zivot-panny-346173>

³⁷ *O Hitlerovi, Honzovi a SS loupežnicích* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/o-hitlerovi-honzovi-a-ss-loupeznicich-43133>

³⁸ *Jan Drnek* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-drnek-4262>

³⁹ *Říše* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/rise-437052>

N. Skipper.⁴⁰ V díle *Dryák* (2020) zobrazuje bojující západní námořní velmoce s českým Trojkrálovstvím, kde v 17. století pod vládou Přemyslovců existuje mocná říše. Velkou roli hraje v díle alchymistická magie.⁴¹

Jaroslav Velinský v knize *Engerlingové* (1995) vypráví příběh, kdy se vídeňská elita i s jejich služebnictvem schovala za první světové války do podzemí, kde chtějí překonat to nejhorší, co nastane a po válce se vrátit zpátky na zem.⁴² Kvůli ale nečekaným okolnostem se nedokážou vrátit zpět. *Zápisky o česko-slovenské válce* (2012) nabízí zcela unikátní pohled na to, co mohlo případně přejít ze sametového rozdělení ve válku, která mohla trvat dvacet let. Aleš Palán navíc zcela originálně staví dílo na fiktivních článcích této doby, které celou situaci eskalují.

Oldřich Knitl se v díle *Český sen* zaměřuje pomocí esejí na klíčový rok 1938 a zde co nejpodrobněji vysvětluje události, které vedly do okamžiku, kdy Plukovník Moravec zatkne Edvarda Beneše a od té chvíle se začíná zabývat typickým schématem alternativních historických děl a začíná fabulovat, co by se stalo, kdyby.⁴³ Lukáš Hruška a jeho dílo *Předpoklady* (2016), nás seznamuje s novým světem, ve kterém v roce 2015 začala občanská válka ve Spojených státech amerických a poté zkoumá, jaký dopad by měla tato změna na rok 2030, kde existuje jeden evropský stát a denně lidi ohrožuje terorismus.⁴⁴

Dalším zástupcem alternativní historické prózy po roce 1989 je Jan Kotouč s jeho dílem *Nad Českými zeměmi slunce nezapadá* (2016), kde v polovině 19. století postihla, celý svět katastrofa, během které zanikla většina států.⁴⁵ Tento první díl patří do série *Nad Českými zeměmi slunce nezapadá* a jejími dalšími díly jsou *Ofenziva Českých zemí* (2017), *V tajné službě Koruny české* (2019) a *Spojenci Českých zemí* (2020).⁴⁶ Vendula Brunhoferová v díle *Hladový národ* (2019) popisuje Říši Thule, která ovládla celý evropský kontinent a je plná nelidských

---

⁴⁰ František Novotný [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/frantisek-novotny-5991>

⁴¹ *Dryák* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/dryak-451939>

⁴² *Engerlingové* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/engerlingove-26364>

⁴³ *Český sen* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/cesky-sen-105837>

⁴⁴ *Předpoklady* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/predpoklady-325661>

⁴⁵ *Nad Českými zeměmi slunce nezapadá* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nad-ceskymi-zememi-slunce-nezapada-nad-ceskymi-zememi-slunce-nezapada-289894>

⁴⁶ *Jan Kotouč* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-kotouc-18990>

monster. Díky spojení nacistů a okultistů, se začnou objevovat ve světě upíři, vlkodlaci a další paranormální bytosti.⁴⁷

V *Peklu Beneš* (2002) se Josef Nesvatba zabývá Československem v osudové době, kdy se podaří Benešovi zabránit Mnichovské dohodě, a tak si udrží neutralitu.⁴⁸ Václav Semerád se v díle *Čtvrtá říše* (2002) se zabývá dobou, kdy druhá světová válka nebyla ukončena, ale pouze přerušena na delší dobu, kvůli tomu, že brány mezi světy se otevírají a objevují se nadlidé oblečení v uniformách SS a mají mimozemské technologie.⁴⁹

V thrilleru *Tesla Noir* (2020) se Lukáš Vavrečka, zabývá světem roku 1936, ve kterém existují množství Teslových vynálezů. Příběh se věnuje reportérovi jménem Jamie Collins, který vyšetřuje podezřelé zmizení Nikoly Tesly, po kterém zůstala pouze spálená těla.⁵⁰ Přemysl Krejčík v *Čokoládě pro wehrmacht* (2021) vypráví příběh z alternativní Prahy roku 1942 a román míchá s dieselpunkovou estetikou.⁵¹ Dalibor Vácha a jeho dílo *Šedá* (2020) se zaměřuje na sedmnáctiletou Jenovéfu, která se stává jako další lidé s nadpřirozenými schopnostmi lovená organizací, která chce překonat konec civilizace. Příběh se odehrává v druhé polovině devadesátých let 20. století v Československu.⁵² Jedním z posledních děl, které bylo vydáno v Čechách na téma alternativní historie, je *Listopad* (2021) od Aleny Mornštajnové. Ta se zaměřuje na listopad 1989 a ptá se na otázku, co by se stalo, pokud byl nenastal v této době převrat. Jak by pokračovala naše společnost a jak by se vyvíjel osud Čech?⁵³

1.4 Světová alternativní próza

Jak již bylo řečeno nejvíce k rozšíření tohoto tématu ve světě přispěl Philip K. Dick se svým románem *Muž z vysokého zámku* (1962). Mezi další autory zabývající se touto problematikou patří například *Otčina* (1992) od Roberta Harise.⁵⁴ Román se odehrává v imaginární době, kdy

---

⁴⁷ *Hladový národ* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/hladovy-narod-422349>

⁴⁸ *Peklo Beneš - O šťastnějším Československu* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/peklo-benes-o-statstnejsim-ceskoslovensku-20005>

⁴⁹ *Čtvrtá říše* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/ctvrta-rise-7813>

⁵⁰ *Tesla noir* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/tesla-noir-430211>

⁵¹ *Čokoláda pro wehrmacht* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/cokolada-pro-wehrmacht-463291>

⁵² *Šedá* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/seda-443178>

⁵³ *Listopád* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/listopad-463130>

⁵⁴ NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: Jinočany: Asociace fanoušků science fiction; H&H, 1995, s. 126. ISBN 80-85390-33-7.

vůdce slaví 75 let a Německo se stalo vítězem druhé světové války. Piers Anthony v povídce *V kravině*, jež byla zveřejněná v antologii *Znovu nebezpečné vize* (1972), se zabývá alternativní zemí č. 772. Zde se většina lidí vychovává jako užitkový dobytek již od dětství.⁵⁵ William Gibson se v díle *Diferenční stroj* (1990), které bylo napsané společně s B. Sterlingem, se zabývá alternativní minulostí, kde se vynálezci Babbagovi povedlo vytvořit první computer. Tato změna velice radikálně ovlivnila společnost.⁵⁶

Mezi Americké spisovatele, kteří se zabývali alternativní historií dále patří například Poul Anderson a jeho dílo *Strážci času* (1960). Tento román se zabývá myšlenkou tzv. intertemporální elity a k této myšlence se vrací ještě v románu *Policista času* (1983) nebo *Štít času* (1990).⁵⁷ Američan Henry Kuttner v díle *Za branami Země* (1954) zobrazuje alternativní vesmír, kde se pro obyvatele jiného světa stává Země nebem.⁵⁸ Americký spisovatel Norman Spinrad v románu *Železný sen* (1972) se dívá na motiv alternativní skutečnosti, z pohledu toho, kdyby Adolf Hitler byl bláznivý ilustrátor hrdinské fantasy, který se zabývá kronikou imaginárního fašistického hnutí.⁵⁹

Přeměna (1976, v českém překladu 1994) od Kingsleyho Amise se soustřeďuje na příběh chlapce, který již jako mladý musí být vykastrován, aby byl zachován jeho sopránový hlas. Žije v roce 1976, ovšem v jiném světě, než známe. Církev měla od středověku ještě větší moc, a tak se angažovala o to, aby nebyla moc vyvinutá technika, věda ani demokracie a dosáhla zcela kompletní izolace od zbytku světa.⁶⁰

V sérii *Ráj* od Harryho Harrisona, která začíná dílem *Na západ od ráje* (1984, v překladu 1995), je zásadní změnou to, že nenastala katastrofa, která měla za cíl to, že veškerí ještěři vymřeli. V tomto díle se tudíž můžeme setkávat s tímto druhem, který žije ve stejném světě s lidmi.⁶¹ V sérii *Ráj* vyšly celkově tři díly, a to *Na západ od ráje*, *Zima v ráji* (1986, v českém překladě 1999) a *Návrat do ráje* (1988, v českém překladě 2000).⁶² Německý autor Carl Amery se

---

⁵⁵ NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: Jinočany: Asociace fanoušků science fiction; H&H, 1995, s. 173. ISBN 80-85390-33-7.

⁵⁶ *Tamtéž*, s. 248

⁵⁷ *Tamtéž*, s. 126

⁵⁸ *Tamtéž*, s. 291

⁵⁹ *Tamtéž*, s. 368

⁶⁰ *Přeměna* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/premena-154812>

⁶¹ *Na západ od ráje* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/knihy/raj-na-zapad-od-raje-15447>

⁶² *Harry Harrison* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z:

<https://www.databazeknih.cz/autori/harry-harrison-1772>

zabýval alternativní historii v románu *U ohňů Leyermarky* (1979), kde nedojde k prusko-francouzské válce a Německo je dokonce ovlivněno francouzskou kulturou.⁶³

Harry Norman Turtledove v sérii *Velká válka* nahlíží na alternativní podobu první světové války. Zde proti sobě stojí severní a jižní část spojených států amerických, kde každý podporuje někoho jiného. V sérii celkem vyšla tři díla s názvy – *Americká fronta* (1998, v českém překladu 2004), *Cesta peklem* (1999, v českém překladu 2007) a *Prolomy* (2000, v českém překladě 2008).⁶⁴

Do knih, které se zabírají alternativní historii a byli vydané v 21. století patří například *Židovský policejní klub* (2007, v českém překladu 2008) od Michaela Chabona. Autor se soustřeďuje na téma, ve kterém byli východoevropští Židé ještě před druhou světovou válkou přemístěni do aljašského města Sitka v USA. Zde žijí pod vlastní správou, která se má v průběhu času změnit a vrátit se do správy Spojených států amerických. Případný přechod zpátky ovšem začne vyvolávat nejistotu a strach místních obyvatel.⁶⁵ Anglický spisovatel Ian McEwan se zaměřil na alternativní historii v díle *Stroje jako já* (2019, v českém překladě 2021). Zde zkoumá situaci, kde Velká Británie prohrála válku o Falklandy a Alan Turing se snaží o vývoj umělé inteligence.⁶⁶

Americký spisovatel Kim Stanley Robinson a jeho dílo *Roky rýže a soli* (2002, v českém překladu 2016), se zabývá myšlenkou, když by ve 14. století v Evropě díky černé smrti neumřela třetina evropského obyvatelstva, ale vyhladila by ji skoro celou. Jak by se vyvíjeli dějiny celého světa s touto změnou, a hlavně jak by pokračoval evropský kontinent.⁶⁷ Oblíbený autor fantasy série *Píseň ledu a ohně* George R. R. Martin, se také věnoval alternativní historii, a to v sérii *Divoké karty*, kde se lidé po skončení druhé světové války, nakazí mimozemskou nemocí, která má za příčinu, že devadesát procent obyvatelstva umře a další nakažení mají velice významné zdravotní problémy. Mezi díly série patří *Divoké karty* (1986, v českém

---

⁶³ NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: Jinočany: Asociace fanoušků science fiction; H&H, 1995, s. 169. ISBN 80-85390-33-7.

⁶⁴ *Velká válka* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/serie/velka-valka-1176>

⁶⁵ *Židovský policejní klub* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/zidovsky-policejni-klub-1432>

⁶⁶ *Stroje jako já* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/stroje-jako-ja-432181>

⁶⁷ *Roky rýže a soli* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/roky-ryze-a-soli-308136>

překladě 2015), *Trumfová esa* (1987, v českém překladě 2016) a *Divocí žolíci* (1987, v českém překladu 2017).⁶⁸

Autor Stephen King se v jeho díle *Dallas 63* (2011, v českém překladu 2012) zabývá tím, co by člověk dělal, pokud by mohl zvrátit atentát na J. F. Kennedyho.⁶⁹ Philip Roth ve *Spiknutí proti Americe* (2004, v českém překladu 2006) představuje fiktivní příběh, v kterém v roce 1940 v prezidentských volbách dosáhl na vítězství Charles A. Lindbergh a poráží Franklina D. Roosevelta. Problémem po jeho vítězství začíná být to, že jeho programem je pronacistická politika.⁷⁰ Lavie Tidhar zpracoval námět na téma, co by se stalo, kdyby Hitler nevyhrál v roce 1933 volby a k moci se dostala komunistická strana v díle *Muž leží a sní* (2014, v českém překladě 2016). Autor sleduje osud Hitlera, který musel uniknout do Londýna, kde pracuje jako soukromý detektiv a žije pod jménem pan Wolf.⁷¹

I ve světových dílech se často objevuje zpracování tématu druhé světové války, obzvláště co by se stalo, kdyby druhou světovou válku vyhrála německá strana. Mezi autory zabývající se tímto tématem v 21. století patří Ian Tregillis se svou sérií knih *Milkweed Triptych*, ve kterých pojednává o Třetí říši, která do své služby ve válce nasadí lidi s nadpřirozenými schopnostmi. Prvním dílem je *Hořká setba* (2010, v českém překladu 2015), *Nejstudenější válka* (2012, v českém překladě 2016) a *Nutné zlo* (2013, v českém překladu 2017).⁷² Pojem druhé světové války neexistuje v díle britského autora Christophera Johna Sansoma. *Nadvláda* (2012, v českém překladu 2014). Příběh začíná v roce 1952, kde pracuje s Dunkerským tažením a německo-sovětskou válkou, která nahradila naše historické události.⁷³

Magii a možnou propojenost jejího využití v boji na začátku druhé světové války zkoumá v sérii *Temné umění* David Alan Mack. V prvním díle *Půlnoční fronta* (2018, v českém překladě 2020) naverbují jedince s velkou magickou silou do Britského programu pro čaroděje s názvem

---

⁶⁸ *Divoké karty* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/serie/divoke-karty-3930>

⁶⁹ *Dallas 63* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/dallas-63-140275>

⁷⁰ *Spiknutí proti Americe* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/spiknuti-proti-americe-3150>

⁷¹ *Muž leží a sní* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/muz-lezi-a-sni-291066>

⁷² *Hořká setba* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/milkweed-triptych-horka-setba-258790>

⁷³ *Nadvláda* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nadvlada-204012>

Půlnoční fronta. Další díly série *The Iron Codex* (2019) a *The Shadow Commission* (2020) dosud nevyšli v českém překladu.⁷⁴

Německý autor Simon Urban v *Plánu N* (2011, v českém překladu 2012) se zaměřuje na alternativní historii, kde existují dva samostatné německé národy a nahlíží na dobu 2011 v Berlíně a jak by tato změna zamíchala osudy německého obyvatelstva.⁷⁵ Na to, co by nastalo, kdyby se vládce Incké říše Atahualpa, vylodil v Evropě na dvoře Karla V. Habsburského a jak by skončila celá invaze naopak zkoumá Laurent Binet v díle *Civilizace* (2019, v českém překladu 2021).⁷⁶

Španěl Jesús Carrasco v díle *Neznámý v zahradě* (2016, v českém překladě 2016) bere více osobní přístup k tématu alternativní historie. Příběh se odehrává v neznámém období 20. století, kde se na zahradě vysoce postavené Evy Holmanové, jejímž manželem je vysloužilý krutý důstojník, objevuje muž Lev. Ten s ní promlouvá na témata, která se stala v jeho paralelním světě, jenž jsou plná likvidačních táborů nebo drancování lidských i přírodních zdrojů.⁷⁷

Izraelský autor Lavie Tidhar v díle *Usáma* (2011, v českém překladu 2017), představuje svět, ve kterém neexistuje globální terorismus, kde hlavní postava soukromého detektiva dostává za úkol najít spisovatele brakové literatury Usámu bin Ládina. Dílo je kombinované několika žánry včetně románu noir, literatury faktu či alternativní historie a také bylo vítězem soutěže World Fantasy Awards v roce 2021.⁷⁸

Švédský autor Tony Samuelsson v díle *Kafkův pavilon* (2014, v českém překladě 2017) se zaměřuje na život ve Švédsku, poté co se stává vazalským státem vítězného Německa v druhé světové válce.⁷⁹ Jihokorejský autor Peter Tieryas nám představuje v *Spojené státy japonské* (2016, v českém překladu 2017) svět tentokrát z pohledu vítězného Japonska ve druhé světové válce. Příběh se odehrává několik desetiletí po vyhrané válce a ústředním motivem knihy, je

---

⁷⁴ *Půlnoční fronta* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/temne-umeni-pulnocni-fronta-452967>

⁷⁵ *Plán N* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/plan-n-127337>

⁷⁶ *Civilizace* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/civilizace-441467>

⁷⁷ *Neznámý v zahradě* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/neznamy-v-zahrade-310011>

⁷⁸ *Usáma* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/usama-348520>

⁷⁹ *Kafkův pavilon* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/kafkuv-pavilon-330856>

rozšiřování ilegálních her na zabraném území, které vyobrazují to, co by se stalo, pokud by byly vítězné Spojené státy americké.⁸⁰

---

⁸⁰ *Spojené státy japonské* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/spojene-staty-japonske-346999>

2. Narativní prvky

V této práci bude primární literatura především analyzována z narativního hlediska. V této části bude především využito dílo *Naratologie: Strukturální analýza vyprávění* (2013), které sepsali Tomáš Kubíček, Jiří Hrabal a Petr A. Bílek. Samotnou naratologii můžeme vnímat jako systematickou teorii, která nám poskytuje základ pro analýzu narativních textů. Počátky této teoretické disciplíny se datují od vydání osmého čísla časopisu *Communications*, který vyšel v roce 1966.⁸¹

2. 1 Příběh

Tomáš Kubíček uvádí v díle *Naratologie* v sekci *Příběh*, že: „Jestliže je vyprávění způsob organizace, pak příběh je to, co je vyprávěno. [...] Příběh nemůže zemřít, dokud žije vyprávění. [...] V naratologické tradici pro tuto rovinu vyprávění najdeme označení jako *fabule* (ruský formalismus), *histoire* (francouzský strukturalismus), *story* (Chatman, Rimmon-Kenanová), *narrated* (Prince) či *geschichte* (Schmid).“⁸² Dále rozvádí, že příběh může být vyprávěný různě. Může se v něm respektovat chronologie, ale může mít své události i přeházené a mohou být retrospektivně zařazené. Také může podléhat kategoriím jejich žánru.⁸³ Co se týče žánrových kritérií v žánru alternativní historie, dalo by se předpokládat, že čtenář, musí přijít s předpokladem, že se bude měnit historie, tak jak ji zná a také s obecným přehledem, co se stalo v této době. Například u díla *Žáby v mlíku* od Jana Drnky nebo *Zápisky o česko-slovenské válce* od Aleše Palána, nedokáže čtenář ocenit změnu, která nastává nebo detaily, které mohly zapříčinit změnu.

Kubíček v díle *Naratologie* rovněž uvádí, že každý příběh může být vyprávěn z jiného úhlu pohledu. A to pomocí vypravěčů, díky kterým se charakter události i logický status musí změnit. Samotný příběh lze vyprávět různými postupy i za použití jiných médií, jako jsou například adaptace. Díky tomu propůjčují dílů specifické rysy a dílo může být vnímáno jako více jedinečné.⁸⁴ Příběh ve svém pojetí musí minimálně obsahovat začátek, prostředek a konec. Je zde viděna motivace potřeby uzavřeného děje. Ten má jistý průběh a je spojen temporalitou a kauzalitou.⁸⁵

---

⁸¹ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 15. ISBN 978-80-7272-592-2.

⁸² *Tamtéž*, s. 33

⁸³ *Tamtéž*, s. 34.

⁸⁴ *Tamtéž*, s. 34-35

⁸⁵ *Tamtéž*, s. 36-37

2. 1. 1 Událost

Pro příběh je velice důležitou součástí událost. Kubíček uvádí její definici jako nejmenší stavební jednotku, která je součástí příběhu a zásadní je pro ni změna stavu a je také úzce spojená s postavami.⁸⁶ Kubíček uvádí i pět kritérií pro událost. Prvním je stupeň relevance události, která probíhá v rámci příběhu. Druhým je neočekávanost události a v tom i porušení rámce očekávání. Třetím je jakou účinnost změny má určitá událost. Ta může zasáhnout například jen jednající postavy nebo změni celý narativní svět.⁸⁷ Čtvrtým je nevratnost události. Pokud se stane skutečností, tak logicky směřuje příběh ke konci. Posledním a pátým je neopakovatelnost události, která je tímto výjimečná.⁸⁸ Tím, že se nastavují nějaká kritéria nebo základní pravidla, jak hodnotit význam událostí během vyprávění, tak díky tomu lze analyzovat text.⁸⁹

2. 1. 2 Postava

Postava je ústřední pro všechna díla a Kubíček jí věnuje i speciální pozornost v *Naratologii* v kapitole *Postavy*. Zde uvádí, že díky postavám a jejich úhlu pohledu, nám může být zpřístupněn narativní svět pomocí subjektivizace tohoto prostředí a čtenář ho poté může lépe identifikovat.⁹⁰ V díle Kubíček uvádí také dva návrhy na teoretickou analýzu narativní postavy. První je z oblasti teorie. Přijímá mimetický aspekt konstrukce a vnímání postav. Postavy bereme v textu jako napodobení skutečného světa. Chápeme je jako reálné postavy a na základě toho je posuzujeme podle chování i jednání. Jsou poté analyzovány jako něco, co odkazuje na text, ale nachází se mimo něho.⁹¹ V druhém návrhu se spíše mluví o figurách nežli o postavách a zkoumají se postavy jako něco specifického v režimu uzavřeného sémiotického světa a do centra pozornosti se dostává literární text. Tento návrh mimetické chápání postav kritizují, protože jsou neúplné a jsou pouze souborem znaků.⁹² Z kritiky mimetického chápání vychází fikční sémantika, která vrací náhled na postavy do fikčního světa. Říkají, že bychom především měli zkoumat fikčně světové vztahy jejich pomocí můžeme určit jejich funkci i význam.⁹³

---

⁸⁶ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 41. ISBN 978-80-7272-592-2.

⁸⁷ *Tamtéž*, s. 43

⁸⁸ *Tamtéž*, s. 44

⁸⁹ *Tamtéž*, s. 45

⁹⁰ *Tamtéž*, s. 57-58

⁹¹ *Tamtéž*, s. 58

⁹² *Tamtéž*, s. 59

⁹³ *Tamtéž*, s. 65

Důležitou částí postav je jejich výstavba. Kubíček nahlíží na několik osob, který se právě touto problematikou zabývali. Například E. M. Foster rozlišuje postavy na ploché a kulaté. Daniela Hodrová rozlišuje postavy na definice (předvídatelné) a hypotézy (neočekávané s tajemstvím). Můžeme mluvit, také o postavách hlavních a vedlejších, kladných a záporných či transpsychologických a psychologických.⁹⁴ Další podstatnou součástí postav je jejich nepřímá charakterizace, mezi které patří jejich jednání, promluva, vnější zjev, jméno, sociální zařazení či prostředí.⁹⁵

Co se týče postav, tato práce bude, také vycházet od Daniely Hodrová z díla *na okraji chaosu...*, která se detailně zabývá poetikou postav v dílech. Postava je prvek literárního díla, jak již epického či dramatického prostupující všechny jeho roviny a představuje nám jejich propojenost. Zásadní jsou pro postavy čtyři věci – přímo promluva o postavě ze slov vypravěče (popis jeho chování, zevnějšku či myšlení), dialogy a další poznatky ze strany dalších postav, vnější či vnitřní monology, a případné scénické poznámky, které se hlavně objevují v dramatu.⁹⁶

Promluva o postavě skrz vypravěče, může být velice různá a mít v textu spoustu forem.⁹⁷ Každý z autorů, může toto využít úplně jinak k tomu, aby nám představil postavu, tak jak chce. Často jejich vnější podoba, může souviset s jejich vnitřními trápeními nebo hrůzami, které zažili. V realistickém pojetí děl, bylo i zásadní, aby vnitřní a vnější část postavy, spolu souzněla. Aby korespondovalo případné oblečení s charakterem postavy nebo jeho profesí či postavením ve společnosti. Tento popis se často vyskytuje také pouze ze začátku díla či bývá nějak měněn na základě případné změny, kterou postava může procházet.⁹⁸

2. 1. 3 Prostor

Slova, jazykové vyjádření a jejich organizace jsou v narativním textu prostředkem výstavby prostoru. Kubíček uvádí, že v tomto případě můžeme mluvit o dvou typech prostoru, které mají oba narativní význam. Prvním je vyprávěný svět, jehož nejdůležitější vlastnost se skládá z jeho základního omezení. Prostor tohoto světa, nemůže být zobrazen jako kompletní, jako se nám

---

⁹⁴ KUBÍČEK, Tomáš, Jirí HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 67. ISBN 978-80-7272-592-2.

⁹⁵ *Tamtéž*, s. 69-70

⁹⁶ HODROVÁ, Daniela. *--na okraji chaosu--: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 519. ISBN 80-7215-140-1.

⁹⁷ *Tamtéž*, s. 520

⁹⁸ *Tamtéž*, s. 520-521

může dostávat v umění obrazovém. Vytváří iluzi celku, který je složen z detailů. Ovšem tento celek dokládá pouze mezery, které existují v prostoru narativním.⁹⁹

Výstavba narativního světa se stává celkovým výsledným stavem výstavby významu, a proto se z něho může stát interpretační klíč. Jevy, perspektivy, vzdálenosti a další jsou textem aktualizované předměty, které mohou konstruovat narativní prostor a jsou na stejné úrovni jako mezery prostoru.¹⁰⁰ Charakteristika textu je také velice pevně spjatá s vyprávěným světem.¹⁰¹ Mezi literárním prostorem i společenským kulturním kontextem existuje spojení jako jsou například rysy, které vycházejí z uměleckého směru či z dobového tematického plánu. Stejně můžeme vidět souvislosti i v prostoru postmoderních narativních textů. V takovém světě je poté velice výrazné porušování pravidel.¹⁰²

Důležitou částí je i strukturace textu, nějaké formální uspořádání textu, které také musí pracovat s prostorem. Základní prostorovou orientací na základě strukturace představuje začátek a konec vyprávění. Pokud bychom na to nahlédli z hlediska důležitosti, tak se jedná o nejzatíženější místa.¹⁰³ Obzvláště začátek je podle Kubíčka velice zásadní, protože to vytváří první kontakt se čtenářem. Také rozlišuje čtyři typy možného vyprávění.

První je klasický typ, který vytváří časové i dějové kulisy velice pečlivě. Druhé vyprávění začíná uprostřed nějakého děje.¹⁰⁴ V třetím jsou již klíčové události odtajněné na začátku, či zjišťujeme nějakou pozdější etapu, která se objeví v rámci příběhu. Významné je v tomto vyprávění nevyhnutelnost konce, který je nám předem znám. Za čtvrté vyprávění označuje Kubíček takové, které na začátek umístí úvodní slovo nebo nějakou předmluvu. To může sloužit jako prostředek autentizace díla.¹⁰⁵

2. 2 Narativní diskurz

V této části se budeme věnovat ústředním kategoriím narativního diskurzu, jak je popsal Jiří Hrabal v díle *Naratologie*. Ten se zaměřuje na čas, vyprávěče a fokalizaci, které jsou tři základní oddíly narativního diskurzu a s jejich využitím lze diskurzivní rovinu analyzovat. Autor přímo

---

⁹⁹ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 78. ISBN 978-80-7272-592-2.

¹⁰⁰ *Tamtéž*, s. 79

¹⁰¹ *Tamtéž*, s. 83-84

¹⁰² *Tamtéž*, s. 86

¹⁰³ *Tamtéž*, s. 92

¹⁰⁴ *Tamtéž*, s. 94

¹⁰⁵ *Tamtéž*, s. 95

definuje diskurz a jeho pojetí v naratologii, což je podání příběhu nebo možnost, jak příběh reprezentovat, kterých může být nesmírné mnoho.¹⁰⁶

2. 2. 1 Čas

Hrabal uvádí, že příběh by nebyl příběhem, pokud by mezi událostmi, které ho tvoří nebyla nějaká časová spojitost. Čas příběhu necháváme plynout v námi konstruovaném fikčním světě který, je také námi představovaný. To lze ale pouze na základě pravidel a předpokladů, které fungují jako analogie k času aktuálního světa, který my přejímáme.¹⁰⁷ Zkušenost s aktuálním světem totiž podmiňuje řadu operací, které při konstrukci fikčního světa podnikáme a formuje naše předpoklady, které nám umožňují fikčnímu světu rozumět.¹⁰⁸ Mezi tři aspekty časové výstavby podle Hrabala patří posloupnost, která může být chronologická ale může se vymezovat i v kontrastu k ní.¹⁰⁹ Dalším je trvání a posledním je frekvence (o nějaké události jde mluvit jednou a u některé vícekrát).¹¹⁰

2. 2. 2 Vyprávěč

Skrz vyprávěče jsou nám sdělovány narativní informace. Není ovšem tvůrcem narativu, je totiž výsledkem čtenářovy konstrukce. Nestojí nad narativem, ale je jeho součástí. Podle Hrabala, přestože může mít vyprávěč s autorem podobnosti, nikdy neplatí to, že vyprávěč je totožný s autorem. O tom, jak se moc dozvíme o vyprávěči závisí na tom, jaký typ je. Můžeme ho rozlišit na základě skrytého či neskrytého.¹¹¹ Může být také rozdělen v důsledku jeho účasti v díle, kde Gérard Genette využívá pojmy heterodiegetický (vyprávěč, který se příběhu neúčastní)¹¹² či homodiegetický vyprávěč (ten je postavou příběhu).¹¹³ Hrabal se v díle zabývá i nespolehlivým vyprávěčem.¹¹⁴

Přímo Kubíček se této problematice věnuje v jeho díle *Vyprávěč: Kategorie narativní analýzy* (2007) „O tom, že odpověď na tuto otázku je jen zdánlivě jednoduchá, svědčí vývoj teorie vyprávění, pro niž se pojetí vyprávěče stává otázkou centrální. I díky tomu je pro nás

---

¹⁰⁶ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 103. ISBN 978-80-7272-592-2.

¹⁰⁷ *Tamtéž*, s. 104

¹⁰⁸ *Tamtéž*, s. 105

¹⁰⁹ *Tamtéž*, s. 108

¹¹⁰ *Tamtéž*, s. 120

¹¹¹ *Tamtéž*, s. 125

¹¹² GENETTE, Gérard. *Fikce a vyprávění*. Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2007, s. 51. ISBN 978-80-85778-56-4.

¹¹³ *Tamtéž*, s. 52

¹¹⁴ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 137. ISBN 978-80-7272-592-2.

„vypravěč“ vítaným prostředkem, jak popsat nejenom způsob vymezení tohoto pojmu v literární teorii dvacátého století, jak jej rozpoznat jako důležitý nástroj významové výstavby literárního díla, ale navíc je s to stát se průvodcem při shledávání základních vývojových tendencí teorie samotné a jejich konstitutivních momentů.“¹¹⁵

2. 2. 3 Fokalizace

Obvykle vypravěč v narativních výpovědích vyjadřuje své vlastní postoje a podává fikční svět tak, jak se jemu samému jeví. Existují však narativní výpovědi, jejichž původce se evidentně liší od subjektu, jehož pozice je fikčním světem prezentován.¹¹⁶ Fokalizace (zaostření) je dle díla Jonathana D. Cullera *Krátký úvod do literárního díla* (2002), který se touto problematikou zabývá. „V rozpravách o narativu je často řeč o „hledisku, z něhož je příběh vypracován“, avšak tento terminologický úzus nepřehledně směšuje dvě různé otázky: kdo mluví a čí pohled je prezentován? [...] Původce fokalizace může, ale nemusí být totožný s vypravěčem.“¹¹⁷

---

¹¹⁵ KUBÍČEK, Tomáš. *Vypravěč: kategorie narativní analýzy*. Brno: Host, 2007, s. 17. ISBN 978-80-7294-215-2.

¹¹⁶ KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, s. 149. ISBN 978-80-7272-592-2.

¹¹⁷ CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 98. ISBN 80-7294-070-8.

3. Spěšný vlak CH.24.12. a cesta do neznáma

Kontrafaktuální dílo Jana Poláčka *Spěšný vlak CH.24.12.* (2010) se zabývá realitou, ve které Německo vyhrálo druhou světovou válku. Povedlo se mu to za použití vrílů, které jsou součástí mýtických i paranormálních jevů. Právě to dělá knihu ozvláštňenou a otevírá dveře k tomu na čem nacisté mohli tajně pracovat a co zkoumali. Již název nám napovídá celou pointu tohoto díla a to, že vlak, kterým hlavní hrdina s jeho matkou na konci odjíždí je vlak z města Chrud v den Vánoc, tedy 24. 12. s vidinou, že se již nikdy nevrátí.

Děj většiny části díla se odehrává v roce 1953 v městečku Chrud. Kniha je dělena do několika zároveň se prolínajících dějových linek. Základní příběh se odehrává v roce 1953, kde sledujeme dospělého Waltera Fleischera. Následující dvě dějové linky jsou z jeho mladí. První je z doby, kdy ještě žil se svými rodiči doma a chodil do základní školy. Druhá je již z jeho působiště na lyceu, kde se více zajímal o vrily, která plynule přechází do doby během války.

Tereza Dědinová zařazuje dílo *Spěšný vlak CH.24.12.*, co se týče výchozího postavení v alternativní historii do skupiny, která využívá tuto změnu jako platformu. Jak uvádí, autor Jan Poláček tuto změnu využívá pouze jako svůj podkres pro události, které nastávají a k vytvoření ponuré atmosféry. Zajímá se spíše o obraz, který má tato změna vytvořit a nezachází ve změnách a důležitých či klíčových událostech do podrobnějšího popisu.¹¹⁸

Antonín K. K. Kudláč v díle *Barvy černobílého světa* (2017) se také vyjadřuje k využití alternativní historie v tomto dílu. „Alternativně historický rámec příběhu (prostředí není vykresleno do detailů, autor pracuje spíše s náznakem) neslouží zdaleka jen čtenářskému „pocitu úžasu“, nýbrž se spíše stává projekčním plátnem, na jehož pozadí Poláček kreslí vnitřní vývoj jedince sevřeného a deformovaného totalitním prostředím, což je ostatně jeden z leitmotivů jeho tvorby nejen z oblasti fantastické literatury.“¹¹⁹

Jan Poláček je český autor, který se narodil roku 1957. Zabývá se především psaním fantaskních knih, ve kterých se zabývá řadou různých témat. Mezi jeho díla se řadí *Ex Machina*, která vyšla v roce 1991 a jsou to povídky seřazené podle různých hudebních žánrů. Psychologický román *Spánek rozumu plodí nestvůry* vydaný v roce 2000 analyzuje vztahy mezi rodiči a dětmi a *Příběh spalovače mrtvol* (2013) je dvojportrétem Ladislava Fukse. Autor se věnoval i psaní

---

¹¹⁸ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, s. 125. ISBN 978-80-210-7871-0.

¹¹⁹ KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, s. 40. ISBN 978-80-7560-105-6.

dětských knih pro nakladatelství *Albatros*. V sérii *Soukromý detektiv Matylda* vyšly dva díly v roce 2015 a 2017.¹²⁰

3. 1 Dílo

Ve *Spěšném vlaku CH.24.12.* se díváme na příběh skrze oči mladíka Waltera, ale Poláček využívá vyprávění ve třetí osobě. Autor, také nevyužívá chronologického řazení díla, ale retrospektivy k tomu, aby dílo a příběh Waltera více rozšířil skrz jeho vzpomínky, do kterých se vracíme.

K napínavému čtení, které dílo Poláčka přináší patří rafinované vyprávění a postupně odtajňujících tajemství, které se průběžně dozvídáme skrz příběh. Autor využívá retrospektivního postupu vyprávění. Přesto nám často neposkytuje detailnější vysvětlení historie Waltera, ze které nám vždy poskytne jen kousek a nikdy ho detailněji nerozpracovává. Vždy vidíme jen záblesk jeho určité vzpomínky, ke které se autor již nevrací. Často je dostáváme skoro omylem, jako kdyby skutečně nebyly důležité k tomu, co Walter prožívá v roce 1953. Skoro jako kdyby se staly jinému člověku.

3. 1. 1 Krutá atmosféra

Poláček využívá k dokreslení jeho příběhu, krutou atmosféru, která je v této době všudypřítomná. Ať již pokud popisuje lidské chování jednoho k druhému nebo popisuje prostor, kde se příběh odehrává. Psychika lidí v Chrudu je popisována jako v konstantním strachu. Postavy v díle se bojí jak o svoje postavení, domov i život. Nikdo nemá nic zaručené a i osoby, které by se měly brát v této historii jako hrdinové, které vyhrály nebo se významně podílely na válce nemají nic jisté. Dokonce dva roky po válce jsou zavíráni veškerí vysoce postavení lidé, kteří se podíleli na akcích v druhé světové válce. Vojáci, kteří aktivně bojovali nebo dokonce byli zraněni nedostali žádné speciální výhody nebo odškodnění. Naopak byli zavřeni do vězení či byly na ně hozené horší zločiny druhých. Značná část příběhu se odehrává i v zimním období a smutný padající bílý sníh, který dopadá na stejně bledé, zničené tváře vyvolává pocit melancholie a konce veškerých nadějí.

Ke kruté atmosféře, kterou Poláček popisuje přispívá i počasí a deskripce, kterou využívá. Často se zdá, že postava Waltera tuto atmosféru přímo zosobňuje, jak již s jeho zjevem či energií. Hlavní hrdina je dvacetiletý muž, který by měl být na vrcholu svého života. Často spíše působí

---

¹²⁰ Jan Poláček [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-polacek-12786>

jako stařík, který ztratil veškerou svou barvu, naději či radost ze svého života. Je velice pasivní, neměnný bez větších známek emocí, které by vyjádřil. Studený, bez života jako prostředí, ve kterém žije. Taky nevíme, v jakém přesném stadiu je jeho tělo, protože se podílel na svržení nejděsivější bomby v historii lidstva. Walter si přímo vykládá zimu s krutostí. Velice příznačné je, že na konci, kdy odjíždí na východ si kromě konečně šťastnější budoucnosti přeje, aby nebyla na Sibiři taková zima.

Chladně vypadá i většina vztahů, které se objevují v knize. Často jsou pouze na povrchní úrovni nebo z nutnosti. Vztah rodičů Waltera k němu je často velice krutý a co vidíme z útržků i vztah, který měli k jeho staršímu bratrovi, je na stejné úrovni. První věc, kterou se zabývají poté, co se dozví, o smrti svého syna je, aby dokázali, že neudělal věc, ze které byl obviněn. Hlavně aby to na ně nevrhalo špatný stín. Walter nemá žádné kamarády, všechny kontakty, které případně měl ve škole, byly díky jeho otci. Jediný vztah, který má nějakou hloubku ze strany Waltera je jeho vztah s Rózou. Ale ani zde nejsou nějaká hlubší vyznání lásky. Jako kdyby byl Walter pouze chodící mrtvola, která nemá ani čas na emoce, protože mu nejsou důležité. Často přemýšlí nad minulostí místo toho, aby nahlížel nebo přemýšlel nad svou budoucností. Skoro jako kdyby měl okolo sebe jen duchy své minulosti, které se mu nedaří vymýtít ze svého života.

3. 1. 2 Důležitost jména

Důležitou součástí postavy Waltera Fleischera (Martin Řezníček) je cesta jeho jména, které se poněmčilo poté, co se jeho otec dostal na významnou pozici. Ani ne z obav, jak by bylo s jeho rodinou zacházeno je daleko pro jeho otce více důležité, aby kvůli jeho postavení nebylo pochyb o tom, ke komu jeho loajálnost patří. Také je jeho obyčejné české jméno důvodem k citění podrázenosti, kterou si nechce dovolit v jméně nebo v kterémkoliv vztahu k dalším lidem. Zvláštní ironii osudu je i fakt, že v české verzi je jejich jméno Řezníček. A práci, kterou otec Waltera vykonával pro říši je v podstatě řezník lidí. I strýc se přejmenoval z Jindřicha na Heinricha. Změna zpátky na jeho české jméno nastává v představě Waltera po probuzení. Zde vidí svého strýce znovu, i když ho do té doby znal pouze jen jako tvář z fotografie kde mu říká: „Už nejsem Heinrich, chlapče, teď už jsem zase jen Jindřich.“¹²¹

V díle *...na okraji chaosu...* Daniela Hodrová vyzdvihuje důležitost jména v souvislosti s charakterem postav. „Jméno postavy představuje důležitou součást charakteristiky postavy (a to i v případě, kdy schází), přitom mnohem více než jiné prvky této charakteristiky ovlivňuje i další složky literárního díla, počínaje složkou zvukovou (jméno tvoří opakující se zvukový

---

¹²¹ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 56. ISBN 978-80-257-0264-2.

komplex) přes složku tematicko-syžetovou (jméno se může stát leimotivem: někdy text zahrnuje „příběh“ jména nebo jméno hraje určitou roli v rozvoji syžetu až po smysl díla, podílí se na výstavbě textu jako celku.“¹²²

Změna nejen jejich jména ale hlavně příjmení jim zaručila dostatečnou důležitost, kterou si otec Waltera chtěl vybudovat. „Nějaký Řezníček, co to je, potřebujeme nové jméno, ze kterého bude jasné, kdo jsme. Na úřadu mi řekli, že bychom si je mohli dát poněmčít. Fleischer, to zní hned jinak, maminko. Co říkáš? [...] Teď když jsem se vypracoval, nesmíme nic zanedbat.“¹²³

Zpátky si Walter svoje české jméno Martin Řezníček vezme na konci knihy, kdy potřebuje být zapsán do transportu na východ, kam má jet se svoji matkou. Dokonce na úřadě, když jsi jde měnit své jméno zpátky na českou variantu, se setkává s velkým pochopením od českého úředníka, který ho v tom podporuje a dokonce doufá, že německé straně pořádně zamíchá jeho jméno systémem díky tomu, že jeho příjmení začíná na Ř.

3. 2 Křehké vztahy na pozadí hrůzy

Jan Poláček popsal velice opravdové a někdy kruté vztahy na pozadí hrůz, které se lidem děly za války ale i po ni. Velkou část příběhu věnuje nejen popisům situace, které se staly, ale detailně se zaměřuje i na psychologii postav. Jediné pozitivní vztahy, které Walter v dospělosti má ve svém životě, jsou s jejich dřívější služebnou paní Steinovou a udržuje milostný vztah s Rózou, která je poručnicí pana Harta. Ovšem ve všech vztazích zůstává Walter pasivní osobou. Vždy nechává, aby se události staly a spíše nechá rozhodovat za sebe druhé. Hlavní aktivní rozhodnutí, které vykoná v celém díle je na posledních stranách, kdy se rozhodne doprovodit svojí nemocnou matku v cestě na východ.

3. 2. 1 Vztah matky a syna

Postava Walterovy matky je klíčová jak pro příběh, tak pro něho. Zažíváme ji ve dvou stádiích života. V jedné žije na vysoké životní úrovni pod přísnými pokyny svého manžela, kterému nikdy neodporuje a celkovou výchovu jejich syna a rozhodování o jejich životě přenechává jemu. V té druhé žije v ústavu pro nemocné poté co ji postihla mrtvice a ona již není schopná se postarat sama o sebe. Zde existuje v nízkých životních podmínkách, ale přesto stále odkazuje na svého zesnulého manžela a chce dodržovat jeho dřívější podmínky. Nedokáže přijmout

---

¹²² HODROVÁ, Daniela. --na okraji chaosu--: poetika literárního díla 20. století. Praha: Torst, 2001, s. 599. ISBN 80-7215-140-1.

¹²³ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 81. ISBN 978-80-257-0264-2.

skutečnost, že již nepatří do elitní skupiny. Je pro ni jednodušší zavírat oči před realitou i nad tím, co skutečně její manžel vykonával ve své práci.

Jejich vztah nejvíce poznamená smrt jeho otce. Jeho matka mu jí dává za vinu a následně poté dostane mrtvici. „Cos dokázal? Cos ty vlastně v životě dokázal?“¹²⁴ „Otázky, které znějí velice podobně těm, které mu pokládal jeho otec, když odmítl místo na komisariátů. „Cos mi to udělal? Cos to udělal?!“¹²⁵ I přes všechny výčitky a hádky, které mezi nimi proběhnou se Walter stará o svoji mámu a navštěvuje jí v útulku, kde je po své mrtvici. Nakonec, aby nemusela jet sama na východ si jí vybírá a jede s ní i když mohl mít budoucnost s jeho první láskou Rózou, kterou díky jeho rozhodnutí asi již nikdy neuvidí.

3. 2. 2 Vztah otce a syna

Většina vztahů v díle je komplikovaných. K nejvíce ale patří vztah hlavní postavy Waltera a jeho otce. Na roli, kterou jeho otec hrál v životě Waltera, nás upozorňují již první odstavce, které jsou úvodním představením jeho charakteru: „Zašel na toaletu a nad mísou si rozepnul poklopec. Dokud otec žil, zářil porcelán čistotou. Dnes byl plný vodního kamene a usazenin.“¹²⁶ I přes jejich toxický vztah není pochyb, že jeho otec byl zdrojem jistoty a řádu, který někdy přesáhl mez normálnosti.

Jejich vztah je založen na poslušnosti a dodržování přesných příkazů. V mládí měl Walter ještě pocit, že se může svému otci svěřit i z jeho divnými zážitky. Vždy však tvrdě narazil a často byl i za svou pravdu potrestán. Jeho otec z něho chtěl mít dospělého člověka, který se chová jako tvrdý muž bez emocí a do té doby s ním nechtěl konverzovat nebo ho nebral jako důležitého.

Jeho otec také nesnesl sebemenší popírání jeho autority. Jeho slovo musela být bráno jako jediná pravda, a to si vynucoval skrz výhrůžky a psychické násilí. Jednodušší bylo již od útlého věku se pro Waltera poddat a myslet si, že pravdu může mít pouze jeho otec. „U koho jiného by ale měl Walter hledat pravdu nežli u otce. Komu jinému by měl víc věřit... Co když je skutečně vada jen a jen v něm a on se v nevědomosti nechce napravit. Lhal, lhal tatínkovi, a když teď zvažoval, komu má vlastně více důvěřovat, jestli sám sobě, anebo otci, vycházela mu

---

¹²⁴ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 194. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹²⁵ *Tamtéž*, s. 190

¹²⁶ *Tamtéž*, s. 12

na tak jednoduché zadání ta nejprostší odpověď. Tatínek nelhal, byl si jistý každým svým slovem.“¹²⁷

Jedná se o klasickou manipulaci ze strany agresora, který chce, aby začala jeho oběť o sobě pochybovat a zvažovala to, jestli on není ten špatný, který se musí změnit. Využívá taktiku známou jako gaslighting, což je formou manipulace a psychické kontroly. Oběti této metody systematicky dostávají falešné informace, díky kterým poté začnou pochybovat sami o sobě. Mohou proto začít zpochybňovat svoje vlastní vzpomínky nebo jejich vnímání určité situace.¹²⁸

Tímto způsobem agresor dosahuje dostatečné autority, kterou potřebuje k tomu, aby mohl vynucovat jeho příkazy bez odporu. Také chtějí odstranit lidi ze života svých obětí, které by je dostali na nesprávnou stranu. V díle *Spěšný vlak CH.24.12.* chce mu Walterův otec najít kamarády, kteří by dále podporovali jeho moc a styl výchovy. Vybírá mu společníky, kteří jsou ze „správné“ rodiny nebo má jejich osud ve svých rukách a tím, po nich může žádat cokoliv. To, že nejen toto chování prosazuje jeho otec, co se týče jeho rodiny je vidět v jeho odpovědi na to, co když si s ním další chlapi nebudou chtít hrát. „Co když ale nebudou chtít?“ Z toho mít strach nemusíš,“ usmál se konečně otec. „Oni určitě chtít budou.“¹²⁹ Jeho matka pouze potvrzuje slova jeho otce. Je nutnost jeho otce poslouchat, a tím mu nejvíce pomůžou.

Zásadním pro jejich vztah byl fakt, že ho Walter v mládí obdivoval. Jeho slovo bral jako to nejdůležitější. A myslel si, že to, že je jeho otec v práci na vysoké pozici a často je volaný k případům v noci je něco, co z něho dělá důležitou osobu hodnou admirace. Důvod, proč je ještě tvrdší na svého mladšího syna se nám dostává v polovině knihy. Starší bratr Waltera, který dosáhl „pouze“ na jméno Pavla Řezníčka, je mrtev a je brán jako zrádce státu. Což znamená, že jeho otec chce okamžitě oddělit zbytek rodiny od Pavla. Změna jména, vyhození všech fotek či důkazů a dokumentů, které by značily, že je jeho syn. Automaticky všechny chyby, které podle něho vznikly v jeho výchově dává za vinu pouze jeho matce. „Ponížil nás. Jak mám teď dělat svou práci, když mě tak ponížil.“ [...] „Z tebe slaboch nebude. Tebe vychovám já, abys byl tvrdý. Abys obstál. Abys vrátil Fleischerům ztracenou čest. A teď běž. Už se.“¹³⁰ V dospělosti se jeho vztah, k otci výrazně mění. Již od něho nestojí o chválu, a i když mu

---

¹²⁷ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12.* Praha: Argo, 2010, s. 62. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹²⁸ *Gaslighting* [online]. Psychology Today: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/us/basics/gaslighting>

¹²⁹ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12.* Praha: Argo, 2010, s. 62. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹³⁰ *Tamtéž*, s. 86

jeho otec během seance sdělí, že je na něho hrdý, Walter se proti tomu ohradí, protože jeho slova pro něho již nic neznamenají.

Tvrdá chvíle pro jeho otce nastává poté, co je v práci nahrazen novým strojem a on si uvědomí, že vše, co dělal pro „dobro“ národa ho stejně nezachrání předtím, aby ho někdo vyměnil. Když to sdělí své ženě, tak ta přijme tuto skutečnost v klidu a snaží se přijít s praktickým východiskem, že se uskromní s penězi a zvládnout to. Jeho přesto nejvíce zajímá, že on ztratí respekt, že jeho se lidé přestanou bát. V díle se přímo podílel na vraždění a mučení lidí během vyšetřování, a tak pro něho musí být velice těžké překousnout to, že ho nahradilo elektrické křeslo. „Protože si doba vyžaduje humánnější popravy. Rád bych věděl, co je na něm humánnějšího. Takový nůž zabíjí okamžitě, sjede dolů – cvak – a je to. Nic není rychlejšího a jistějšího... ověřeného zkušeností. Tak se popravovalo stovky let. Ale proud... co když ho vypnou? Co budou s odsouzenými dělat pak? Čekat, až zase půjde?“ „Proud je čistý,“ řekl Walter. „Bez krve.“ „Krev ke smrti patří.“¹³¹ V tomto dialogu jde o více než pouhý rozpor, co se týče stylu zabíjení ale i o náhledu, který každý z nich má. Walter je schopen hrozných věcí a podílel se na smrti daleko více lidí než jeho otec, ale protože se do toho přímo fyzicky nezapojoval a neviděl téct u toho krev myslí si, že to byla čistší forma vraždy. Zatímco jeho otec dostává požitky z přímo fyzického kontaktu, u kterého může zabít člověka a krev je v jeho mysli nezbytnou součástí.

Ovšem finální a nejvíce krutá rána, která rozdělila či spíše zabila jejich vztah je, když Walter odmítne práci na komisariátu, která mohla zajistit to, aby jejich rodina byla pořád respektovaná a pokračoval by ve šlépějích svého otce. „Cos mi to udělal? Cos to udělal?! Já jsem se za tebe zaručil. Dal jsem ti to nejlepší doporučení. Řekl jsem jim, že jsi Flesischer stejně jako já a že tu práci zastaneš.“¹³² V následujících událostech se Walter stal pracovníkem počišťovacích služeb města Chrud a jeho otec byl převelen na komisariátu na nedůležitou pozici. Z této rány se nikdy nevzpamatoval a raději se oběsil.

3. 2. 3 Role žen v jeho životě

Jediné vztahy, které Walter aktivně udržuje v jeho životě a které jsou mu aspoň v nějakém ohledu příjemné jsou s třemi ženami, které hrají v jeho role zásadní roli. Každá pro něho představuje něco jiného. Paní Steinová ho vidí jako pořád malého chlapce, o kterého je potřeba se starat. Jeho matka je pro něho psychická i fyzická zátěž, která ho pořád strhává do jeho

---

¹³¹ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 189. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹³² *Tamtéž*, s. 190

nešťastné minulosti a kterou si nakonec vybírá i přes vědomí, že tím ztrácí budoucnost, kterou si mohl vybudovat se svou láskou. Třetí osudovou roli v jeho životě, hraje Róza dvacetiletá dívka, se kterou prožije krátkou aféru. Vše ovšem končí jeho náhlým odjezdem na východ. Tím ztrácí budoucnost, kterou s ní mohl mít. Walter se ale ve všem rozhoduje velice neemocionálně a věčně. Přes komplikované vztahy, které v minulosti se svou matkou měl, jí nechce opustit a udělá vše pro ni. Dokonce sežene peníze, pro jejich cestu na Štědrý den na východ.

3. 2. 4 Vztahy mezi lidmi a šikana

V díle se velice využívá mentality, že vše, co je cizí ti může ublížit a lidé, kteří nejsou na stejné úrovni jako ty jsou ti zlí. Tímto se již od mladí musel Walter řídit i jeho otec mu říkal: „Ublížit ti mohou jenom zlí lidé, ne tví druzi. A Sepp je přece velitelem tvého družstva ve svazu mládeže.“¹³³ Ve škole Waltera často šikaneje jeho spolužák Sepp, kterého kvůli jeho postavení si nemůže zneprátnit. I to, že v budoucnosti je Sepp na vysoké pozici komisariátu, kterou mu zařídil jeho otec mu zajišťuje, že nikdy nebude muset změnit své chování a může si uchovat své nadřazené chování nad svými oběťmi.

Jak již bylo popsáno v podkapitole *Vztah otce a syna* dalším zásadním agresorem v životě Waltera je jeho otec. Ten svého postavení využívá k tomu, aby vždy dostal to, co chce. Zastrasování a šikana lidí, využívá skrz prostředky toho, že má k dispozici soukromé informace o všech jeho sousedech či známých. Přesto, že nikdy nechce pomoc nikomu dalšímu lidé věří tomu, že by jim v jeho pozici mohl pomoci například v případě soudu či nějakého obvinění. Tím dosahuje všeho, co chce a lidé ho aspoň na povrchu respektují a bojí se ho. To, ale že s rodinou Waltera nikdo opravdu nechce přijít do kontaktu a bojí se jim cokoliv říct, nevybízí opravdový respekt spíše zastrašení ze strany jeho otce a doby, ve které žijí.

3. 2. 5 Chování k lidem, kteří zachránili válku a aktivně se na ní podíleli

Je zajímavé sledovat celou situaci skrz oči člověka, který se zapříčinil o to, aby druhá světová válka nakonec skončila vítězstvím Německa. I lidé, kteří se s ním setkávají jsou v šoku z toho, jak se k němu lidé chovají a v jakém stavu skončil. Jak již pracovně, tak finančně. „Tajné zbraně... Vy jste jeden z těch mladíků, co definitivně rozhodli válku. Nebýt Vás, tak bychom tu tak klidně neseděli.“¹³⁴ Z jeho reakcí a myšlenkových pochodů je zřejmé, že tento fakt, na čem se podílel mu není příjemný a často reaguje negativně.

---

¹³³ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 61. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹³⁴ *Tamtéž*, s. 18

Nejlépe tuto situaci vystihuje jeho setkání Paulem Hausserem: „Nepostarali se o vás,“ dodal chápavě. „Kde to žijeme, když se stát nedokáže postarat ani o své nejlepší lidi? Je to dneska hrůza.“¹³⁵ To, že se z školeného elektronika na vrilu stane metař v městských počítařovacích službách, se jeví jako nehorázná odměna za jeho službu. I když je to nakonec možná to, co si Walter přeje a o jiná místa nemá zájem.

Dokonce se vždy po delší době dělají nové čistky, aby potrestali lidi, kteří se na válce podíleli, ale na straně vítěze. „Chce ucpat hubu všem těm lidumilům, co je jich na světě a ukázat, že za všechno můžou jen ty dole. Co já jsem na východě udělal špatného, bojoval jsem jako každéj druhej, všem nám šlo o život. A stejně jsem skončil v lágru. Akce Morgen, rozumíte? Divili byste se, na co se mě všechno vyptávali. Jeden něco nařídil a jinej vám po válce řek, že jste si to vymyslel sám. A v lágru, kam nás pozavírali za trest? Vykopávali jsme hroby, co tam byly, a potom ty zbytky pálili v pecích. Potřebovali někoho na úklid, a tak hodili na krk těm, co se nemohli bránit.“¹³⁶

Dokonce všichni z vyhlazovacích jednotek, kteří konali příkazy ze shora, byli buď popravení nebo zavření. Většina z lidí, kteří byli obvinění museli křivě přísahat, že jednali ze své vlastní vůle. Běžní lidé, a hlavně podporovatelé národa jsou zděšení. „Copak je tohle možný? Jak si můžeme přestat vážit těch, co toho pro národ tolik udělali?“¹³⁷

Zásadní bodem Hitlera je odstranit všechny pracovníky i vysoce postavené důstojníky, kteří se podíleli na válce, aby si mohl vylepšit svojí vlastní image a mohl říct, že lidé budou již žít pouze v míru, protože všichni lidé, kteří se podíleli na zřůdnostech jsou pryč a již se nikdy nevrátí. Budoucnost bude pro všechny perfektní.

3.3 Propojení nacismu, okultismu a magie

V díle autor Jan Poláček propojuje nacismus s okultismem a magií. Je to jeden z hlavních důvodů, proč nakonec Německo vyhrálo druhou světovou válku. Popisuje využití objevů od společenství *Thule*. „Tenkrát se zdálo, že Thule bude bez rozdílu pro všechny a okultní vědy získají svou vlastní univerzitu přístupnou nadaným studentům. [...] Okultní technologie byly příliš cenné, než aby byly dány v plen veřejnosti. Vypálená vesnice měla komusi otevřít dveře

---

¹³⁵ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 20. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹³⁶ *Tamtéž*, s. 96-97

¹³⁷ *Tamtéž*, s. 136

do jiných světů, možná je i otevřela. To, co bylo za nimi, ale nikomu neposloužilo, a státní aparát se rozhybal k rozhodnému činu.“¹³⁸

Toto propojení nacismu s okultismus není jen velice významné v této alternativní historii, ale bylo důležitým v naší realitě. Jak píše Nicholas Goodrick-Clarke v díle *Okultní kořeny nacismu* (2005), kde se zabývá učením a kultovními aktivitami vídeňských ariosofů a i jejich následovníků v Německu. Ti právě spojili okultismus s národovědeckým německým nacionalismem a árijskou rasovou teorií.¹³⁹ Autor se zaměřuje i na arosofii, která podle něho představovala spíše symptom než vliv v závislosti na tom, jak předjímala nacismus a zrodila se v 19. století z konfliktů německých a slovanských zájmů.¹⁴⁰ Guido von List se snažil posílit německou národní identitu obzvláště v etnicky smíšených oblastech. Také začlenil do své bájně prehistorie okultismus, na kterých se snažil ukázat nepřítel germánských zájmů i proroctví o slavné pangermánské říši. Nauky obsahovaly okultní zasvěcení, vládu elit i stratifikaci společnosti podle rasové čistoty. Vše se mělo naplnit v založení mocné říše, která má za úkol ovládnout svět.¹⁴¹ Celková přitažlivost na nacismu byla založena na fantaziích, které měly ukončit pocit demoralizace a porážky. Důležité bylo ukázat na toho, kdo ohrožuje německý národ a poté ho zničit. Nakonec totální vyhubení Židů jedině mohlo zachránit Němce podle jejich představ.¹⁴²

Nalezení energie vrilu je klíčové pro Německo i jak to popisuje autor: „O energii vril vykládali ve škole, psali v novinách, mluvili v rozhlase. Byla tu od nepaměti. A teprve Říše ji dokázala využít v nových typech letounů. Talířovité vrily sedm vyčistily nebe nad Evropou a osmičky měly jednou dolétnout až na druhý konec světa....“¹⁴³ Využití této energie Poláčkem není ojedinělou zmínkou v literatuře, jak píše Tereza Dědinová v díle *Po divní krajině* (2015): „pojem energie vrilu se poprvé objevuje v knize anglického spisovatele a politika Edwarda Bulwer-Lyttona *The Coming Race* (1871) a později v českém kontextu v textech slavného mystifikátora Ludvíka Součka.“¹⁴⁴ Okultisté chápali energii vrilu jako nesmírný zásobník moci, který se v nachází v lidském organismu. Může zahrnovat i telepatii a telekinezi a pro

---

¹³⁸ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 28. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹³⁹ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu: tajné árijské kultury a jejich vliv na nacistickou ideologii*. Praha: Eminent, 2005, s. 10. ISBN 80-7281-278-5.

¹⁴⁰ *Tamtéž*, s. 264

¹⁴¹ *Tamtéž*, s. 265

¹⁴² *Tamtéž*, s. 266

¹⁴³ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 76. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹⁴⁴ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, s. 131. ISBN 978-80-210-7871-0.

nezasvěcené je nedostupný. Kdo ovládne tuto moc se může stát absolutním pánem přírody.¹⁴⁵ Co by se stalo v naší historii, kdyby něčeho takového dosáhli nám ukazuje právě Poláček v díle *Spěšný vlak CH.24.12*.

I postava Waltera, jak je nám představeno má zvláštní cit pro magii, třetí oko, díky kterému může nahlížet dál než ostatní. Taky se mu opakují abnormální sny, ve kterých se zdá, že dokáže v určitém čase komunikovat s druhou stranou. I seance s ním probíhají lehčeji díky přirozené moci, kterou pro takové věci má.

Díky propojení magie je postavám důležité i běžné události, které ale v souvislosti s tím mohou mít abnormální moc. V příběhu se koná seance, na kterou je potřeba specifické věci. Například úplněk, který působí velice mysticky a je ideální dobou pro vykonání magických rituálů. Poláček detailně popisuje i celý rituál i v kombinaci využitím magie, která se v díle nachází. Tato magie jim otevírá bránu k temnotě i nebezpečí. Což naznačuje i komunikace, která probíhá při seanci. Během ní dokážou vyvolat ducha, který se nejdříve zjeví ve formě mraku a potom se začne formovat do postavy. Následně se zmocní těla jedné z účastnic a skrz ni sdělí: „Nemám jméno a nejsem lidská duše. [...] Posílá mě ten nečistý. Ten, co nesmí vyjít ven. Ten, co má na svědomí tolik životů – ten, co mu musím sloužit i já.“¹⁴⁶ Následně je Walterovi sdělen vzkaz od „nečistého“: „Mám ti vyřídít, že je na tebe hrdý. Moc hrdý... Nejsi slaboch, za kterého tě považoval... Protože to, co jsi vykonal, byl čin hodný skutečného muže.“¹⁴⁷ Čím můžeme dojít k tomu, že s Walterem často promlouval jeho otec a vzkaz je od něho. Pyšný na něho byl pouze v té chvíli, kdy svrhl atomovou bombu na USA.

V díle je i několikrát popsáno, že Hitler pravidelně navštěvuje Tibet, kde má meditovat. Důvodem, proč ve skutečnosti na toto místo mohl cestovat tkví přímo v destinaci, kterou si vybral. Jak je popsáno v knize *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše* (2008) od Paula Rolanda nacisté byli přesvědčení, že aby se zmocnili celého národa, tak si nejdříve osoba musí podmanit i jejich posvátné centrum. Již starověké národy věřily, že tato místa jsou zdrojem duchovní energie, kterou lze čerpat. Proto na těchto místech vznikaly monumenty a chrámy.¹⁴⁸ Tibet je známý jako místo, kde duchovno a náboženství je velice významné.

---

¹⁴⁵ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu: tajné árijské kultury a jejich vliv na nacistickou ideologii*. Praha: Eminent, 2005, s. 283. ISBN 80-7281-278-5.

¹⁴⁶ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 108. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹⁴⁷ *Tamtéž*, s. 109

¹⁴⁸ ROLAND, Paul. *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše*. Praha: Svojtka & Co, 2008, s. 117. ISBN 978-80-7352-792-1.

I v lyceu, do kterého docházel Walter je učili nadpozemským věcem, aby věděli, jak využívat moc vrilu a i třeba jak se chovat k duchům během seance. Přesto v době po válce jsou za seance a celkově za vše nadpřirozené tvrdé tresty, kvůli moci, která by případně mohla zničit svět.

3. 4 Změny historie

Největší změnou historie v tomto díle, je skrz magii a dokázání využití síly energie vrilů. Další změny ale dokážeme najít i jinde jako tuto: „To tenkrát před Moskvou... kdyby mrazy přišly o dva tři týdny dřív, už někdy v polovině listopadu, von Bock by zůstal na pozicích a celá ofenziva Tajfun by ani nezačala. Armáda invalidů. Stát se to před Moskvou, tak vám říkám, že by válka trvala dodnes.“¹⁴⁹

Po druhé světové válce v této alternativní historii je potřeba vysoce postavené německé pracovníky označit za viníky celého procesu. V rádiu v roce 1953 Walter s paní Steinovou slyší oznámení: „mezi zatčenými je i bývalý Reichsführer SS Heinrich Himler, zodpovědný za plánovitě zakládání takzvaných koncentračních táborů. Podle posledních informací nese se svými nejbližšími spolupracovníky vinu za mnohá úmrtí, ke kterým zde svévolně došlo. Je podezření, že s jeho souhlasem docházelo v koncentračních táborech ke zločinům proti lidskosti.“¹⁵⁰ Čím vůdce veškerou vinu a pochyby o jeho zločinech svede na další osoby.

Samotný Walter se účastnil zcela převratné mise, která rozhodla v absolutní vítězství ve válce Německa. Byl vybrán s jeho týmem, aby doručil Uraniumbombe, zbraň totálního vítězství, na vybrané místo. Mezi dvěma vybranými cíli byli Washington a New York. Aby vybranou jednotku připravili na tento úkol vtloukali jim pořád ty samé věci do hlavy. Především: „Zapomeňte na náboženství. Nezáleží na tom, jak si říkají. Všechna jsou stejná...Je to jen švindl. Člověk nemůže věřit a současně patřit Říši. Nelze mít oboje. *Thule* smylo pozlátko křesťanství, co po staletí ničilo tajné znalosti. Kořeny pohanství v nás naštěstí zůstaly a my je znovu probudili. [...] Ne kříž, to svastika nám přinese vykoupení.“¹⁵¹ Tudíž se Walter jako postava přímo podílel na změně, která nastala.

Walter je také vybrán jako pán genzai bakudan. Jeho ruka, do které byla vypálena runa, funguje jako klíč pro bombu, která byla později svržena na New York. Tato událost se uskutečnila 6. srpna 1951. Později je vyslýchán několikrát kvůli tomuto letu. Všichni ostatní z této skupiny, jsou již po smrti až na Waltra i z jiných jednotek, které se také podílely na náletu na USA. Díky

---

¹⁴⁹ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 96. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹⁵⁰ *Tamtéž*, s. 128

¹⁵¹ *Tamtéž*, s. 151

jeho schopnostem a vědomostem se o něho zajímají i po válce, kdy jede do Prahy na schůzku s Gruppenführer ve výslužbě Paul Hausser. U této schůzky vidíme i další případný vývoj v této historii. „Místo abychom chystali novou válku, ustupujeme těm pronárodům, co se k nám z vypočítavosti přidaly.“¹⁵² Nakonec přijme jejich nabídku na práci v tajné společnosti, která nejspíše chce znovu začít využívat energii vrílů či případného útoku na Vůdce, kterému vyčítají, že již neplánuje další válku. Ovšem Walter to dělá pouze z důvodu, že potřebuje momentálně peníze a ví, že plánuje cestu na východ s mámou, takže nikdy jim už nepomůže.

Zásadní změnou je tedy to, že druhá světová válka skončila až v roce 1951 tedy o šest let déle, než tomu bylo v naší historii. Jako velice důležitý rok uvádí v díle autor Jan Poláček 1919, kdy se společnost *Thule Gesellschaft* sešla v Mnichově na první seanci. Mezi ně patřili například Dietrich Eckhart a Alfred Rosenberg, které autor přímo jmenuje v díle. Tuto událost si vybavuje ve své mysli postava Waltera, jako něco zásadního.

Zakladatelem Společnosti Thule byl Rudolf von Sebottendorff a bylo to krycí jméno, které bylo přijato, protože tyto rituální aktivity Germánského řádu doplňovaly vysloveně pravicově orientované schůze. Tím je uchránily nežádoucí pozornosti socialistů a republikánů. Emblémem společnosti byl zářící sluneční kotouč se svastikou, který byl překryt dýkou.¹⁵³ I když v Německu té doby byla svastika využívána i jinými národovědeckými organizacemi, Nacisté ji převzali od Společnosti Thule jako nástupnické organizace Germánského řádu.¹⁵⁴

Společnost Thule byla také významně spojená se spiritismem, jak je i z díla *Spěšný vlak CH.24.12* zjevné. V reálném světě měly být za přítomnosti Eckarta, Rosenberga a Sebottendorffa prováděny obscénní seance, ve kterých se využívala nahá média. Během nich princ Gustav von Thurn und Taxis ale i Heila von Westarp, měli tvrdit ze záhrobí, že Hitler se stane držitelem Svatého kopí. Také poskytli informaci, že zavlče Německo do katastrofální války.¹⁵⁵

3. 4. 1 Využití mediálních prostředků

Médium se využívá v díle jako hlavní prostředek přenášení informací nebo slouží k rozohnění lidí. Důležitý prostředek je radiový přenos, který nejen přináší pečlivě vybírané zprávy, ale i proslovy vůdce. Klíčovým bodem příběhů je i leták, který je nalezen v opuštěném domě.

---

¹⁵² POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 200. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹⁵³ GOODRICK-CLARKE, Nicholas a Miloslav KORBELÍK. *Okultní kořeny nacismu: tajné árijské kultury a jejich vliv na nacistickou ideologii*. Praha: Eminent, 2005, s. 194. ISBN 80-7281-278-5.

¹⁵⁴ *Tamtéž*, s. 176

¹⁵⁵ *Tamtéž*, s. 290

„SATANE, TVÉ JMÉNO JE FÜHRER ŘÍŠE JE ZEMÍ ZLA. SPOJENEC TEMNÝCH SIL. THULE A VIRST JSOU SPOLEČENSTVÍ SPŘÍSAHANCŮ ĎÁBLA A NOVÉ ZBRANĚ JSOU DRÁPY DEROUČÍ SE NA SVĚT Z TEMNOT PEKLA.“¹⁵⁶ V příběhu se z toho stává ústřední událost poté, co Walter nalezne tento leták a podstrčí ho svému spolužákovi Seppovi, který ho dlouhodobě šikanuje. Vlastnění takového letáku je závažná věc a Sepp se vyhne trestu jen díky tomu, že je jeho otec na vysoké pozici na komisariátu.

Média také přináší veškeré informace ohledně vůdce, a hlavně po válce se snaží vytvořit obraz člověka, který je velice mírumilovný, zajímá se o dobro všech a velice tvrdě odsuzuje činy, které se staly bez jeho vědomí a měly za následky smrt množství lidí. Je vidět na chování postav v díle, že tento cíl je úspěšný, protože po všem, co zažily jsou ochotné mu věřit. Dokonce si myslí, že díky vůdci budou moci zase žít v klidu, protože všechny osoby, které páchaly zruďné zločiny jsou potrestané nebo popravené.

Projev Adolfa Hitlera, který je krátce popsán v díle *Spěšný vlak CH.24.12.* je typickou ukázkou proslovů, které měl i v naší historii. Walter, ale po válce vidí značné rozdíly proti projevům, které pronášel během války. „Nebyl to dlouhý projev, říkal si, nerozpovídal se jako jindy. Dokonce se zdálo, že má koncept řeči připravený a drží se ho, či ho dokonce přímo čte. [...] Svět musí vidět, že se s neposlušností umíme i jako vítězové vypořádat. Tak to řekl.“¹⁵⁷

Moc, jakou dokázal Hitler svými projevy manipulovat masu popisuje v knize *Propaganda a manipulace* (2011) Pavel Verner. Popisuje Hitlera jako řečníka, který se do svých projevů dokázal dokonale vžít a často se jimi nechal unášet. Cílevědomě je připravoval a co bylo nejdůležitější je, že byl přesvědčen o správnosti svých prohlášení. Oblíbenou strategií pro něho bylo vyvolání hrůzy v lidech, která hrozí jejich zemi a následně mohl poukázat na to, že on má odpověď na tuto situaci.¹⁵⁸ Všeho využívá i v proslovu, který se nachází v díle. Velice rázně se zavazuje k tomu, že všechny zvěrstva, která se děla, ukončí a ve společnosti díky němu zavládne klid a mír, který v jeho „liberální“ společnosti má zásadní místo.

3. 4. 2 Konec nebo nový začátek

Již název díla nám prozrazuje jeho konec. Přesto je před námi otevřený závěr. *Spěšný Vlak CH.24.12.*, který odjíždí na Vánoce z Chrudí na východ a ve kterém odjíždějí Walter s jeho nemocnou matkou, nám absolutně neprozrazuje, co s nimi bude dále. Předpoklad, že by to mohl

---

¹⁵⁶ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12.* Praha: Argo, 2010, s. 76. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹⁵⁷ *Tamtéž*, s. 46

¹⁵⁸ VERNER, Pavel. *Propaganda a manipulace.* Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011, s. 38. ISBN 978-80-7452-015-0.

být spíše konec, můžeme předpokládat z toho, co byl původní plán Říšské říše, jak nakládat se slovanským obyvatelstvem. A takto to vyplývá i z textuálního kontextu, když se baví paní Steinová o známých. „od nich ze sousedního bytu tam před nedávnem poslali na zotavenou jedny starší manželé...prý po nemoci...Prodělali nějakou tu ošklivou chřipku a neměl se o ně kdo postarat. Tak k nim přišel někdo z úřadu, sepsal s nimi žádost a dal jim poukaz na to zotavení...A nebyli pryč ani týden a přijela firma od města a celý ten jejich byt vyklidila...všechno, i nádobí a nábytek. Dnes už tam bydlí někdo jiný.“¹⁵⁹ Zvláště působí i to, když je dále popsáno, jak byly vyhozeny i jejich fotky a důležité dokumenty.

Ovšem v takovou skutečnost Walter nechce věřit a pořád má kousek naděje, že když pojedou na východ, tak tam budou moct žít v klidu a míru. Nejsmutnější je fakt, že obyčejní lidé věří již tomu, co jim Hitler vše řekl a doufají v lepší zítřek. „Komu jinému máme dneska věřit než panu Hitlerovi. Je pro nás... pro obyčejný lidi. Vždyť ani nikoho lepšího nemáme, a tak hezky mluví o míru.“¹⁶⁰ I mladší generace mají ve vůdce důvěřivost, i potom všem co se stalo a myslí si, že na východě buduje další říši a všichni lidé, kteří tam již odjeli budou žít v nejlepších podmínkách. A všichni, kteří páchali ty nejhorší zločiny jsou před soudy nebo byli již popraveni. Vůdce létá do Tibetu na pravidelnou meditaci a zde z dálky sleduje veškeré odstraňování lidí, kteří se mu již nehodí.

Při nástupu do vagonu dostává Walter (v této době již Martin) i jeho matka na krk lísteček s označením jejich vlaku, odkud jsou a číslo bytu, ve kterém v Novém Chrudu budou žít. Díky tomu Walter doufá, že opravdu jedou za lepší budoucnosti, a ne k jejich smrti „Ve Walterovi poskočilo srdce. K těm adresám domy přece existovat musí. Proč by jim takové lístečky jinak dávali? K čemu?“¹⁶¹ Označení Nový Chrud spíše značí, že veškeré obyvatelstvo, které se Hitlerovi nehodí bude odstěhováno na Sibiř. Finální slova, které pronáší Walter jsou velice nadějná: „Snad už se všechno konečně obrátí k lepšímu.“¹⁶² Ovšem budoucnost je velice nejistá.

---

¹⁵⁹ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak CH.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 171. ISBN 978-80-257-0264-2.

¹⁶⁰ *Tamtéž*, s. 211

¹⁶¹ *Tamtéž*, s. 255

¹⁶² *Tamtéž*, s. 261

4. Munkdorf a tajné společnosti

Dílo Jana Zenkla *Munkdorf* (2006) pojednává o fiktivní minulosti okolo roku 1620. Zabývá se především Středoevropskými dějinami a oddává se myšlence tajných společností, které vidí do již napsané budoucnosti a přes to jí mění nebo udržují chod v takovém směru, který je pro ně nejméně zničující. Jediná část knihy, která se odehrává v jiném časovém pásmu je prolog, intermezzo a epilog, které se odkazuje na jiné časové události, a to do doby SSSR, kde se nám představuje postava Alexandra Salycina, coby řidiče ministra zahraničí Andreje Gromyka, který ho má dovézt na volby. Převážnou hlavní postavou celého příběhu je Jan z Munkdorfu, poručík Třicátého prvního jízdního pluku vévody Bethlena, nyní ve službách arcivévody Matyáše.

Autorem díla *Munkdorf* je Jan Zenkl, který se narodil v roce 1966 a celý život žil ve městě Mnichovice. Pracoval jako výpravčí a po roce 1989 dokonce jako přednosta stanice. Později během svého doktorského studia se zaměřoval na postavení českých zemí v habsburské monarchii. Mezi jeho další díla například patří *Konflikt* (2011), který se zabývá případnými dopady třetí světové války.¹⁶³

4. 1 Dílo

Munkdorf je vyprávěn z pohledu Jana z Munkdorfu a autor k tomu využívá ich-formu. Také řadí události zcela chronologicky až na tři výjimky, a to jsou prolog, intermezzo a epilog. Zde se odehrává opět fiktivní událost, která se ale zaměřuje na dalšího člena bratrství a dobu 20. století. Zenkl využívá velice strohého jazyka v celém dílu, kdy se snaží napodobit dobovou mluvu.

Důležitou složkou příběhu je i gradace příběhu, ve které my od začátku přesně nevíme, jaké poselství je předáno Janu z Munkfordu v postupu příběhu se vždy dozvídáme pouze střípky, které jsou klíčové pro změnu, která měla potenciálně nastat, ale díky poselství a lidem, kteří na ní spolupracovali nenastala.

4. 1. 1 Ten vyvolený

Důležitou složkou v této práci bude i nahlížet na díla z hlediska toho, kdo mění dějiny a kdo se velice cíleně či nevědomky podílí na změnách, které proběhnou. Naše hlavní postava vnímá

---

¹⁶³ Jan Zenkl [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-zenkl-20570>

jako velice převratné jeho rozhovory s tureckým emírem Ahmedem Kilim, které ho přiměly k návratu do Čech. Jan z Munkdorfu si je aktivně vědom změny, které on může dopomoci nebo uchovat. Sám se vyjadřuje: „Je to teprve začátek konce, ale pamatuj, dokud jsem tady, tolik se časy nezmění.“¹⁶⁴ Je si vědom své role, kterou musí zastat a ví, že se bude muset podílet na rozhodnutí, které bude mít vliv na budoucnost.

V knize je hlavním nepřítelem Jana Zdeněk z Lobkovic, královský kancléř Jeho císařské milosti, který jak se poté odhaluje má nějaké tušení ohledně *Bratrstva* a znalost svitků by chtěl využít pro své vlastní účely. Janu se ale dostává mnoho pomoci i na místech, od kterých by to nepředpokládal jako, když zjistí, že třetím zástupcem *Bratrstva* v Čechách byl Otec Tomáš, který musel hrát svoji nenávisť vůči němu, aby nebylo odtajněno jejich poslání. Důvodem, proč je Jan z Munkdorfu v Čechách držen je nám prozrazeno, protože tamní královský kancléř s jezuitou byl, jak již bylo řečeno, posedlý odtajnit a poznat budoucnost.

Svitek, který se dostává Janovi jako jeho úkol, je zradit Friedricha, což by byla vlastizrada. Jeho postava není v žádných ohledech speciálně nebo nijak obdivuhodná. Je velice průměrný člověk, který má až nadlidské štěstí v situacích, ze kterých by se v žádném slova smyslu neměl dostat. Dělá věci tak, aby byli nejvíce výhodné jemu samému. Podvádí svoji ženu, a nakonec zradí i svoji zemi: „Nemilosrdně na mě doléhají výčitky svědomí. Tíží mě má někdejší pýcha a pocit nadřazenosti. Je ale pozdě se kát. Včera v noci jsem zradil svoji ženu a dnes zradím svoji zemi. Nikdy, ani v hradčanském žaláři, jsem se necítil tak osamělý jako dnes.“¹⁶⁵

Jeho ego v určitých částech knihy dosahuje až přílišných mezí, kdy i pochybuje o tom, kdo se má stát dalším členem řádu, protože podle jeho vlastní představy ten, kdo se jím stal není dostatečně důležitým reprezentantem a nachází se ve špatné části země na to, aby byl natolik pro něho důležitý. Většinu času je navíc odkázán na pomoc ze strany druhých nebo na své vlastní štěstí, místo svých vlastních zkušeností nebo šikovnosti. I přestože se nevykazuje, nějakými důležitými charakterními vlastnostmi na konci je mu dáno vše, co si mohl přát. V Praze dostává dokonce vysoce postavené místo. Můžeme předpokládat, že bude žít šťastný a klidný život i po skončení svého úkolu. Více budou samostatné postavy analyzované v pozdější kapitole *Mezi světy*.

---

¹⁶⁴ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 271. ISBN 80-7203-836-2.

¹⁶⁵ *Tamtéž*, s. 273

4. 1. 2 Problematické ženské postavy

Celé dílo je velice orientováno na mužskou populaci. Ženské postavy nedostávají moc možností pro vyjádření a jsou zde pouze za účelem vypadat pěkně a být romantickou možností hlavního hrdiny. Obzvláště jeho „milostná aféra“ s jednou z dam anglického dvoru může vyznít velice křečovitě. Popsané romantické vztahy v tomto díle působí urychleně až poblázněné a bez většího impaktu na celkový náš příběh. Ženy pouze uvidí hrdnu Jana a jsou okamžitě zamilované do konce svého života. Což nás přivádí k dalšímu problému postav a jejich povrchnosti. Hlavní hrdina má před sebou velice složitý úkol, u kterého je potřeba, aby se na něj aktivně soustředil. V Bratrstvu existuje nebo existovalo množství důležitých mužů, kteří měli každý svůj individuální úkol, jak zachovat lidstvo na „správné“ cestě.

První důležitou ženskou postavou, která je nám představena je Barbora, dcera měšťana Vitmanna. V jejich vztahu si již po dvanácti dnech své známosti vyjadřují neumírající lásku, která nikdy neskončí a jsou schopní pro sebe udělat cokoli. Dalo by se to připočítat neznalosti postav nebo jejich mladému věku, ale v příběhu to působí velice rušivě a nezajímavě. U ženských postav bychom mohli vidět i problém s adjektivy, kterým Zenkl popisuje ženské postavy v tomto díle. Často jsou tiché, odmlčí se, sklopí oči a často pasivní.

Jeho milenkou nebo „skoro milenkou“ se stává Anna Harrisová, která pochází z okruhu anglického krále Jakuba, Fridrichova tchána. Ženy jsou pro Jana často zaměnitelné a pokud, se do nich zamiluje pouze poté, co je vidí jednou, tak snadno je dokáže odmílovat v následující sekundě. I přesto, že velice miluje svoji manželku, je to jedno. Přece jenom je to jen muž. A i když velice důležitě prohlásí, že by to nikdy neudělal a v podstatě nechce milenkou, tak nakonec jí stejně „pomiluje“ na koberci u ohně. Celková role žen v *Bratrství* není vůbec definovaná a již z názvu můžeme usoudit, že vybírání jako členové jsou pouze mužského pohlaví a můžeme pouze předpokládat, že tento výběr, bude pokračován i v pozdější době a bude neměnný.

V díle je znát, že Zenkl dává ženám velice stereotypní ženské vlastnosti. Důvodem, proč tomu tak je popisuje Virginia Woolf v eseji *Vlastní pokoj* (1998). „A protože román vykazuje tento vztah k reálnému životu, jeho hodnoty jsou do jisté míry hodnotami reálného života. Ale je zjevné, že ženské hodnoty se velmi často liší od hodnot vytvořených druhým pohlavím, a je to přirozené. Nicméně nadvládu mají hodnoty mužů. Hrubě řečeno, fotbal a sport jsou „důležité“,

zatímco uctívání módy a nákup oblečení jsou „triviální“. A tyto hodnoty se nevyhnutelně přenášejí z života do literatury.“¹⁶⁶

4. 1. 3. Místa pobývání

Důležitou formou exprese tohoto díla je i představování důležitých míst, které nějak formují postavy nebo jim dávají čas na učení a rozmyšlení. Celkově velkou část v tomto díle stráví hlavní postava Jana z Munkdorfu, zavřeného v žaláři, kde může pouze čekat na svůj osud a přemýšlet nad svou situací. Přímo se zde jedná, jak vyjadřuje Daniela Hodrová ve své knize *Poetika míst: kapitoly z literární tematologie* (1997) jako „místem, v němž se postava ocitá nedobrovolně, především z trestu.“¹⁶⁷ Postava Jana ve vězení trpí osamělostí. Je mu líto, že nemůže být společně venku se svými milovanými, ale zároveň má čas přemýšlet nad svým osudem i úkolem, který ještě plně nezná. Obzvláště první část vypadá jako přípravná pro jeho úkol a potom v druhé části, kdy je již na svobodě může plně konat své důležité úkoly.

4. 2 Změny a tajné společnosti

Ústřední úlohu v tomto příběhu má tajná společnost, která má název *Bratrstvo*, jejichž úkolem je kontrola chodu důležitých událostí. Autor si propůjčil jména několika velice významných osobností, které jsou důležité i pro naše dějiny. Mezi členy tohoto *Bratrství* patří například Nostradamus, René Descartes či Alexandr Veliký. O skutečnosti tajných společností nemůže být pochyb, a proto je důležité se podívat i do minulosti na ty, které byly odhalené nebo které se předpokládají za velmi význačné, co se děje nejen jejich členů ale jejich impaktu na naši společnost. Jak píše Michael Streeter ve své knize *Tajné a přísně tajné* (2010) „Není pochyb, že tajné společnosti existují a že některé z nich byly považovány za skutečnou hrozbu. Úřady napříč dějinami se snažily zakazovat ty organizace, které považovaly za nebezpečné. Jedním takovým význačným příkladem bylo svobodné zednářství, které na konci 18. století sledovala v závěru své vlády s rostoucím pocitem ohrožené ruská carevna Kateřina Veliká.“¹⁶⁸

Samozřejmě existuje množství lidí, které tajné společnosti považují za výmysl a pouze fantazii osob. Co ovšem je samotná tajná společnost a jak se měnil její význam v historii je také velice důležitou otázkou. V *Historii tajných spolků, organizací a sekt* (2008) jsou definované takto: „Během času se tajné společnosti významně měnily. Ve starověku byly svou povahou

---

¹⁶⁶ WOOLF, Virginia. *Vlastní pokoj: esej*. Praha: M. Chřibková, 1998, s. 65-66. ISBN 80-902443-3-5.

¹⁶⁷ HODROVÁ, Daniela. *Poetika míst: kapitoly z literární tematologie*. Jinočany: H&H, 1997, s. 103. ISBN 80-86022-04-8.

¹⁶⁸ STREETER, Michael. *Tajné a přísně tajné: moc a vliv tajných společností, spolků a bratrstev*. Praha: Knižní klub, 2010, s. 9. ISBN 978-80-242-2694-1

filozofické a náboženské; ve středověku začala vytlačovat jejich filozofický základ politika, i když náboženství zůstalo dominantním prvkem. V polovině osmnáctého století se tyto společnosti vyvíjely dvěma směry: buď vznikaly politické a bratrské asociace, jež si uchovávaly zbytky náboženského a filozofického obsahu ze starověku, nebo se přetvořily jednoznačně v kriminální organizace, jež utajovaly své nekalé cíle k dosažení obrovského bohatství. V obou případech bylo nutné zachovávat tajemství.¹⁶⁹

Důležité pro tuto část bude zkoumat, jakým způsobem funguje *Bratstvo* v díle *Munkdorf* a zdali má nějakou historickou předlohu nebo vykazuje určité podobnosti s existující skupinou, která působila v naší realitě. Postava Jana z Munkdorfu je velice oddána své roli v tajné společnosti, a i jeho myšlenkový proces tomu dává znát. „Dokud budu své tajemství schopen uchovat, budu žít. A dokud budu žít, budu stále nositelem poselství, jehož poznání je výzvou blížícím se převratným časům.“¹⁷⁰ Mezi sebou se členové nazývají „bratři“. V jejich společnosti existuje několik větví. Například emír Ahmed Kilim, byl posledním z jejich turecko-byzantské větve. „že ti předal poselství, přenesl tvůj amulet z Malé Asie do středu Evropy.“¹⁷¹

Pro Bratrství je velice důležité číslo sedm a devět. Jak Hans upozorňuje Jana, svoji cestu musí vykonat do devíti let a existuje devět amuletů. V kostele kde jsou ukryté svaté svitky se Jan dozvídá, že důležitým číslem pro řád je číslo 7. „Stejný počet učedníků Kristových je tu vyobrazen spolu s Ježíšem, ačkoli každý ví, že ve skutečnosti jich bylo dvanáct. Číslice sedm je zanesena nějakým způsobem do většiny z těchto výjevů. To číslo je samo o sobě symbolem věčnosti a šťastného postupu, posvěceného rukou Všemohoucího. Kdekdo tu číslici vzývá, aniž ví proč.“¹⁷²

Důležitým členem takové společnosti je i ten, který zachovává chod řádu a případně se stará o dokumenty, které jsou jim cenné. V tomto díle tuto úlohu zastává Reimund, osmadvacátý děkan kostela, kde se svitky nacházejí. Zásadní je, že je i pověřen hlídáním amuletu, který zde musí být, pro případ, že by ho jeden z bratrstva ztratil.

Co se týče vybírání toho, kdo dostane v Bratrstvu roli člena rozhoduje vyšší moc. „O tom, kdo se stane dědicem diadochů, rozhoduje vyšší moc, než je ta naše. [...] I kdyby se ten muž nacházel v bezvýznamném místě na samém konci světa.“¹⁷³ Je vidět ale, že v minulosti byly

---

¹⁶⁹ REYNOLDS, John Lawrence. *Historie tajných spolků, organizací a sekt*. Praha: Brána, 2008, s. 10. ISBN 978-80-7243-384-1.

¹⁷⁰ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 40. ISBN 80-7203-836-2.

¹⁷¹ *Tamtéž*, s. 106

¹⁷² *Tamtéž*, s. 133

¹⁷³ *Tamtéž*, s. 132

vybírány, jak velice slavné osobnosti, tak i ty méně důležité, jejichž role byla především pro určitý menší úkol.

V kryptě se spisy se Jan z Munkdorfu setkává s dalším důležitým členem *Bratrstva*. Je jím René Descartes, který se v díle objevuje i později. Jeho postava má hlavně úkol seznámit Jana dále s *Bratrstvem* a lehce mu pomoc i rozplést poselství, které je mu dáno. Nakonec mu Descartes musí vysvětlit, že se dobře rozhodl, když nechal padnout vládu Fridricha Falckého. „Věř mi, bratře, Habsburkové Čechy sevrou, ale nezardousí, i když se to dnes jeví neskutečně. Jsou jiní než ostatní Němci. V konečném důsledku znamenají pro tvůj národ ochranu, ne zkázu.“¹⁷⁴

Také je to on, kdo ho upozorňuje na případné nebezpečí, pokud by porušil, některé ze zásad *Bratrství*. Během tohoto setkání zjišťuje, že svitky, které odtajňují veškerou minulost i budoucnost, byly sepsány perskými mudrci, kterým se zjevil Všemohoucí, kdo to ale přesně je, jestli to je pouze entita typu Boha jako z křesťanství nebo nějaký jiný bůh není dále specifikováno. Zajímavé je to i proto, že na světě existují další větve, které jsou rozmístěné po celém světě a je zde předpoklad, že mají všichni jiné náboženství nebo věří v něco jiného. Přesto jsou všichni spojení jedněmi svitky, které sepsal jeden Všemohoucí.

4. 2. 1 Jejich cíl

Důležitou složkou tajných společností je určitý úkol, který potřebují vykonat, aby dosáhli své agendy. V díle *Munkdorf* ovšem vyznívá toto poslání jako záchrana lidstva nebo *Bratrstvo* udržuje svými informacemi společnost na té „správné trase“. I v jednom z dialogů ke konci díla postavy probírají celou budoucnost, do které měly možnost nahlédnout a z jakých východisek si mohly vybírat. „Kilim mi stačil prozradit jen to, že každý z nás musí v životě vykonat jeden jediný skutek, který je mu přisouzen a který, ve svém důsledku, změní běh historie. Každý z nás prý zná osud lidského rodu až do jeho konce. Já však tuto budoucnost neznám.“¹⁷⁵

Začátek *Bratrstva* vychází již od samotného Alexandra, který na své pouti nachází perského starce, který mu ukáže pergamenové svitky v jeskyni východně od řeky Tigris. Jsou tam podle starce zaznamenány veškeré dějiny i budoucnost lidstva od jejich začátku až po jejich konec. Přístup k těmto svitkům dostali řečtí i perští učenci, kteří měli za úkol je překládat. Ti se dohodli na devíti zasvěcených, kteří budou znát tajemství budoucnosti. Také se domluvili i na

---

¹⁷⁴ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 265. ISBN 80-7203-836-2.

¹⁷⁵ *Tamtéž*, s. 107

poznávacím znamením ve formě ocelových amuletů, které bude nosit devět lidí. „Podobajících se minci s vyobrazeným profilem tváře umírajícího Alexandra.“¹⁷⁶

Každý z bratrů si u sebe nosí jeden medailon po dobu, kdy musí vykonávat svůj úkol, takže sedm amuletů je ve světě a funguje jako poznávací znamení mezi členy. Jeden, jak již bylo řečeno musí zůstat na místě chrámu, pro případ, že by jeden z nich byl ztracen. Ten poslední musí zůstat s člověkem, který se stará o spisy a funguje jako úvodní informátor, poté co se k němu členové dostanou. Tato funkce se také častěji mění, protože v knize je psáno, že momentální hlídač se nedávno změnil, kdy říká Janu z Munkdorfu, že moc bratrů nepotkal, protože se před krátkou dobou měnili. Co je ale přesným důvodem pro změnu této pozice nebo jestli se mění po smrti či vysokém věku nám není známo.

„Každý z dědiců ovládl část obrovské říše a ve zbytku svého života vykonal to, co mu obsah jeho svitku přikazoval. Mnozí poté přišli o trůn, stali se prostými lidmi, a tak byl odkaz během času předáván mezi bratry nejrůznějších původů, víry národnosti. Vznikalo a opět zanikalo mnoho územních větví Alexandrova bratrstva, které svými činy ovlivňuje svět.“¹⁷⁷ Autor Jan Zenkl popisuje větve římské, čínské, byzantské, francouzské a v době událostí této knihy na čas i českou. Důležité je, aby členové byli na místě, kde se může odehrát změna a oni musejí zasáhnout buď, aby se změna provedla a nastal osud, takový, jaký je psán ve spiscích. Ale spíše je pravděpodobnější, jak vidíme i z prologu, intermezza a epilogu, že jejich hlavním úkolem je většinou nezasahovat nebo pomocí různých prostředků zastavit osobu, která by mohla mít vliv na celkovou změnu.

O poslání, jejich organizaci a plánech se dozvídáme z úst Hanse Meiere (osobního lékaře Rudolfa II.), který předává tyto znalosti Janu. Je to náš prvotní detailnější úvod, který se nám dostává do *Bratrstva* a působí velice rychle z důvodu, že jeho postavě dochází čas na předání. Důležitým prvkem Bratrství je, že každý z nich dostane jeden svitek, který náleží každému ze zasvěcených a dostávají ho z rukou strážce. Veškeré svitky jsou ve verších a existují v několika překladech, aby bylo zajištěno, že ten, kterému je dán do rukou, dokáže rozumět obsahu sdělení. Ovšem i to, že je to v jazyku psaném, kterému ústřední postava rozumí neznamená, že okamžitě pochopí sdělení, kterého se mu dostává. Po prvním přečtení svého verše a úkolu, je Jan velice zmaten a nerozumí tomu, co musí provést. Descartes ho uklidňuje a říká mu, že je velice důležité s porozuměním počkat, že mu vše bude jasné v momentě, kdy musí změnu provést.

---

¹⁷⁶ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 109. ISBN 80-7203-836-2.

¹⁷⁷ *Tamtéž*, s. 109-110

Jakmile Jan splní své poslání, tak nad ním už nevládne žádná moc a nemůže se ani dočkat skoro „boží pomoci“. Do té doby i v knize vidíme, že je Jan často chráněn pomocí podivných náhod štěstí, které mu zachrání život. Také v pozadí existují členové, kteří se o něho starají a dávají na něho pozor. Pokud by také prozradil někomu nezasvěcenému svůj úkol, tak by ho postihla kletba, která by mu zničila celý život. Jako příklad v knize je uveden Nostradamus, který sdělil světu své „věštění“. Důležité pro *Bratrství* je i místo na, kterém se svitky ukrývají, protože putovaly z původního místa několikrát. A někdy byly i ukradené. Znalost budoucnosti chtělo mít v ruce mnoho mocných a proto, bylo pro *Bratrstvo* klíčové tyto spisy uchovávat na tajném místě, které nemůže být objeveno.

Není nám nikdy sděleno, proč se má historie světa ubírat tímto směrem. Proč se má náš osud udržovat na této linii. A kdo z toho nejvíce těží. Pouze, že to tak bylo napsáno Všemohoucím. Je ale zvláštní, že by se zajímal o každou menší událost na celém světě v průběhu času již od Alexandra Velikého. Také přesně nevíme, proč zrovna Alexandrovi byla dána tato znalost. Kdo rozhodl o tom, že se on má zapříčinit o tuto změnu nebo naopak má se stát vše přesně tak, jak je psáno. Jak již bylo řečeno pouze jedna osoba v historii Alexandrova Bratrství odtajnila budoucnost dalším lidem a zaznamenala je. V knize je tato postava odhalena jako Michel de Notre-Dame neboli Nostradamus. Postihl ho hrozný trest, ale není nám detailněji vysvětleno, jestli toto odtajnění mělo velkou roli v případné změny budoucnosti nebo se další členové postarali o to, aby vše znovu proběhlo, tak jak má. Jestli nakonec vše skončí stejně, tak proč vůbec existuje kletba na lidi, kteří to poruší?

Existují podobnosti zdejší tajné společnosti s dalšími v historii. Mezi první společnost, která má určité podobnosti s *Alexandrovým Bratrstvím* jsou Rosenkruciáni, o kterých máme hlavní znalosti z teorií a legend a patří mezi nejzáhadnější tajné společnosti v dějinách. Můžeme hovořit i o kruciánském řádu nebo bratrstvu protože, v historii existovaly skupiny či organizace, které tento název využívaly. Jejich název je odvozen od latinského slova růže a kříž. Toto hnutí má kořeny v mystickém křesťanství, ale souvislosti má i s alchymií, kabalou nebo i magickou tradicí. Jeho hlavním cílem je zdokonalení lidské duše. Poprvé se objevilo na počátku 17. století, kdy vydalo tři anonymní propagační spisy.¹⁷⁸

Jeden z prvních manifestů povídá o mnichovi C. R. C., který je poté odtajněn jako Christian Rosenkreuz, se měl narodit kolem roku 1378. Také měl cestovat do Damašku, kde se setkal

---

¹⁷⁸ STREETER, Michael. *Tajné a přísně tajné: moc a vliv tajných společností, spolků a bratrstev*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2010, s. 99. ISBN 978-80-242-2694-1

s mudrci a učenici celého Středního východu i Středozeří. Po návratu do Evropy, chtěl dosáhnout reformy světa a měl založit Bratrstvo růžového kříže. Chtěl vytvořit společnost, která byla nesobecká, nebyla pyšná a členové žili v celibátu.¹⁷⁹ Ovšem učenci se do dneška nemohou dohodnout, zda byl Rosenkreuz skutečnou osobou nebo jeho vyprávění mělo pouze symboliku pro společnost. Další teorie také říkají, že tato společnost může mít kořeny daleko hlouběji a mohla vzniknout již v 1. století jako směs egyptského gnosticizmu a raného křesťanství. Spisovatel Émile Dantinne, také naznačil, že na řádu je vidět silný islámský vliv. Podobnost společnosti v díle *Munkdorf* s Rosenkruciáty je také v myšlence toho, že uchovávají starověké moudrosti a vědění. Skrz to chtěli změnit celý svět.¹⁸⁰

Zásadním rozdílem je ale to, že své spisy a myšlenky, nechtějí rozšiřovat, ale naopak jsou zavázání slibem mlčenlivosti nebo je postihne krutá kletba. Noví členové nejsou vítání z důvodu toho, že může být pouze limitovaný počet lidí, kteří jsou již předem vybráni. Toto *Bratrství* nestojí o nové stoupence.

4. 2. 2 Vybírání členů do tajné společnosti

Na konci celé knížky je velice důležité se zeptat proč byli tito muži vybráni do Bratrství. V díle *Munkdorf* se setkáváme s několika členy této společnosti, kteří jsou na různých stupních důležitosti, ohledně toho, co vědí a jaké úkoly dostávají od vrchní vrstvy členů. Mezi velice důležité pro tento příběh patří doktor krále Hans Meier, který Janovi předá velice důležitý symbol jejich tajné společnosti, a to již zmíněný amulet.

Jak již tedy bylo řečeno vybírání členů do Alexandrova Bratstva bylo velice intuitivní, a nebylo vybíráno podle nějaké predikce kdo je hoden, kdo je nejchytřejší ale spíše, kdo je na správném místě ve správnou dobu. Také kdo se může chopit daného úkolu. Daný nemusel mít ani velikou míru rozhodování v tomto úkolu. Z několika úkolů, které nám byly dány stačilo, že dotyčný něco zastavil, nebo neudělal, to, co původně měl udělat. Také důležité mohlo být i chránění dalšího dotyčného bratra, aby ten mohl vykonat svůj úkol. „Hledáš spojení mezi onou nenápadnou alpskou zemí a Bratrstvím. Není náhodné. Kdyby ses narodil o dvě století dřív, musel bys pro své poznání do Cařihradu, tak jak to činili tisíc let naši předchůdci. Dědictví byzantské megapole dnes převzalo jedno klidné údolí horného Rýna.“¹⁸¹

---

¹⁷⁹ STREETER, Michael. *Tajné a přísně tajné: moc a vliv tajných společností, spolků a bratrstev*. Vyd.1. Praha: Knižní klub, 2010, s. 100. ISBN 978-80-242-2694-1

¹⁸⁰ *Tamtéž*, s. 102

¹⁸¹ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 107. ISBN 80-7203-836-2.

Nebyla ani potřeba aby dotyčný souhlasil s tím, jestli chce do *Bratrství* patřit. Předpokládá se, že se každý zhostí svého úkolu a nebude nad tímto rozhodnutím nijak váhat. Důležitým bodem příběhu je i jak se určití členi tajné společnosti poznávají mezi sebou. Mají tajný artefakt, kterým se prokazují nebo kterým si připadají jako nadřazení ostatním, protože tento objekt nevlastní nikdo další. V díle *Munkdorf* k tomu patří amulet, který popisují jako klíč k budoucnosti. Z jejich amuletu: „vystupuje reliéf antického vladaře s olivovou snítkou okolo hlavy.“¹⁸² Přímo na jejich medailonu je vykreslen de facto zakladatel celého *Bratrství*.

---

¹⁸² ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 101. ISBN 80-7203-836-2.

5. Zápisky česko-slovenské války a poslední minuty před konfliktem

Aleš Palán své dílo koncipuje jako ohlédnutí po dvaceti letech do doby, kdy proběhla válka. Články, které využívá se ohlížejí na dobu těsně před válkou, zkoumají nebo nastavují atmosféru, ve které se konflikt odehrál. Fiktivně se vypravěč zamýšlí nad momenty, které nastaly na podzim roku 1992, které vedly k celé situaci. Jak píše: „Čtenáři překládám výběr z českých a slovenských printů, republikových i regionálních, z období mezi 7. říjnem 1992 (po jihlavské schůzce) a 1. lednem 1993 (začátkem války).“¹⁸³ Sepisuje to fiktivně mladší generaci, která pátrá potom, kdo za celou situaci mohl. A taky si chce položit vypravěč otázku: „Jak jsme to mohli, proboha, dopustit?!“¹⁸⁴ Veškeré články začínají 7. říjnem a vše se událo po osudové schůzce 6. října v hotelu Zlatá Hvězda v Jihlavě mezi Václavem Klausem a Vladimírem Mečiarem.

Autorem díla, již zmiňovaný Aleš Palán, se narodil v roce 1965 v Jihlavě. Je to především novinář, ale i publicista a spisovatel. Toto prolnutí můžeme právě vidět v díle *Zápisky o česko-slovenské válce*. Mezi jeho další práce patří *Člověk musí hořeti* (2001), které napsal ve spolupráci s Janem Paulasem. V díle se objevují rozhovory s želivským opatem Bohumilem Vítem Tajovským.¹⁸⁵ Další jeho dílo *Ratajský les* (2016) vychází ze skutečných událostí, které se stali okolo roku 1952 a autor, je pouze dotváří a formuluje je do dvou linií příběhu, kdy jedna se odehrává okolo roku 1952 a ta druhá kolem roku 1958.¹⁸⁶

5. 1 Články

Aleš Palán využívá fiktivních článků, které vydává jako dobové důkazy, které stály za alternativní historii. Například hned u prvního článku, který je psán i fiktivními novinami *Frýdecko-Místecká pochodeň* vydává článek *Zapomětliví zloději?*. Může se zdát jako vcelku nedůležitý o zlodějích, kteří před hotelem Hutník v noci ze druhého na třetího října na Frýdecku vylomili zámky v autě, ale nic si z něho neodnesli, pouze v něm přespali. Ovšem ten hraje v následující době hlavní roli a patří k předním důvodům vyhrocení konfliktu.

---

¹⁸³ PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, s. 8. ISBN 978-80-7017-176-9.

¹⁸⁴ *Tamtéž*, s. 9

¹⁸⁵ *Aleš Palán* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/ales-palan-3171>

¹⁸⁶ *Ratajský les* [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/ratajsky-les-281872>

Palán využívá reálných i fiktivních novin českých i slovenských. Ovšem veškeré články jsou psané pouze v českém jazyce. I ty, které mají podle názvu se odkazovat na slovenské noviny.

Již z druhého článku, který se ve fiktivní době objevil v *Národné obrodě* mohou být znát prvotní přípravy na možnou válku. Zdánlivě nevinný článek o slovenských vojácích, již nese počátky možné budoucnosti a je již dána důležitost na národnost: „Všichni hovoří slovensky.“¹⁸⁷, je zde zdůrazněno, že většina slovenských mužů, kteří mají nastoupit do vojenské služby, již nebudou složit v Táboře nebo „někde“ v Chebu ovšem budou všichni na Slovensku.

Několik článků se objevuje i z *Mladé fronty DNES*, které se budou více zkoumat v další části. Například článek z 8. října nás informuje o tom, že se předpokládá, že Dubček v době své nehody nebyl připoután. Toto tvrzení přináší záchranář, který si chce zachovat svojí „anonymitu“ a přináší vysvětlení, které je podle něho jedině možné.

Vyhrocování situace a možnost konfliktu je znát již od prvních článků, na které nás vypravěč odkazuje a které podle něho předpovídaly celou událost. Také je pro autora důležitou součástí článků nezaznamenat pouze vyhrocené spory, ale i atmosféru, která byla v této době ve společnosti. Článek z *Národná obroda* *Co si Rom neukradne, nemá*, vypovídá o tom, „že když se začalo propouštět z práce, Romové šli první.“¹⁸⁸ To, že noviny i záměrně tiskají potenciální názory společnosti v této fiktivní realitě vytvořilo ještě větší nenávisť mezi Českem a Slovenskem. Titulek z *Pravda* (slov.) *Doplácíme na Čechy? Slováci si to myslí*, kde je ještě více zdůrazněno, že v Česku chce většina lidí udržet společnost dohromady, protože je to pro ně výhodné.¹⁸⁹ Ovšem neradikalizuje se pouze slovenská strana, ale jak by se mohlo zdát, tak hlavně ta Česká. Kdy se Sládkovi republikáni štěpí na „českou větev“ (Radikální republikánskou stranu), která je přitažlivá hlavně pro členy hnutí Skinheads.¹⁹⁰

5. 1. 1 Struktura článků

Zajímavou částí článků je i to, že je většina bez autora. Nevidíme zde tedy žádné falešné či reálné osobnosti, které mohly stát za každým jednotlivým textem. Důvodem je to, že v knize často nejsou články tištěné v jejich celku, ale je do díla dána pouze jedna část. A jak již bylo řečeno, články ze slovenských periodik jsou psány v českém jazyce, což působí velice

---

¹⁸⁷ PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, s. 13. ISBN 978-80-7017-176-9.

¹⁸⁸ *Tamtéž*, s. 18

¹⁸⁹ *Tamtéž*, s. 23

¹⁹⁰ *Tamtéž*, s. 30

abnormálně a ztrácí tudíž trochu na autentičnosti. Ovšem pokud bylo dílo „zamýšleno“ pro českou poválečnou generaci, mohlo by vysvětlení ležet zde.

Palán se nesoustřeďuje pouze na významná periodika, která jsou zakládána i v reálném světě a některá vycházejí dodnes. Kromě velkých periodik, která jsou významná jak v České, tak Slovenské republice se nám dostávají články z menších a fiktivních novin. Příkladem je *Frýdecko-Místecká pochodeň*. Neomezuje se také pouze na noviny ale i na specializované časopisy. Krátký článek se nám dostává i ze *Sociologických aktualit*, který je inspirován skutečným časopisem, který vycházel mezi lety 1989 až 1994 a byl založen k tomu, aby reagoval na dění ve společnosti.¹⁹¹

Proto se soustřeďuje nejen na články o významných osobách této doby, ale i na reakce lidí ve společnosti. To například dokazuje článkem, který byl v této historii vydán ve *Frýdecko-Místecké pochodni*. Zde přímo vychází ze sekce v novinách *Z dopisů čtenářů*, který zdánlivě nesouvisí s událostmi války, která má nastat, ale ukazuje myšlení lidí této doby. Zde se čtenář vyjadřuje k prvotnímu článku o zlodějích před hotelem a popisuje: „Tohle je ta svoboda, kterou jsme chtěli? Nejsm přivrženec minulého režimu, ale tohle se dřív nestávalo. Každý si pořádně hlídal, co se kolem něj děje.“¹⁹²

Články jsou propletené a reagují na sebe. Což by si běžný občan té doby v tomto fiktivním světě nemohl všimnout, protože se nemohl dostat k takové množství periodik. Obzvláště v době, kdy ještě nebyl takový přístup k technologiím a během pár vteřin neměl člověk přístup okamžitě ke všemu. Proto další reagující článek z *Naša Kysuca*, který popisuje, co se stalo slovenskému občanovi ve Frýdku-Místku v hotelu Hurník je lehce překvapující.¹⁹³ V tomto článku se využívá velice hyperbol, aby tento v podstatě nudný čin, byl pro čtenáře daleko víc zajímavý, než je. Proto je pro noviny, také velice důležité zdůrazňovat „nás“ občan byl napaden. Také to byl „obzvlášť“ nechutný čin.

Za co se české noviny již v druhém článku omluvily (vydání reakce čtenáře a popis situace před hotelem) pod hrozbou žaloby ze strany hotelu si, ale slovenský časopis nenechal líbit. *Naša Kysuca*, se proti hrozbě velice tvrdě vyhradila: „Nebo si snad pan advokát myslí, že podlehneme jeho nátlaku a přestaneme o věci psát? To už tady bylo! To známe dobře z nedávné minulosti

---

¹⁹¹ *Sociologické aktuality (1989–1994)* [online]. Sociologická encyklopedie: ©2017 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sociologick%C3%A9_aktuality

¹⁹² PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, s. 16. ISBN 978-80-7017-176-9.

¹⁹³ *Tamtéž*, s. 24

všichni. Pan doktor ale možná zapomněl, že tisk je – alespoň na Slovensku – už svobodný a může psát o tom, co uzná za vhodné.“¹⁹⁴

Největší problém v této kauze mají česká média s tím, že slovenská strana nechce říct jméno oběti, tohoto činu. Používají pouze iniciály toho, komu se incident přihodil a kdo je vlastníkem auta. Když podle českého deníku vyjde najevo, kdo je majitelem auta a kdo stojí za dlouhým procesem ohledně hádek a uklizení, tak mají jasno. Jméno člověka je Arpád Lakotoš a v rasistickém článku, přirovnávají všechny Slováky k němu.

Toto není jediný článek, ve kterém se používají velice provokativní titulky, které mají za úkol zveličovat. I článek z *Národní obroda* velice vyhrocuje událost, která dává lidem prostor k panice s tím, že jde někdo po Slovenských důležitých politických osobnostech. Titulek „*Premiérovi hrozil atentát! Zraněn nebyl nikdo*“ pokračuje velice důslednými slovy pro větší medializovanou událost. Slova jako „*Šok! Hrůza! Demokraticky zvoleným politikům někdo usiluje o život!*“¹⁹⁵ mají ve společnosti pouze jediný úkol, a to vystrašit lidi a dále vyhrocovat situaci. Ovšem v tomto typu článků *Národní obroda* pokračuje o dva dny později a to 19. října s titulkem „*Atentát na Mečiara v Německu má českou stopu*“. Zde znovu využívají stejnou taktiku, kterou využili v předcházejícím článku. Atentát byl „zákeřně“ připraven. Také ho připravil Čech Tomáš Bittner. Celkově deník *Národní obrana* používá velice negativně zabarvená slova, co se týče Čechů. Vše bylo způsobené „vyšinutým Čechem“.¹⁹⁶ Naopak skoro měsíc po této informaci se snaží reportáž v *Respektu* Bittnera představit jako zoufalého člověka, který situaci ohledně dálnice chtěl nešťastně vyřešit tímto způsobem. Navíc jeho soused na konci celého článku oznamuje, že Thomas Bittner navíc nebyl ani Čech, a tak byli Češi do toho namočení zcela omylně a byl to Němec.

Česká strana, nenechává vše ale bez odezvy. *Lidové noviny* dokonce přímo vyzývají Vladimíra Mečiara, aby jim zodpověděl na otázky, které vyvolávají pochybnosti ohledně atentátu a nesrovnalosti. Celkový článek působí velice výsměšné proti Mečiarovi, a i jedna z prvních vět je takto mířená: „Slovenský vůdce je nezraněn a jako vždy v plné práci pro dobro Slovenska a vesmíru vůbec.“¹⁹⁷ Nikoho nenechává v omylu, jak je tento článek myšlen a závěrečné otázky, které jsou otištěné, působí velice provokativně, hlavně protože na ně nedostali odpovědi. V tomto stylu ale *Lidové noviny* pokračují a v dalším článku s titulkem „*Mečiar asi atentáty*

---

¹⁹⁴ PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, s. 29. ISBN 978-80-7017-176-9.

¹⁹⁵ *Tamtéž*, s. 26

¹⁹⁶ *Tamtéž*, s. 27

¹⁹⁷ *Tamtéž*, s. 30

přitahuje“ rozpracovávají prohlášení českého expremiéra Petra Pitharta, kde uvádí, že to není poprvé kdy si Mečiar něco podobného nejspíše vymyslel.

Zajímavý je i výběr článků v ohledu na to, že na sebe reagují. Nejen, že máme reakce lidí, kteří se odkazují na články, ale i noviny mezi sebou skoro „komunikují“. Pokud *Mladá fronta DNES* 8. října otiskla zprávu, že Dubček podle jejich exkluzivních informací jel nespíš nezapasovaný, a proto utrpěl zničující zranění, tak na to reagují poté slovenská média. Deník *Sme* v díle 10. října odpovídá na tuto situaci svým vlastním článkem, který je pojmenován „*Policie popírá, že by Dubček jel bez pásů*“. Zde přímo napadají, i když nejmenují zdroj této informace a místo toho je obalují do „českého tisku“, který rozšiřuje nepravé informace.¹⁹⁸ Dokonce vytvářejí případné konspirační teorie o tom, že situaci vyšetřovala česká policie, která slovenské veřejnosti nevychází vstříc a důkladně neprošetřila celou situaci. A ukončuje článek otázkou „Není tu příliš mnoho náhod najednou?“¹⁹⁹

To není jediná výtku, která je dána české straně ohledně situace Dubčeka, který leží v nemocnici. Jsou tisknuté další očerňující zprávy nebo nejisté výroky, které jsou jasně psané za účelem očernění. „Dopis, Jsme s vámi...“, který je vytisknut v deníku *Práca* působí velice zaujatě. Imrich a Eva Seligovi píšou otevřený dopis pánovi Dubčekovi, kde ho vyzývají k tomu, aby promluvil k svému národu. Věta „Proč tedy mlčí? Nebo snad nemlčí a my jeho poselství jenom neznáme?“²⁰⁰ Zní lehce jako další konspirační teorie. Kdo by ho zadržoval od vyjádření jeho poselství a kdo by chtěl, aby dále mlčel?

U periodik, kde není úplně zřejmé, jestli patří České republice nebo slovenské straně autor dává do závorek raději stát, ze kterého článek je. Také autor u některých článků podepisuje reálné osobnosti. Například u článku v *Lidových novinách*, *Co je příčinou vzniku českého radikálního nacionalismu* se Erazim Kohák pohlíží nad tím, proč se Češi v této době čím dál tím více ohlížejí po radikálních stranách, což vychází z průzkumů, které jsou mu poskytnuty. Na konci podává odpověď, ve kterou věří: „Dneska bouchl pěstí do stolu a na emoce odpovídá zase emocemi: úspěchem Radikální Republikánské strany. Ta partaj za sebou nemá žádná jména (kromě jedné subalterní političky), nemá minulost (nebo jen velmi problematickou spojenou se Sládkovými republikány, nemá program, nemá nic, čeho by se dalo chytit. To ale voličům

---

¹⁹⁸ PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, s. 17. ISBN 978-80-7017-176-9.

¹⁹⁹ *Tamtéž*, s. 17

²⁰⁰ *Tamtéž*, s. 23

zjevně nevadí. Nabízí totiž pole, kde se mohou projevit emoce – české emoce. Tedy už nejen na hokeji, ale i v politice. Máme se nač těšit. Utkání začíná...“²⁰¹

5. 1. 2 Problémy ve společnosti

Autor ukazuje jako největší problémy té doby, romskou otázku, nedostatek soli a incident ve Frýdo-Místku a které vedly k válce a celkové nenávisti mezi dvěma zeměmi. Vše bylo začátkem konce, který potom přerostl ve výbuch emocí na obou stranách. Je zajímavé, kam se takový nevinný prvotní článek z Frýdku až dostává. Nejdřív se jím zabýval *Frýdecko-Místecká pochodeň*. Poté na něho reagovaly slovenské noviny. Druhého listopadu už v tom ale pokračuje *Frýdecko-Místecký týdeník*, a nakonec se na něho odkazuje i *Mladá fronta DNES*.

Tudíž není spousta různých problémů nebo otázek, které se v článcích řeší ale většina je na pokračování a jsou propletené. Žádný článek se neobjeví jen tak. Aleš Palán to dělá záměrně, aby nás upozornil, že válka nenastala z ničeho nic. Byl to dlouhý proces, který měl větší i menší důvody, které pořád eskalovaly až vybuchly v to, čím celá kniha končí.

Důležitým prvkem článků je nejen nastínit vyhocenost situace, která nastala v letech 1992 a 1993 v českých zemích ale ukázat i na problémy, kterým čelili občané v této době. Ať se jedná již o problém romských občanů, tak v díle najdeme i články, které mají zhoršovat situaci, mezi Slováky a Maďary. Několik článků v novinách i časopisech naschvál medializují vraždu či sebevraždu maďarského vojáka, který zemřel při vojenské službě. Článek se hlavně soustřeďuje na to, že byl nejspíš šikanován slovenskými vojáky a kdyby mohl ještě sloužit v Čechách tak by se nic takového nestalo. Následují další články, které spor mezi Slováky a Maďary dále eskalují.

Dalším problémem, který ve společnosti probíhal je nedostatek soli, která byla skoro všude vykoupena. Největší konflikt nastává kvůli tomu, že slovenský výrobce má monopol, co se týče distribuce ve Federaci. Jak se v článku vyjadřuje *Mladá fronta DNES Sůl pro Slováky je. Ale co pro Čechy?* je česká strana velice nevěřící, co se týče soli, která může být distribuovaná. Také by chtěl vědět, kolik soli dostane česká strana a pokud se vše neponechá na té slovenské. Také *Lidové noviny* otázku soli vyhrocují až k politické hádce.

---

²⁰¹ PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, s. 41. ISBN 978-80-7017-176-9.

5. 1. 3 Vizuální stránka

Velice důležitou součástí této knihy je i vizuální stránka, která ji vytváří. Kniha je rozdělena do několika částí, které vždy odděluje pár stran předmluvy od osoby, která toto dílo seřadila dohromady. Tyto stránky jsou také velice vizuálně oddělené tím, že jsou provedené v černé barvě s bílým písmem. Liší se, ale i podoba jednotlivých článků. Každý článek má různé sloupce, úvod, tělo článku i různé řádkování. Ovšem velikosti titulků i následného textu je stejná u všech.

Články jsou seřazené chronologicky podle toho, v jaký den vyšly. Někdy je za jeden den přidáno několik článků, někdy pouze jeden. Palán se snaží měnit i tón článků či jejich podobu podle toho o jaké noviny či časopisy se jedná. Jelikož se střídají seriózní s bulvárními novinami často je kvůli tomu změna velice význačná. U bulvárních novin si dává pozor na to, aby byly dostatečně křiklavé, co se týče slov, které používají a aby celou situaci, kterou popisují dostatečně zveličily.

5. 2 Bifurkační bod

Všechny články v knize začínají 7. říjnem, poté kdy v reálném světě 6. října proběhla klíčová schůzka mezi českou a slovenskou stranou. Ta rozhodla o definitivním rozdělení a zániku společného státu, jež měl nastat 1. 1. 1993. Ovšem fiktivní články, které napsal Palán popisují jinou historii než tu, kterou známe my. Již od začátku díla je znát napětí, které je na obou stranách. Každá příležitost pro pošpinění či eskalaci situace je využita a vše se pouze zhoršuje.

V porovnání reálných článků, které v této době vyšly můžeme říct, že autor Aleš Palán využívá veškeré jeho sepsané články pouze jako postavení nového světa Československa, který se blíží k válce. Události, které tyto periodika řeší se významně liší realitě, která byla vydaná. Mezi nejvíce využívaná periodika, která se v díle objevují jsou *Mladá fronta DNES*, *Lidové noviny* a *Respekt*.

Nejdříve se budeme zabývat se srovnáním článku *Mladé Fronty DNES*, které vyšly v období od října do prosince roku 1992. Jako prvotní důležitý článek, který se objevuje v *Mladé Fronty DNES* 8. října v díle má titul *Dubčekův stav je kritický. Jel zřejmě nepřipoután*. Zde se začíná tvořit český narativ, který chce pomalu začít dávat vše za vinu slovenské straně. Tato informace je anonymně podána záchranářem, který měl údajně zasahovat na místě a jediné vysvětlení pro to, jak se našlo jeho tělo je, že jel nepřipoután. Tento článek působí velice krutě, obzvláště protože obviněný člověk leží v té době v kómatu v nemocnici. Článek ze stejného dne, který

doopravdy vyšel ten den, měl na úvodní stránce krátkou zprávu s titulkem *Dubčekův stav je kritický*, bez ničeho dalšího. Autor se ovšem touto zprávou inspiroval, jelikož využívá základní informace z článku. Například jméno primáře ARO nemocnice na Homolce Milana Ročně. Také stejně informuje o zhoršení stavu ledvin pacienta. Ovšem tato zpráva není negativně zabarvena jako v díle *Zápisky o česko-slovenské válce*. Není zde žádné obvinění ani informování, že Dubček jel nepřipoutaný. Zde již začíná být zřejmý autorův záměr o informacích ohledně začínajícího růstu konfliktu.

Některé články z *Mladé Fronty DNES* jsou ale pouhou autorovou tvorbou. Například článek *Radikální republikáni stíhají ty Sládkovy* je zcela fiktivní a ani inspirovaný skutečnými články, které vyšly v ten den. *Mladá fronta DNES* ten den probírala zahájení stavby hráze na Dunaji a objevuje se zde i článek *O významných maličkostech s Václavem Klausem*. Zcela vymyšlenou kauzou, kterou Palán v díle velice využívá je konflikt mezi Českem a Slovenskem ohledně soli a jeho nedostatku. Hlavní dodavatel soli pro obě země je Prešovský Solivar, který má monopol, co se týče veškeré federace. Kvůli vyhrócené situaci se česká strana začíná obávat, že jí bude nedostatek. V reálné historii tato situace vůbec nenastala a ani se *Mladá fronta DNES* touto situací nezabývala. Fiktivní článek, který vyšel 3. listopadu, nebyl ani ničím inspirován. Ten den v reálných novinách vyšel na hlavní stránce článek *Armáda se dělí a část míří na Slovensko*.

V reálném období vyšlo 20. listopadu několik zajímavých článků, které mohl autor využít pro použití v díle. Místo toho si vymyslel zcela fiktivní článek s titulkem *Podle premiéra je vliv radikálů je nulový*. Doopravdy vyšly články s názvy *Hádání o federativní vlajku*, *Nehodu Alexandra Dubčeka zavinil zřejmě řidič*, *Referendum rozhodně ne*. V článku *Podnikatelé so solí a Počet radikálních poslanců? Jeden, nebo třináct* vycházejí ve stejný den 28. listopadu. Ve stejný den ale v naší historii vyšlo *Cenový strop pro vepřové* přímo na úvodní stránce.

Po komparaci novinových článků, které vyšli v tomto období ve skutečných novinách a v díle *Zápisky o česko-slovensko válce* můžeme říct, že autor Aleš Palán se inspiroval těmito články pouze částečně. Titulek převzal pouze u jednoho článku, který se zabýval Dubčekem, jinak podobnost dalších článků byla zcela náhodná a autor se spíše zabýval rozvíjením svých vlastních nápadů, které měly destabilizovat situaci v Československu. Přestože se snaží autor, aby *Mladá fronta DNES* v díle vycházela oproti jiným článkům více oficiálně a prestižně, některé články přesto mají zvláštní tendenci a někdy přecházejí i do bulvární sféry jako již zmiňovaný článek s Dubčekem nebo i titulek *Fekální tragédie se mění ve frašku*.

Palán využívá ve velké hojnosti také články, které měli údajně vyjít v *Lidových novinách* ve stejném období jako předcházející *Mladá fronta DNES*. Již z úvodního článku, který se jmenuje, *Komu se hodí referendum? ptá se Klaus* je předpokládající, že ani zde se autor zcela neinspiroval skutečnými články, které vyšly v té době. Ve skutečných listech 9. října, kdy měl i fiktivní článek vyjít, se řeší *Kompetence schváleny: Většina dosavadních pravomocí federace se předává republikám* nebo *Koruna za recept se ruší*. I v dalších člancích se velice liší. Aleš Palán v díle využívá *Lidové noviny* především jako provokatéra, který píše často články ohledně Mečiarového atentátu, který měl být pouze smyšlenou událostí. Většina článku, které fiktivní *Lidové noviny* píšou ohledně této situace působí velice výsměšně a přímo diskreditují Mečiara jako osobu, který „asi“ atentáty přitahuje.

Také informují o vzniku českého radikálního nacionalismu nebo i o „solné válce“, která v alternativní historii nastala. V den smrti 9. listopadu Alexandra Dubčeka Palán vybírá Palán článek z *Lidových novin* *Násilné stěhování tisíců Romů odmítají*. Reálné noviny se tento den zabývaly ale právě smrtí politika nebo i *H. Kohl kamenován: Čtvrt miliónu Němců vystoupilo proti rasismu*.

Lehkou návaznost na sebe mají články, které vyšly 18. listopadu, V reálných *Lidových novinách* vyšel článek s názvem *Názory veřejnosti na vývoj po volbách: Převažuje nesouhlas*, který se zabírá spokojeností Čechů s politickým vývojem v roce 1992. Palán do knihy dává článek *Počet příznivců Československa klesá*, který se ohlíží za změnou, ovšem vychází až 19. listopadu. Článek přináší názor občanů Československa a zkoumá i kolik lidí by, přišlo k referendu ohledně rozdělení, pokud by se uskutečnilo. Oba články se zaměřují na nespokojenost a názor občanů.

Ani při komparaci dalších článků, které vyšly v *Lidových novinách* není znát, nějaká větší podobnost nebo inspirace mezi nimi. Změna nastala jak po sdělovací stránce ale i skupinou témat, která se probírala. Žádné z témat, která si Palán vybírá nejsou reálná a která se doopravdy řešila. Je chápající, že pokud muselo dojít k alternativní historii, kde nakonec vypukla válka, nemohly zůstat články zcela bezkonfliktní, a tak autor musel uměle vytvořit události, které by vyústily až ve válečný konflikt.

Ani u týdeníku *Respekt* se autor neinspiroje reálnými články. Ovšem na konci interviewu, které tituluje *Hrozba výbuchem mezi německou dálnicí a hřbitovem* na konci podepisuje tento text Ivanem Lamparem, který byl v době 1990 až 1994 šéfredaktorem *Respektu*. Jako v případě *Mladé fronty DNES* i *Lidových novin* autor stejně postupuje s *Respektem*. Využívá pouze jméno

týdeníku, ale nijak se neinspiruje skutečnými články. Palán se v *Respektu* zaměřoval na články ohledně radikálů v Česku, ale i na otázky referenda, kde poskytl i tajnou nahrávku v článku *Tajná nahrávka: vláda referendum nechce, ale bojí se to říct*.

Ze třech zkoumaných periodik, které využíval Palán ve svém díle můžeme určit, že se hlavními články a zprávami z této doby neinspiroval ve své vlastní alternativní historii. Nepoužil je ani k překroucení toho, co se mohlo stát. Mezi periodiky, také výrazněji nerozlišoval a žádný tematický okruh událostí nebyl speciálně přiřazen jednomu z nich. Účelem díla bylo fiktivně navodit konflikt, který se musel udát proto, aby nastala válka, a tak autor využil těchto článků k představení situace, která vládla ve společnosti roku 1992 od října až do prosince.

6. Kapitola Valhala a role mytologie

Dílo Františka Novotného *Valhala*, které vyšlo v jednom souboru v roce 2014 se skládá, ze tří dílů *Dlouhý den Valhaly* (který vyšel poprvé pod jeho pseudonymem Frank N. Skipper), *Další den Valhaly* a *Konečný den Valhaly*. Příběh se především zaměřuje na rytíře Arnina von Gallwitz, který se dostává do Valhaly poté, co je jeho letoun sestřelen. Využívá nejen alternativní historie, ale především fantasy žánru a je velice využíván rámeček germánské mytologie. Novotný si dává záležet na podrobném popisu nového neznámého prostředí, do kterého se dostáváme a dává velký důraz i na vykreslení všech bitev v díle.

František Novotný se narodil v roce 1944 v Brně, kde i vystudoval technickou kybernetiku na elektrotechnické fakultě Vysokého učení technického v Brně. Publikoval v antologiích *Návrat na planetu Zemi* (1985), *Lovci zlatých mloků* (1988), *Skandál v divadle snů* (1988) a další.²⁰² Mezi jeho nejrozsáhlejší dílo však patří série *Valhala* (2014). Jak již bylo řečeno, první díl *Dlouhý den Valhaly*, byl vydán pod pseudonymem Frank N. Skipper a kde bylo jeho skutečné jméno František Novotný uvedené jako překladatel. Novotný řekl v interview pro IDNES v roce 2004, že to bylo z jedné části z recese a z té druhé snaha se přizpůsobit trhu, který byl zavalen překlady anglosaské literatury.²⁰³

Mezi další díla, která autor napsal patří například *Křižník Thor* z roku 2013 pod záštitou Klubu Julese Verna. Dílo nahlíží na rok 2039 a především se detailně zabývá bitvami válečných lodí. *Dryák*, který vyšel v roce 2020 v nakladatelství Argo, kde se soustřeďuje také na alternativní historii, ale tentokrát děj zasahuje do 17. století.

Autor František Novotný v díle využívá vypravěče třetí osoby a hledisko vyprávění se mění mezi hlavními postavami, mezi které v prvním díle *Dlouhý den Valhaly* patří rytíř Arnim von Gallwitz nebo například valkýra Reginleif. Velice podrobně se autor v díle zaměřuje na techniku popisu, obzvláště když zkoumá stroje, bitvy ale i krajinu.

6. 1 Inspirace mytologii

František Novotný ve svém díle vychází z reality toho, že mýty národů germánského existují, a dokonce zachází tak daleko, že je v textu přímo napsáno, že jen ti, kdo mají germánskou krev

---

²⁰² NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: Jinočany: Asociace fanoušků science fiction; H&H, 1995, s. 237. ISBN 80-85390-33-7.

²⁰³ KOČIČKA, Pavel. Literatura je vždy překrucování mýtů. In: *iDnes.cz* [online]. 27.10.2004 [cit. 2021-6-6.]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/literatura-je-vzdy-prekrucovani-mytu.A041026_193113_literatura_gra?r=literatura.

mohou být bojovníky na straně dobra, ve válce, která probíhá. Mezi tyto skupiny tudíž patří – Němci, Nizozemci, Dánové, Norové, Islandčané, Angličané a všechny další národy stejného původu. „Abys rozuměl Witz!“ doplňoval Werner, „všichni frantíci, co tady vidíš, jsou Normandčané nebo Bretonci. Grímnir může používat jenom ty bojovníky, kteří mají alespoň kapku germánské krve.“²⁰⁴

Jako společným nepřítelem je dáván v knize *Súrt*, který v germánské mytologii, je ohnivým obrem s planoucí čepelí, který měl během Ragnaröku zapálit vesmír. Během něho, budou všichni tvorové spáleni na popel a země se potopí do moře, ze kterého se jako nová vynoří.²⁰⁵ Ovšem více jsou obávána jeho stvoření – draci a další neživý stvoření. V germánské mytologii jsou bohové a obři tradičními nepřáteli a existuje spousta mýtu, která o jejich bitvách vypráví. Právě v mýtech je psáno, že jedna tato bitva přeroste v Ragnarök,²⁰⁶

První, se kterou naváže rytíř Arnim kontakt z mytologického světa je Reginleif, která se představuje jako: „„Jsem tvá hildr. Tvá sestra. Tvá žena. Tvůj boj, tvůj osud. Jmenuji se Reginleif a mocný Grímnir je mi otcem. Smrtníci nám říkají valkyrje.“²⁰⁷ Ta se objevuje v některých verších v *Eddě*. Příkladem může být *Píseň o Grímnim*. „Hrist a Mist /.../roh s medovinou nosí, /.../ Skeggjöld a Skögul, /.../ Hild a Trúd, /.../ Hlökk a Herfjötur, /.../ Göll a Geirahöd, /.../ Rundgrid, Rádgrid /.../ a Reginleif: /.../ ty přinášejí padlým pivo.“²⁰⁸

6. 1. 1 Valhala

Valhala je v germánské mytologii síň jež byla sídlem padlých hrdinů neboli Einherjů. V Ásgardu ji postavil sám Ódin a měla několik stovek dveří různých velikostí, aby se bojovníci v případě Ragnaröku dostali ven a aby mohli znova padnout po boku bohů v bitvě na Vígridské planině. Poté, co se bojovníci objevili ve Valhale, jejich zranění se zahojila a mohli se radovat donekonečna z hodování a zápasení.²⁰⁹

V knize Františka Novotného je Valhala popsána jako: „Zkus si představit Valhalu jako obrovskou křižovátku, do které ústí spousta ulic. Ty ulice jsou vlastně roky, takové bulváry

---

²⁰⁴ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 42. ISBN 978-80-7387-732-3.

²⁰⁵ VLČKOVÁ, Jitka. *Encyklopedie mytologie germánských a severských národů*. Praha: Libri, 1999, s. 226. ISBN 80-85983-91-5.

²⁰⁶ DOGGETT, Danielle. *Mytologie: mýty, pověsti & legendy*. Praha: Fortuna Print, 2006, s. 236. ISBN 80-7321-184-X.

²⁰⁷ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 22. ISBN 978-80-7387-732-3.

²⁰⁸ HEGER, Ladislav. *Edda; z islandštiny přeložil Ladislav Heger*. Praha: Státní nakladatelství Krásné literatury, hudby a umění, 1962, s. 92-93.

²⁰⁹ VLČKOVÁ, Jitka. *Encyklopedie mytologie germánských a severských národů*. Praha: Libri, 1999, s. 240-241. ISBN 80-85983-91-5.

času, které se tady kříží. No a celá tahle křižovatka času se pohybuje jako klec výtahu a ohýbá ty ulice za sebou jako gumové hadice. Ten výtahový pohyb,“ popotáhl se zase za knírek a bodl mnicha v bílé kutně do prsou, „to je ta tvoje posloupnost těch dějů, co se tady dějí. A taky je to,“ natočil se zpět k Bertiemu, „ten tvůj chod hodin.“²¹⁰

6. 1. 2 Valkyrjy

Valkýry aneb „sběračky padlých“ patřily mezi Ódinovy štítonošky a bojovou družinu. Jejím úkolem bylo sledování bitevního pole a odváděly padlé, kteří umřeli hrdinskou smrtí (Einherje), do Valhaly.²¹¹ Také mají moc, která určuje vítězství, protože mohou vyvolat ty, co zahynou.²¹² František Novotný, v textu však využívá označení valkyrja, jak nám již od prvních stránek představuje. „Varuji tě, Grímnir nemá rád to jméno, které jsi použil, protože je spojováno s temnou věštbou,“ (...) „a moje sestry i já zase nemáme rády to druhé, v podobě, jak je vyslovuješ. Správně zní valkyrja...“²¹³ Právě ony hrdinům přinášely maso a medovinu ve velké síni Valhaly a s touto scénou se můžeme setkat i ve vyprávění Novotného.²¹⁴

6. 1. 3 Prsten Moci, Meč Freyor a oštěp moci

Prsten patřil u Vikingů mezi důležité symboly, které představovaly sílu, bohatství nebo i slávu. Používal se jako dar, forma platidla nebo patřil i mezi dědictví královských rodin. V mýtech představoval osud nebo mohl být dokonce symbolem smrti. Prsteny hrdinů, ale vždy nepřinášely štěstí, obzvláště pokud vlastníka ovládla chamtivost mohlo vše vést až k tragédii.²¹⁵ Důležitost těchto prstenů do díla vložil i František Novotný, kdy ten, kdo vlastní prsten v tomto světě, může přejít do světa živých a říkájí mu „prsten přechodů“. Klíčovým je právě pro valkyrjí a prsten může použít vždycky pouze jeden člověk.

Další důležitou roli objektu hraje v prvním díle *Dlouhý den Valhaly* meč Freyor, který má získat von Gallwitz nebo oštěp moci, který patří Grímniru a po jeho zmizení, kdy ho v místě nahrazuje Heydrich se dostává oštěp do jeho rukou, což ho v jeho mysli dělá nového Otce mrtvých.

---

²¹⁰ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 194. ISBN 978-80-7387-732-3.

²¹¹ VLČKOVÁ, Jitka. *Encyklopedie mytologie germánských a severských národů*. Praha: Libri, 1999, s. 242. ISBN 80-85983-91-5.

²¹² *Tamtéž*, s. 242

²¹³ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 28. ISBN 978-80-7387-732-3.

²¹⁴ VLČKOVÁ, Jitka. *Encyklopedie mytologie germánských a severských národů*. Praha: Libri, 1999, s. 212. ISBN 80-85983-91-5.

²¹⁵ *Tamtéž*, s. 236

6. 1. 4 Mýtické obludy

V díle se objevují množství mýtických nebo i fantazijních tvorů. Mezi ně patří například draci, trpaslíci, gnómy a další. Speciální vyznám je dán drakům, kteří jsou bráni jako Súrtovi stvoření a bojují na straně zla. Objevují se zde i létající hadi (súrormové). „Až dva metry dlouzí. S křídly jako létající ryba. Když tě uštknou, proměníš se v kovového hríma, v další Súrtovu stvůru, a pak bojuješ proti svým přátelům.“²¹⁶ Draci jsou často využívaným mytologickým zvířetem a často mají za úkol hlídání zlatého pokladu.²¹⁷

6. 2 Bifurkační bod

Již ze začátku se nám dostává informací, kdy pravděpodobně nastala změna. Všechny mýtické osoby, byly ale schované před světem, který jen nám znám, a tudíž první kontakt a změna nastala začátkem roku 1917. „Pravda pověsti o podivných přízracích se v letectví začaly šířit již od jara, od krvavého dubna 1917.“²¹⁸ Důvod, proč potřebují letce germánské krve, kteří padli v boji, je kvůli tomu, že všichni staří obránci Valhaly již v boji padli. Novotný se první části série *Dlouhý den Valhaly*, zaměřuje hlavně na piloty a jejich dovednosti, které podrobně popisuje v různých bitvách.

V úvodní části se objevuje i Reinhard Heydrich, který zastává úlohu: „Velmistr Černého řadu, nový místodržitel Valhaly, zastupující říšský protektor, obergruppenführer.“²¹⁹ Tato situace nastává po zmizení Grimma. Heydrich automaticky začíná rozdělovat veškeré bojovníky na ty, kteří jsou němečtí a další. Také se představuje jako nový Otec mrtvých a myslí si, že na to jméno měl právo již za svého života na zemi.

Velice ironické je, že všichni, kdo se podíleli na jeho atentátu, musejí Heydrichovi sloužit jako jeho osobní stráž. „Musíme tady tomu praseti sloužit. Dělat mu osobní stráž. Zabíjet, na koho ukáže. Stačí, když se na někoho z nás podívá, a člověk ho musí poslechnout.“ „Tohle je pro nás peklo,“ připojil Opálka, „skutečné peklo. Horší mučení by pro nás nikdo nevymyslel.“²²⁰

6. 2. 1 Rytíř Arnim von Gallwitz

Rytíř Arnim von Gallwitz se nám v prvním díle *Dlouhý den Valhaly*, představuje jako mladík, jenž byl pilotem za první světové války, byl synem barona a patřil do pruské důstojnické rodiny.

---

²¹⁶ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 192. ISBN 978-80-7387-732-3.

²¹⁷ VLČKOVÁ, Jitka. *Encyklopedie mytologie germánských a severských národů*. Praha: Libri, 1999, s. 54. ISBN 80-85983-91-5.

²¹⁸ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 6. ISBN 978-80-7387-732-3.

²¹⁹ *Tamtéž*, s. 246

²²⁰ *Tamtéž*, s. 251

Není příliš znalý germánské mytologie a důležitým věcem, nepřikládá velkou hodnotu. Je velice lehce manipulovatelný a předměty nesmírné hodnoty dává bez přemýšlení dalším osobám. Ovšem je loajální tomu, komu podá slib. A i když se setká s Heydrichem, který od něho vyžaduje pokračování jeho služby k německému státu, odmítá ho v této chvíli se slovy, že slouží již někomu jinému.

Dokonce je zmatený z toho, když Heydrich prohlásí, že mohl být Otcem mrtvých již na zemi. Celou situaci mu musí vysvětlit Adolf Opálka, který mu sdělí hrůzy, kterých se Heydrich na zemi dopustil. To ovšem ještě více Rytíře Arnima zmate, protože o těchto událostech nemá žádné informace. Je vším zhrozen a nechce tomu věřit. Zde se také poprvé setkáváme s českým zástupcem, který je poslem těchto informací. Ale je i důvodem proč se Heydrich objevil ve Valhale, protože se podílel na jeho atentátu.

Je od začátku brán Grímnim jako hrozba. „Až dnes,“ vzhledl nad sebe, na duralovými panely krytou příď letounu, „až dnes jsem se dočkal předpovězeného znamení. Není pochyb, že v tomto okřídleném oři je Súrtův meč a jeho nový majitel přišel jako Sigurdův mstitel. Sigurd svého draka zabil, on svého ochočil a nechal se přivést mou pošetilou dcerou. Posel osudu.“²²¹

Ovšem je to on, kdo na konci prvního dílu představuje největší změnu, protože otevírá bránu do světa všem nepřátelům. Další díl série se již věnuje pozdějším událostem, které končí až okolo roku 1990.

6. 2. 2 Thule

I v tomto díle se také objevuje společnost *Thule*, která má ale v příběhu jinou funkci než v díle *Spěšný vlak Ch. 24. 12.* od Jana Poláčka. Generál Haushoffer se nám v prvním díle představuje jako jeden z hlavních zloduchů, který využívá tuto společnost jako zástěrku pro jeho další cíle. „Ano, Thule bude dobré jméno pro tajnou společnost, za níž se skryje. Dobře pochopil lekci, kterou mu Vysoký bezděky poskytl – nic nedělat přímo, ke všemu používat nástroje. Stane se taktéž Skrytým Mistrem, utvrzoval se ve svém rozhodnutí. Pak bude muset najít dobré médium, šaška pro veřejnost, krysaře, kterého naučí pískat tak dobře, aby bez podezření a poslušně šly za ním milióny – nejméně padesát milionů, tolik ještě bude chybět... A z nich si teprve vybere svou armádu, neboť bude dokonaleji vyzbrojena než padlí této války...“²²²Větší roli společnost hraje v pozdější době, kdy je i více zmiňovaná a je více zapojená do událostí, které se dějí.

---

²²¹ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 56. ISBN 978-80-7387-732-3.

²²² *Tamtéž*, s. 20

6. 2. 3 Bojovníci

V knize je dán veliký důraz na bratrství, které je mezi letouny a bojovníky, kteří bojují na straně „dobra“. Letci, pocházejí z různých zemí, ve kterých bojovali každý na jiné straně. Dokonce pocházejí i z různých dob a válek. Nespojuje je pouze germánská krev, ale i osud, který sdílí. Jediné, co mají, co není v té době pro ně nějakým způsobem nové jsou oni. Během jejich pobytu ve Valhale nestárnou, nemění se a žádným způsobem se nevyvíjí. Velice šokujícím zjištěním pro von Gallwitze je, že další letouny nejsou z jejich války, ale z té budoucí. Ovšem nemůže se dozvědět další detaily této záležitosti, protože je zakázáno vědět více ze začátku příběhu. „Všechno se dovíte, až bude vhodný čas.“²²³ Tímto se i rozcházejí například ve zbraních, které jsou jim známé. Piloti a bojovníci z první světové války se dívají nad těmi z druhé. Během bitev, které nastaly v prvním díle *Dlouhý den Valhaly*, se piloti dorozumívají pomocí kouzla vzdušného spojení.

Někteří z bojovníků místo dokonce pokládají za očistec, kterým musejí projít, aby se mohli dostat do nebe. „I to je Boží vůle, abychom, na dosah pekla, nepodlehli silám zla. Je to jen další zkouška. Neboj se, Arnime“ s úsměvem náhle tykl von Gallwitzovi, „že budu jen meditovat o Bohu. Stejně jako za války stanu se i tady zase jen pilotem. Ťukněme si na to. A santé.“²²⁴ A jejich představa se ani moc neproměňuje skrz úvodní díl.

Je velice důležité, že ani většina bojovníků nevědí za co bojují a na jaké straně se vůbec nacházejí. Většina z nich nikdy *Eddu* nečetla a o mytologii moc neví. Jsou pouhými loutkami, které dělají, to, co se jim řekne. Tato skutečnost je jim velice zdůrazněná Lokim. „Nechceme už být klíče na háčku, jimiž si ty a ostatní tady otevíráte dveře k vašim tajemstvím,“ (...) „Ty ubohý lidský červe,“ uvolnění hrtanu značně pozvedlo Lokiho morálku, „ty pošetilý svatý muži, ty jsi nic nepochopil. Copak v Midgardu, jak vy říkáte, na Zemi, jsi byl v jiné situaci? Cožpak sis tam mohl vybírat, komu a čemu budeš sloužit? Mohl sis volit náčelníky a cíle boje, do kterého tě zavedli? Poslouchej a zabíjej, to je vše, co ti řekli. A to je vše, co se chce po tobě i tady. Konečně ani tvůj milosrdný křesťanský Bůh ti neprozrazuje svoje úmysly. Tak proč bych to měl činit já, nebo někdo jiný zde, v pohanské a ďábelské Valhale?“²²⁵

---

²²³ NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, s. 141. ISBN 978-80-7387-732-3.

²²⁴ *Tamtéž*, s. 193

²²⁵ *Tamtéž*, s. 232

7. Žáby v mlíku a idealizovaný pohled na Čechy

Žáby v mlíku: Vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938 (2007) od Jana Drnky byla poprvé vydána rokem 2007 a zabývá se alternativní historií, kde se Československo v roce 1938 nevzdá a nekapituluje po Mnichovském diktátu. Hned na začátku díla nám autor Drnka, představuje krátce minulost, která nastala a oznamuje nám své nápady, které chce v tomto díle využít. Svoji předmluvu uzavírá těmito slovy: „Rozhodli jsme se proto, předložit čtenářům tuto volnou mystifikaci událostí z podzimu roku 1938, zpracovanou po důkladném studiu archivních dokumentů, záznamů projevů a schůzí, pamětí politiků, důstojníků i prostých vojáků, ale také myšlenek a článků publikovaných v dobovém tisku, jako upomínku na vytrácející se tradiční evropské hodnoty a ideály. Prosíme čtenáře, aby přijal tuto knihu jako upomínku na světlou památku prostých i vysoce postavených mužů a žen, kteří neváhali obětovat svůj život za náš klidný, šťastný a v míru tlející dnešek.“²²⁶

Tereza Dědinová v díle *Po divné krajině* (2015) se více zabývá autorem Janem Drnkem, kde uvádí, že je pro jeho zásadní srovnání s reálným vývojem situace a bez základní znalosti historie, by se oslabil účinek čtenáře, který zažívá během čtení.²²⁷ Jak již bylo řečeno v úvodní kapitole, *Kontrafaktuální dějiny jako literární žánr* Dědinová zařazuje Drnka do skupiny autorů, kteří s alternativní historií nezacházejí „seriózně“.²²⁸

Jan Drnek je plzeňský autor, který se narodil v roce 1960. Mezi jeho bývalé práce patří například mluvčí generálního ředitele Škodovky nebo i úředník odboru životního prostředí plzeňského magistrátu. První jeho oficiální vydanou knihou je *Ideal army blues* (1991) (před rokem 1989 publikoval pouze v samizdatu).²²⁹ Ve svých dílech se především zabývá rokem 1938, který vnímá jako klíčový. Mezi jeho díla patří již zmiňované *Žáby v mlíku* (2007). Také s tematikou alternativní historie vydal sérii *1938*, ve které vyšla dvě díla *1938: Věrní zůstaneme* (2016) a *1938: Neporažení* (2017).

Proč si vybírá často tematiku kolem roku 1938 a zabývá se Mnichovským diktátem, na to odpovídal v rozhovoru pro lidovky.cz, kde uvedl, že chtěl proniknout k tématu Mnichova, tak aby to nepůsobilo povrchně a historickou metodu nepovažoval za solidní. Přelomovým pro

---

²²⁶ DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 11. ISBN 978-80-206-0881-9.

²²⁷ DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, s. 126. ISBN 978-80-210-7871-0.

²²⁸ *Tamtéž*, s. 124

²²⁹ Jan Drnek [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/jan-drnek-4262>

něho bylo dílo, jenž napsal britský spisovatel Kenneth Macksey. To pojednávalo o fiktivní invazi do Velké Británie. Myslí si, že tento způsob psaní vytváří odraz jako od zrcadla díky, kterému lépe dokážeme vnímat, co se ve skutečnosti stalo.²³⁰

Drnek se také domnívá, že alternativní dějiny mohou fungovat jako národní psychoterapie, které se Česko bojí využít, protože nahlížíme na naši historii až moc vážně. Zároveň uvádí, že není historikem ale pouze vypravěčem. Podle něho historie není shromažďování dat, ale zásadním je výklad mezi souvislostmi určitých dat a informací. Také z minulosti nejde usoudit, co nastane v budoucnosti. Sám autor se také prohlašuje za konzervativce, monarchistu a trampa.²³¹

7. 1 Dílo

Titul díla *Žáby v mlíku* je nám lehce vysvětlen už ze začátku díla, kdy během jednání britského ministra zahraničí 1. 10. 1938 se sovětským velvyslancem Majskije, poprvé slyšíme bajku o dvou žábách, které se dostanou do mléka. První se předem vzdá a utopí se, zatímco ta druhá i když si myslí, že umře se snaží pořád hýbat a něco dělat, a tak nakonec pod sebou vytvoří máslo, ze kterého může vyskočit. A ukončuje tuto bajku slovy. „A to je rozdíl mezi dnešní Francií a Československem, pánové.“²³² Zde již lehce předbíhá událostem a metaforu znovu využívá. Znovu se nám balady dostává v půlce díla, kdy se Majkij baví 2. října 1938 v Londýně s ministrem zahraničí Lordem Halifaxem a Chamberlainem. Zde ukončuje bajku: „A to je rozdíl mezi vámi a Československem, pánové.“²³³

Autor v díle využívá chronologický děj událostí, díky kterým vytváří přesný přehled toho, jak mohlo vše nastat jinak. V prologu nám představuje fiktivní rozhovor mezi redaktorem Josefem Vaňkou, který zastupuje vědecko-technický časopis *Paralelní světy* a populárním autorem Janem Volfem, který například publikoval dílo *Tajemství Chronoprojekce*. Rozhovor probíhá na Velikonoce roku 2018 na místě během Pražského knižního veletrhu. Zde popisuje alternativní historii ve světě, který je vůči našemu světu již změněný. Autor Volf nakonec říká,

---

²³⁰ BERNÁTH, Michal. Mnichov nám zlomil páteř, měli jsme se nacistům bránit, říká autor románu o alternativní historii Československa. In: *lidovky.cz* [online]. 28.09.2018 [cit. 2021-6-6.]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/mnichov-nam-zlomil-pater-meli-jsme-se-nacistum-branit-rika-autor-romanu-o-alternativni-historii-cesk.A180927_114252_In_domov_mber

²³¹ VISINGR, Lukáš. Nejen Mnichov, Amerika a Visegrád. Jak vidí svět Honza Drnek? In: *Radio Dixie* [online]. 29.11.2016 [cit. 2021-6-6.]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/mnichov-nam-zlomil-pater-meli-jsme-se-nacistum-branit-rika-autor-romanu-o-alternativni-historii-cesk.A180927_114252_In_domov_mber

²³² DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 3. ISBN 978-80-206-0881-9.

²³³ *Tamtéž*, s. 312

že: „Víme, že ve skutečnosti k žádnému takovému rozhodnutí nedošlo vojáci se nespojili s politickou opozicí a Mnichov skončil kapitulací. A víte, co bylo samotným základem chyby? Pouhá změna v adrenalinové sekreci generála Krejčího. Počítač na základě chybějící hmoty v tělesné chemii generála chybně vyhodnotil jeho náladu a odhodlání. A také to změnilo celé evropské dějiny. [...] Prostě jsem popsal chyby, které vytvořil počítač. [...] Víte, pane redaktore, historie, to jsou totiž vždycky především souvislosti.“²³⁴

Dílo je zpracováno pomocí krátkých útržků různých událostí, během několika let a na různých místech a v celém díle se objevují reálné postavy této doby. Drnek se nám snaží přiblížit myšlení těchto reálných osobností i jejich pocity a hlavně motivace, které stály za jejich jednáním. Mezi postavy, které v díle využívá a dostáváme jejich pohled na situace jsou například Plukovník Moravec, redaktor brněnského listu Bedřich Golombek. Generál československého letectva Ing. Jaroslav Fajfr, Edvard Beneš nebo i Adolf Hitler. Nedostává se nám tedy pouze českých osobností, ale Drnek se zabývá i dalšími evropskými či americkými historicky důležitými postavami, kterým se dostává prostor.

V kapitole *Srpen-září 1938 – výhledy a předpoklady*, rozděluje text do Sudetenland, Československou armádu, Wehrmacht (všeobecná branná povinnost), Klacek nebo štít? (československá vojenská doktrína), československé zbrojovky, ve které se řeší historie tohoto období ale i tu předtím a tím se snaží zasvětit čtenáře do problematiky tohoto období.

V díle také často odkazuje na skutečné články, které vyšly v reálné historii a pracuje s nimi. Vytváří scény postav, které mohly na takové články reagovat a snaží se interpretovat situaci různých událostí. Vypravěč v díle spíše komentuje události a dává jim vlastní tón nebo myšlenky, které si myslí, že stojí za věcmi, tak jak se dějí. „Československý prezident Beneš však byl informován vlastní rozvědkou pravděpodobně ještě lépe a ještě dříve. Benešovým problémem nebyla neinformovanost, ale způsob, jakým si závažně informace interpretoval.“²³⁵

7. 2 Bifurkační bod

Mezi velice zajímavou změnu z literárního pohledu je změněný manifest *K svědomí světa*. V naší historii byl vydán v Praze 12. září 1938 v době vrcholícího nebezpečí pro Československou republiku. Vyšel pod záštitou svazu Obce československých spisovatelů. Zvláštností byli i lidé, kteří byli pod ním podepsaní, protože často byli autoři

---

²³⁴ DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 8. ISBN 978-80-206-0881-9.

²³⁵ *Tamtéž*, s. 94

s různými směrovými názory. Ovšem po přijetí Mnichovské dohody se svaz rozpadl. Mezi autory, kteří se podepsali pod tento manifest patřili například Karel a Josef Čapek, Václav Černý, František Halas, Josef Hora, František Langer, Ivan Olbracht nebo Vítěslav Nezval.²³⁶

V díle *Žáby v mlíku*, tohoto manifestu také Drnek využívá ale s určitými změnami. K schválení manifestu dochází shromážděním spisovatelů až 30. září 1938. Dále je samotný text rozdílný. V díle začíná takto: „My, podepsaní evropští spisovatelé, hlásíme se k zásadám pravdy a svobody, přiznáváme svou plnou důvěru a pomoc národu československému. Vidíme, že záměry agresorů a hanebná selhávání demokratických vlád hrozící uvrhnout svět do války nebyly dány žádným nesprávným jednáním ani československého národa, ani jeho vlády.“²³⁷ Pod textem bylo dokonce podepsáno 158 evropských spisovatelů a tento manifest vyšel ve všech západoevropských i amerických listech. Začátek skutečného manifestu zněl takto: „V osudové chvíli, kdy se rozhoduje mezi válkou a mírem, obracíme se my, českoslovenští spisovatelé jménem Obce československých spisovatelů k vám všem, kdož jste svědomím světa, s tímto svrchovaně vážným připomenutím: „Žili jsme se svými německými krajany v plodném soužití a kulturním soutěžení po dlouhá staletí. Dosáhnuvše obnovení své samostatnosti na bojištích ruských, francouzských, srbských a italských, doufali jsme a usilovali, aby naše společná rodná půda stala se jedním z ohnisek nové, lepší a šťastnější Evropy.“²³⁸

Jednou ze zásadních změn, je politický převrat, který v Československu nastává. Na tomto staví Britská i Francouzská strana své mírové jednání. Doufají, že se všemu podlomí a oni budou moct vyjít ze všeho jako hrdinové pro své národy. „Také britským a francouzským mírotvůrcům se jejich záměry nezdařily tak, jak sami očekávali. Chamberlain, Bonnet, Halifax a další, ti všichni vsadili svoji politiku na věčně ustupujícího Beneše, neboť jemu rozuměli tak dobře, jako rozuměli sami sobě. Předpokládali, že Beneš nakonec ustoupí, Mnichov bude přijat, obtížné Československo bude pohlceno Hitlerem a oni sami svou politickou pozici doma upevní jako oslavovaní zachránci míru. Když došlo na pražské politické scéně k převratu, odmítli vzít tuto změnu na vědomí, neboť jí neporozuměli a nehodila se do jejich plánů, pavučin a intrik.

---

²³⁶ *Manifest čs. spisovatelů K svědomí světa 12. 9. 1938 - 82 let* [online]. Fronta.cz: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.fronta.cz/kalendar/manifest-cs-spisovatelu-k-svedomi-sveta>

²³⁷ DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 265. ISBN 978-80-206-0881-9.

²³⁸ *Manifest čs. spisovatelů K svědomí světa 12. 9. 1938 - 82 let* [online]. Fronta.cz: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.fronta.cz/kalendar/manifest-cs-spisovatelu-k-svedomi-sveta>

To, jak radikálně Československo odmítlo Mnichov i kapitulaci, je dokonale zaskočilo a zmátlo.²³⁹

Autor dává i větší historickou důležitost Čechům a vyzdvihuje je jako jediné, kteří měli kuráž se bránit. „Celá Evropa zatajila dech, neboť nyní mnohé záviselo na tom, jak úspěšně a jak dlouho se bude Československo bránit.“²⁴⁰ Zároveň si státy uvědomují, ale že kvůli tomuto jednání nebude moct zůstat konflikt pouze na lokální úrovni. Také v díle pověst zahraničních politiků odmítnutím Československa utrpěla velkou škodu.

Od okamžiku odmítnutí nastávají největší změny, které v alternativní historii nastaly. Československo se z role zpráskaného psa, o kterém bylo rozhodnuto bez něho, dostává do role hrdiny, který se nevzdává a který dokonce dokáže útočit na své protivníky tak, že je to velice překvapí. Československá armáda využívá od 1. října 1938 toho, že německá strana není připravená na konflikt a využívají momentu překvapení. „První akce letectva na obou stranách se odehrávaly, oproti předpokladům, ještě za poslední tmy a svítání. Českoslovenští piloti nalézali své cíle snadněji, neboť je mohli vidět pyšně osvětlené a nepřipravené k obraně.“²⁴¹

Některé události, které se v reálné historii odehrály, nastaly daleko historicky dříve vyvolané tím, že Československo odmítlo kapitulaci. V knize je například popsán nálet na Škodovku v Plzni, která v díle Drnky nastává již 2. října 1938. Ovšem jsou zcela změněné podrobnosti, této události. První změnou je již zmíněné datum náletu. Další z hlediska historického je i to, jaká strana prováděla tento nálet. V reálné historii proběhl nálet na Škodovku 20. 12. 1944. Byly to ovšem bomby spojenců, které toto místo zasáhly.²⁴²

Během této události dostáváme reakce i běžných lidí a toho, jak nahlízejí na válku. „Škodovku to vůbec nesebralo, řekl soused Čejka. Minuli fabriku a nasypali to sem. A to byl asi jen začátek. „Máme smůlu, že Skvrňany stojí hned vedle,“ doplnil řezník Ruml. „No, to se na to vykašlu, takhle to bude vypadat celou válku,“ mínil starý knihař Pind'uch. Anna zaslechla první zoufalý nářek. U kanálové mříže se povalovala noha v červeném střevíčku. Dětská noha.“²⁴³ Zde se nám dostává absolutně nezkraslených hrůz války a jaký mají dopad na lidský život. Autor díla

---

²³⁹ DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 272. ISBN 978-80-206-0881-9.

²⁴⁰ *Tamtéž*, s. 272

²⁴¹ *Tamtéž*, s. 292

²⁴² BERNATT-RESZCZYŃSKÁ, Markéta. Před Vánoci 1944 zasáhly bomby Spojenců poprvé plzeňskou Škodovku. In: *Paměť národa* [online]. 20.12.2020 [cit. 2021-6-6.]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/stalo-se/pred-vanoci-1944-zasahly-bomby-spojencu-poprve-plzenskou-skodovku>

²⁴³ DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 320. ISBN 978-80-206-0881-9.

Jan Drnek ukazuje dvě roviny. Jednu pyšnou Čechoslováků, kteří se nevzdali a čelili odplatě z druhé strany. A druhou, která ukazuje hrůzy, které se kvůli tomuto rozhodnutí staly.

Netrpělivost Hitlera k zahájení války má pro něho, ale v této alternativní historii obzvláště špatný dopad. Kvůli jeho nepřipravenosti začíná německá strana velice strádat. Navíc Hitler již v této době neposlouchá žádného svého generála ani velitele armád. To je již význačnou změnou roku 1938, kdy se ocitáme pouze na začátku války. Smrt Hitlera navíc nastává již 16. října 1938 v Berlíně. V této historii ovšem nepáchá sebevraždu, ale je zastřelen. Jeho vrahem se stává plukovník Friedrich Hossbach, který se domnívá, že Hitler zešlel. „Plukovník Friedrich Hossbach pocíťoval z těch slov téměř fyzickou bolest. Führer zešlel. V jednu chvíli chtěl jednat s Rusy a vzápětí jim vyhrožoval válkou zničením. Před tím chtěl jednat s Brity a Francouzi a vyhrožoval, že vpustí na kontinent, tedy i do Německa, Rudou armádu. Vydával protismyslné příkazy a nikdo si toho nevšiml. Ostatní nic nepochopili a jeho příkazy plnili.“²⁴⁴ Po této události se do čela Německa dostává generál Werner von Fritsch.

7. 2. 1 Popis reálných historických postav

Drnek často vdechuje nový život historickým postavám, které se v díle objevují a skrz personifikaci, můžeme dostávat i subjektivní názor, jak je vypravěč vnímá. Například Hitlera vidí jako dětinského a rozzlobeného muže, který touží po konfliktu a nemůže se dočkat války. „Když se Adolf Hitler 30. září v Berghofu dozvěděl o československém oficiálním odmítnutí Mnichovského ultimáta, zatleskal dětinsky rukama, plácl se do stehů a prohlásil: „Jetzt gehts los! Voran!“ (Jde se na to! Vpřed!) Osobní lékař doktor Morell se ve svých zápisech zmiňuje o führerově vysloveně dobré náladě.“²⁴⁵ Z hlediska jeho pohledu je to i člověk netrpělivý, pro kterého je důležitější pýcha. Díky tomu poté často dělá špatná rozhodnutí i ze strategického hlediska během války. Prezidenta Edvarda Beneše často vnímá jako zlomeného starého muže, který se všemu podvolí. Takhle na něho nahlízejí i další strany a jeho partneři. Britové i Francouzi, očekávají, že díky němu budou mít vše, co chtějí.

---

²⁴⁴ DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, s. 446. ISBN 978-80-206-0881-9.

²⁴⁵ *Tamtéž*, s. 265

8. Mezi světy

Mohlo by se zdát, že na povrchu nemají díla *Valhala* od Františka Novotného, *Zápisky o česko-slovenské válce* od Aleše Palána, *Žáby v mlíku* od Jana Drnky, *Spěšná vlak CH. 24. 12.* od Jana Poláčka a *Munkdorf* od Jana Zenkla mnoho společného. To, že patří do kontrafaktuálního žánru ovšem není jediné, co je. Veškerá jmenovaná díla vyšla v Čechách po roce 1989. V této kapitole nahlédneme na pár společných detailů, které spojují tato díla a také na ty ve kterých se zásadně rozdělují. Každý z děl také nahlíží na jinou historickou událost nebo se aspoň liší v době, ve které jsou vyprávěny. Autoři také využívají různých přístupů k jmenovaným dílům.

8. 1 Kdo měnil čas?

Důležitou událostí v dílech bylo, kdo se aktivně podílel na změně historie od té, kterou mi známe. Kdo se na změně přímo podílel? Nebo snad jsou v díle pouze postavami, které o ničem nevědí a jen si musí projít změnou jako všichni ostatní? Mezi hlavními postavami nejsou žádní hrdinové, kteří by byli v rozhodující funkci, když se aktivně rozhodovalo o změně historie. Vždy jednají na pokyny někoho dalšího. Přesto, že mají prsty ve změně, řada z nich si ani neuvědomují jakou zásadní roli měli a jak činy, které provedli měli klíčovou úlohu ve změně, která nastala.

V díle *Spěšný vlak CH.24.12.* hlavní postava Walter, se přímo podílel na změně, která měla za účinek výhru Německa v druhé světové válce. Byl ve skupině, jejíž přímým úkolem bylo zpuštění nejhorší zbraně v historii lidstva. Walter byl v této změně sice na důležitém místě, ale ve svém rozhodování byl velice pasivní. Poslouchal pouze rozkazy svého nadřízeného a moc nepřemýšlel nad tím, co taková bomba může mít za následky pro lidi na druhé straně. Možná si i v této době ani nedokázal představit, co taková moc dokáže, jelikož ji svět ještě neviděl. Ani později moc nepřemýšlí nad tím, co udělal v kontextu změny. Myslí, že on byl pouze vojákem, který není ničím zajímavý a chce jen v klidu žít bez toho, aby se na něho někdo zaměřoval. I to, že nebyl varován, co se s ním stane, když se bude podílet na tomto útoku, je zdrcující. Většina lidí v jeho jednotce umřela na ozáření a u něho to vypadá, že se brzy k nim přidá. Dělal pouze to, co mu bylo řečeno a nebyl čas si klást otázky a podrobněji se vyptávat, co se s ním stane.

V díle *Munkdorf* od Jana Zenkla, je hlavní hrdina Jan z Munkdorfu zasvěcen to tajů světa, ale místo toho, aby vykonal změnu je jeho úkolem nezasáhnout, aby vše zůstalo tak, jak to známe z naší historie. Také není přímo vůdčí osobnost, která stojí za změnou nebo v tomto případě v uchování statusu quo. Celou historii udržuje *Bratrstvo* na základě starých spisů od perských

mudrců. Informace, které se jim dostávají nijak nezpochybňují a každý z bratrů z několika různých větví dostávají znalost z úryvku, který je důležité pro ně, aby mohli formovat budoucnost či pomáhat dalším bratrům v uskutečnění jejich cíle. Janovi je poskytnutý verš s tím, co má udělat, ale o tom, co to přesně znamená, dojde poznání až v momentně, kdy může dojít k potenciální změně.

V *Zápiskách o česko-slovenské válce* mají zásadní vliv na změnu, která vyústí ve válku články, které se v té době vydávají nebo by to tak aspoň mohlo vypadat. Události vidíme pouze skrz ně. Tyto články vyhrocují množství situací, a i v návaznostech, ve kterých si vrací každý úder v nich, se pořád zhoršují vztahy na obou stranách. Ve svých pracích nafukují, zveličují a drammatizují i tu nejmenší informaci, díky které mohou hodit vinu na tu druhou stranu. Jednou z největších uměle vyhrocených situací, která se odehrává v díle je situace před hotelem ve Frýdku-Místku. Z krátké informace o poničení auta z lokálních novin se stává senzace, která se nakonec dostává na hlavní plátky novin a končí vyhrůzkami a žalobami. Ovšem, co se skutečně děje v pozadí článků, či v myslích politiků nebo obyčejných lidí se dozvídáme pouze skrz případný výrok od vysoce postavených osob ve vládě nebo z dopisů poslaných čtenáři novin. Ale i výroky nebo dopisy od čtenářů mohou být lehce překroucené, aby spisovatelé článků, dosáhli pohledu, jaký chtějí poskytnout svým čtenářům.

Valhala od Františka Novotného je epická sága, která se dívá ze začátku na události první světové válce, později se ale dozvídáme, že existují i bohové ze germánské mytologie. A autor postihne v další dílech i události 20. století. Ústřední postavě rytíře Arnima, je ze začátku také řečeno pouze to, co má dělat a jaké jsou jeho úkoly. Často je kvůli neznalosti světa podveden nebo okraden o věci, které jsou pro budoucí události velice zásadní. Jakmile se začne více orientovat v tomto světě, tak dělá logičtější rozhodnutí. K tomu mu pomáhá množství informací, které se dozví nejen o germánské mytologii. Ovšem Arnim není ten, který je ve všem znalý, a tak se zásadním způsobem vědomě nepodílí na změně historie, spíše se vždy k situaci náhodně dostane nebo je využit. O věcech rozhodují jiní, kteří jsou ve válce více zainteresovaní. Ovšem i osoby, které byly v naší realitě skutečné, se dostávají do role, kde mají obrovskou moc a z jejich místa mohou rozhodovat nejen o tom, co se děje v mýtickém světě, ale i v lidském světě. Tuto změnu, ovšem rytíř Arnim provádí hlavně v prvním díle série *Dlouhý den Valhaly*. V dalších dílech mají ústřední pozici další postavy, které se zaplétají do měnění historie i budoucnosti.

V díle *Žáby v mlíku* nám autor Jan Drnka ukazuje idealizovanou verzi druhé světové války, kde dochází k velice klíčovému událostem. Na rozdíl od *Spěšného vlaku CH.24.12.* se soustřeďuje

na jinou část druhé světové války. Místo roku 1951 po válce se díváme do roku 1938 před dobou jejího vypuknutí. Místo vzdání se protivníkům se československá armáda brání a je dokonce vítězná. Dálo by se tedy říct, že to, co mění historii v tomto díle je hlavně nátura a odhodlání. Hlavním rozdílem v díle, kterému poté autor vše podmiňuje je to, že se Československo nechce vzdát. Nechce být bráno a pamatováno jako někdo, kdo kapituloval. Hrdost a pýcha nakonec zvítězila místo přijetí Mnichovského diktátu se ozývá z úst Čechoslováků tvrdé NE! Další možností, kdo měnil historii, je počítačová chyba, na kterou naráží v úvodním interviewu spisovatel Volf.

8. 1. 1 Tajné společnosti, konspirační teorie, okultismus a mytologie

Velkou roli v kontrafaktuálních dílech hrají často tajné společnosti. Lidé se o ně často zajímají nebo věří konspiračním teoriím a mají zájem i o okultismus. Je logické, že autoři využívají těchto motivů, aby vysvětlili případné změny, které nastaly. Díky těmto událostem dělají příběh více mystickým a my jako čtenáři, můžeme pouze uvažovat, jestli se i v naší historii neudály takové změny. Každý autor si vybírá trochu jiný úhel, jak s tímto tématem pracuje.

Tajné společnosti je nejdříve potřeba lépe definovat. Ne všechny společnosti, které se chtěly vyhnout očím společnosti jsou „tajnými“. Autor Serge Hutin v díle *Tajné společnosti*, které vyšlo v roce 1995 v českém překladě, rozděluje tajné společnosti na politické a iniciační.²⁴⁶ Politické společnosti se snaží utajit svoje cíle a jména svých členů. Jejich činnost je často zaměřená proti stávající moci nebo fungují na okraji oficiální instituce. Iniciační tajné společnosti, se příliš nesnaží skrývat svou existenci. Jediné tajemno, co u nich spatříme jsou obřady, které pořádají a poznávací znamení, které mají mezi svými členy. Od uzavřené společnosti se liší tím, že dávají svým členům určitou iniciaci. Ovšem přímo rozdělit tyto druhy společností, může být často velice složité díky tomu, že mohou zprvu vzniknout jako iniciační a poté mohou přejít k politickému.²⁴⁷

V díle popisuje následnou iniciaci, kterou každý člen musí projít a určité předpoklady, které by měly být naplněné. Zde zdůrazňuje, že „nezasvěcenec“ či „zasvěcenec“, musí mít k určitým rituálům předpoklady nebo by neměly žádný účinek.²⁴⁸ Taková pravda, však nemusí platit i u seance, která musí mít vždy určitý řád, aby se povedlo, jak je ukázáno v díle *Spěšný vlak CH.24.12*. Také v tomto díle existují lidé, kteří k tomu mají daleko více předpokladů než jiní,

---

²⁴⁶ HUTIN, Serge a Jindřich VESELÝ. *Tajné společnosti*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 5. ISBN 80-85865-85-8.

²⁴⁷ *Tamtéž*, s. 6

²⁴⁸ *Tamtéž*, s. 7

což můžeme spatřit i v postavě Waltera, kdy je mu řečeno duchem strýčka během jeho halucinace, že má třetí oko, a tak může vidět dál než obyčejní lidé. Je to právě on, kdo nakonec u jeho první seance má největší autoritu při mluvě s duchem/démonem. „Propustím tě, až mi vyhovíš,“ řekl Walter. „Co jsem měl, to jsem vyřídil.“ Róza byla bledá. Pouze rty se jí mimovolně pohybovaly, jako by patřily k nějakému neživému stroji, jen sestavenému z lidských součástí. Věřil si. Walter byl přesvědčený, že obyčejný démon nemůže vzdorovat tlaku jeho posíleného vědomí.²⁴⁹ Je to jedna z mála situací, kdy se Walter pokouší prosadit svojí vůli a je si jistý svojí silou.

Munkdorf se hlavně spoléhá na mystičnost tajných společenství a vychází z *Bratrstva*, jejichž minulost sahá již do dob Alexandra Velikého. *Bratrstvo* se vyznačuje důležitými aspekty tajných společenství, jako je například poznávací znamení, jimž je amulet. Díky němu mohou i jejich bratři cítit pospolitost a důležitost jejich poslání, i když se nemusejí nikdy ve skutečnosti poznat a ani jim není příliš známé, kdo všechno v minulosti patřil do jejich společnosti. Jejich základem je splnit jim určený cíl a nikomu o tom neříct, jinak je potká kletba. To, že to není pouze planá hrozba, je nám představené na francouzském lékaři a věštci Nostradamovi, který měl údajně patřit do tohoto *Bratrstva*, ale protože odtajnil budoucnost dalším lidem a nesplnil svůj cíl, který mu byl dán, tak byl potrestán krutým osudem.

Je nám krátce popsána i vnitřní organizace této společnosti. Existuje celkem devět již zmíněných amuletů. Sedm objektů je rozděleno mezi bratry, jeden patří člověku, který se stará o spisy a poslední je náhradní pro případ, že by se jeden ztratil. Bratři jsou vybírání osudem a mohou pocházet, z kteréhokoliv místa, k tomu, aby byli ideálními kandidáty pro jejich misi. Tajemství *Bratrství* je jim řečeno skrz dalšího člena, který jim odtajní i místo, kde se nacházejí svitky, které jsou pro ně klíčové.

Poté, co se dostanou na vybrané místo, které se v minulosti měnilo, je jim dán svitek, který je zásadní právě pro tu osobu, která mě čin vykonat/nevykonat. Sdělení je ovšem psané ve verších a v dobu, kdy ho dotyčný čte, není přímo zřejmé, co má přesně vykonat. „Rozvinu nedočkavě svůj pergamen a nastavím jej dopadajícím světlu. Text tvoří latinské čtyřverší, pod ním je připojen zřejmě turecký, nebo spíš arabský přepis. Pozorně si text přečtu, abych byl schopen jej co nejpřesněji přeložit: Až vzdorokrál v zemi mezi horami /.../ chopí se žezla i meče již chystaného, /.../ pomni, že se musí koruny opět pozbyt, /.../ až svede svůj boj s králem jihu.“²⁵⁰

---

²⁴⁹ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak Ch.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 86. ISBN 978-80-257-0264-2.

²⁵⁰ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 135. ISBN 80-7203-836-2.

Janovi, který po přečtení vůbec ničemu nerozumí, je vysvětleno, že mu vše dojde těsně předtím, než musí splnit svůj osud.

Spěšný vlak Ch. 24. 12. využívá jako svojí výchozí platformu to, že nacisté využili energii vril, k tomu, aby zásadně změnil chod událostí, které měly fatální změnu na budoucnost. Německo svrhlo bombu na dva velice důležité cíle – Washington a New York. Díky tomu již dlouhou vleklou válku dokázalo vyhrát. Ovšem detailnější popis veškerých událostí, které se udály, nikdy nedostáváme. V díle se objevují i další skupiny, které se zřejmě snaží ovládnout tuto historii, jedna se dokonce setkává s Walterem a vyptává se ho, ohledně toho, jestli umí stále ovládat letouny, ve kterých byly svrženy bomby. Ovšem více informací o této skupině nedostáváme. Můžeme jen hádat či předpokládat, jaké jsou jejich cíle z pár narážek, které během setkání samovolně uniknou z úst účastníků. V díle se také objevuje společnost Thule.

V díle *Zápisky o česko-slovenské válce* se záměrně zveličují nepravdivé informace nebo se překrucují, aby se více rozbouřila společnost a došlo k více vyhroceným situacím, které nakonec díla přerostou, až ve válku. Novináři využívají slov politiků, i například rozhovorů v jiném jazyce, která překládají, tak aby se jim hodily a oni mohli ukázat prstem na někoho jiného. Z každého nevinného aktu či situace, které nemají původně nic s česko-slovenským konfliktem, co dělat, je najednou národní hysterie, kdy se často publikované články obou stran předhánějí v tom, kdo může přijít s větším a horším obviněním.

Ve svých čtenářích tyto články v alternativní historii, vzbudily vlnu konspiračních teorií, kteří si například museli myslet, že se česká strana snažila zabít na českých silnicích „milovanou“ osobu slovenského politika. Zásadní pro konspirační teorie je snaha navodit pocit, že se události neudály náhodně bez jasných příčin, ale že byly naplánované.²⁵¹ Další články obzvláště z novin *Národní obroda*, svým jazykem a ukazováním skutečností, které neměly zcela podložené, pouze více eskalovaly již už tak nepříjemnou situaci jako bylo rozdělování státu. Následně se přidaly i lépe vnímaný deníky, které místo toho, aby uklidnily celou situaci, začaly hájit svůj národ a také reputaci, kterou si mezi sebou ničily.

Ve *Valhale* od Františka Novotného se setkáváme s germánskou mytologií, kterou autor velice využívá. Ovšem není, to jediné, z tohoto okruhu, na co v díle narazíme. I v tomto díle se objevuje společnost *Thule*, jak bylo zmiňováno v samostatné kapitole, která analyzovala dílo jako celek. Využívá ji však pouze jako zástěrku, která má skrývat události a jednání mytických

---

²⁵¹ GREIG, Charlotte. *Největší tajemná spiknutí: jak to bylo doopravdy*. Líbeznice: Víkend, 2008, s. 7. ISBN 978-80-86891-95-8.

postav, aby mohli jednat i v lidském světě. Autor využívá primárně mytologii germánskou, na které staví celý příběh a využívá postav, které se v ní objevují. Využívá i důležitých objektů, které se v ní nachází a ty poté zasazuje do příběhu, které musí hlavní hrdina získat nebo udržet, aby mohl porazit zlo.

V tomto díle se také setkáváme s konspirační teorií, kterou dokonce autor potvrzuje. Jedná se navíc o jednu z nejvíce oblíbených vůbec. Autor vysvětluje, kdo doopravdy stál za smrtí Marylin Monroe. V druhém díle *Další den Valhaly* se zde setkáváme již v přeměnné době s postavou Marilyn, která místo filmové hvězdy je zcela běžnou osobou. Zde při rozhovoru s dalším mužem říká, že pamatuje na jiný život, který vedla, a ve kterém měla milostnou aféru s J. F. Kennedym, který ji nakonec zabil a pouze vše nastražil tak, aby to vypadala jako sebevražda. Důvodem k tomu měla být údajná hysterie Marilyn, která vyhrožovala, že celou aféru prozradí celému světu.

8. 2 Rozpory mezi národy

Národnost je důležitou otázkou ve všech dílech. Je to něco zásadního pro postavy i pro chod příběhů samotných. Často v nich dochází ke sporům hlavně kvůli této otázce. Dochází také k typizaci postav na základě národa, ze kterého pochází a nějaké se snaží i skrze jméno změnit tu svoji.

V *Zápiskách o česko-slovenské válce* hraje národnost klíčovou úlohu. Při snaze o rozdělení státu mírovou cestou, se začínají objevovat články, které naschvál očerňují oba národy. Sebrané články, které byli fiktivně vydávány v době od roku 1992 až do vypuknutí války 1. 1. 1993 řeší především otázku národa jako takového. I když z různých anket, které v průběhu díla můžeme vidět, že začátku není úplně jasné, jestli si obyvatelstvo přeje rozdělení ani to, jestli si o sobě myslí to nejhorší. Díky však vyostřování situací a více agresivně psaných článků, které pouze informují o tom nejhorším z obou stran, se názor lidí, začne měnit více nakloněnému k rozdělení. Ovšem rozdělení přináší svoje vlastní obtíže a obě strany si myslí, že jedna druhou o něco okradla nebo, že byli využity tou druhou. Všechny články informující o těchto událostech pouze přidávají více nenávisti do již rozdělené společnosti. Pokud se přidají i pochybnosti o tom, jestli za smrtí a atentátem na slovenské vrcholné politiky nestojí česká strana, která by z toho potenciálně mohla těžit, tak slovenská strana publikuje ještě více nafouknutý článek, jak k tomu zaručeně došlo a veškeré snahy o vyvrácení této informace bere jako osobní útok, který ještě více dokazuje jejich vinu.

Důležitostí národnosti se zabývá i Jan Poláček ve *Spěšném vlaku CH.24.12*. U jeho hlavních postav dokonce dochází ke změně jmen z českého příjemní Řezníček na německé Fleischer. Tuto změnu provádí otec Waltera za účelem zvýšení respektu, na jeho významné pozici, kterou zastává, také aby přežil veškeré asociace s jeho synem Pavlem, který ho svým chováním během války nejen postavil do nebezpečné situace ale i udělal ostudu, kterou nikdy nezapomněl a poté využil této motivace k tomu, aby stejná „chyba“ nenastala ani u druhého syna. To, že jsou Fleischerovi Češi, nezastavilo otce rodu, aby sympatizoval s Německem, a nakonec se díky tomu přidali na vítěznou stranu. Ale ani vše, co udělali během války a co všechno obětovali pro Říši jim nikdy nezaručilo respekt z německé strany, a i dva roky po válce jsou bráni jako druhotný národ, který si nezasluhuje významných věcí. V očích německého obyvatelstva vždy budou nebezpeční Češi, kterým není dobré věřit.

V dalších dílech *Munkdorf*, *Valhala* i *Žáby v mlíku* můžeme vidět, také události, ve kterých hraje důležitou roli národnost v různých konfliktech, ovšem není na ni brán detailní pohled jako v předcházejících dílech.

8. 2. 1 Válka

„Každý seriózní přístup k problematice války se musí zaměřit do dvou oblastí: proč je válka pro lidské bytosti tak atraktivní a proč vlády tak často jednají v rozporu se svými zájmy, když přecházejí od míru k válce. Vlády samy války vést nemohou, musejí být do nich zapojení lidé.“²⁵²

Ve všech dílech se nacházíme buď ve válečném, meziválečném či poválečném stavu, který velice zásadně mění celou historii a my tak můžeme nahlížet na to, jak tento stav často mění činy postav nebo jejich chování a dostává se nám celkový pohled společnosti, která byla tvrdě zasažená. Proto většina autorů i využívá psychologického náhledu postav, které více analyzují. Jejich žalostný život i činy, kterých se musí dopouštět kvůli jejich době, často dokreslují hrůzy doby, ve které jsou nucený být. V dílech jsme jak na stranách vítězů, tak i poražených. Každý z autorů, však zachází s tímto motivem jinak a vybírají si kolik nám z války ukážou.

V dílech je často dán důraz na psychologii obyvatelstva, které válku prožívá. Významné je také sledovat, jak se mění jeho moralita v důsledku snahy o přežití či nedokázání si přiznání vlastní chyby. Jak píše autor Lawrence L. LeShan v díle *Psychologie války*, která byla vydána

---

²⁵² LESHAN, Lawrence L. *Psychologie války: jak pochopit její tajemnost a šílenost*. Praha: BB art, 2004, s. 147. ISBN 80-7341-178-4.

v českém překladě v roce 2004. „Během období války existují nejen rozdílné morálky, které dovolují posuzovat „nepřítele“ jinak než nás samé a naše spojence, ale tento rozdíl nikdo a nikdy nezapochybuje. To je velmi podstatné pro toto schéma reality. Je to spravedlnost.“²⁵³

Dále popisuje i jak nebezpečný může být pohled obyvatelstva, který je založen na mytickém způsobu, který využívá většina autorů zde analyzovaných knih. Je to velice optimistický pohled, ve kterém vidíme sami sebe jako to dobro, které musí zvítězit a nechceme se vzdát až do posledního momentu, kdy je porážka nevyhnutelná a zcela jasná. Lidé se také mohou těšit na válku jako na nové dobrodružství, které můžou s dalšími prožít.²⁵⁴ Vnímání válek skrz oči účastníku rozděluje mezi mytické a smyslové vnímání. Pokud válku vnímají více aktuálně, což je zásadní pro jejich přežití, vnímají více smyslově. Svě nepřátele vidí jako je samotné a pro jejich záchranu je důležité, aby umřel jejich protivník, a ne oni samotní. Co se týče zpráv o neúspěchu LeShan komentuje, že takové zprávy budou pro ty, co mají mýtické vnímání daleko méně zničující než pro ty se smyslovým. Špatné zprávy v mytické válce naopak ještě více vyburcují lidi.²⁵⁵

Dílo *Zápisky o česko-slovenské válce* a jeho autor Aleš Palán si záměrně vybírá ukončení před jejím vypuknutím a nechává nás nahlédnout do doby, co se dělo během války, jen krátkým shrnutím, jak dlouho trvala a jak to u nás vypadalo po válce. Ovšem detailněji zažíváme pouze dobu před, ve které se nám odhalují příčiny, které s největší pravděpodobností ke konfliktu vedly. Vypravěč díla nám pouze oznamuje, že články, které záměrně vybral by nám měly vysvětlit, co je vedlo k válce a taky nám mají připomenout hrůzu, která se odehrála, aby hlavně mladší generace pochopila činy, které k ní vedly.

Jan Poláček ve *Spěšném vlaku Ch. 24. 12.* zase detailněji rozpracovává dobu po válce a z doby před se nám dostává je krátké vzpomínky hlavní postavy Waltera. Víme tudíž základní informace o válce, která proběhla ale hlavně je vnímáme skrz oči ústřední osoby, které se přihodili. Nikdy nám nejsou dovysvětleny všechny detaily, které proběhly. Pro život lidí se nezdají ani příliš důležité, protože mají daleko horší a reálnější věci, o které se musí zajímat. Problém nastává i v tom, že pozdější generace a už i Walter se učili historii pod nacistickou ideologií, kde i jako konečný vítěz bude učit mladé děti tyto skutečnosti.

---

²⁵³ LESHAN, Lawrence L. *Psychologie války: jak pochopit její tajemnost a šílenost*. Praha: BB art, 2004, s. 69. ISBN 80-7341-178-4.

²⁵⁴ *Tamtéž*, s. 78

²⁵⁵ *Tamtéž*, s. 90

Změna ale nastává v tom, že samotný Hitler se chce odprosit od hrůz, které během války nastaly a začne je přičítat osobám, které byly pod ním ve vedení. Snaží se vybudovat novou reputaci, která je založena na mírumilovném vůdci, který si přeje pouze blahobyť pro všechny jeho lidi. A o všech hrůzách, které se měly dít jeho jménem, neměl žádné informace a děly se bez jeho absolutního vědomí. Tuto image se snaží vytvořit i tím, že často lítá do Tibetu, kde má údajně odpočívat a meditovat, aby mohl lépe pracovat pro svoji Říši. Autor využívá jak mýtické, tak smyslové vnímání války, kde se takové myšlení mění hlavně v závislosti fázi války a také národnosti, které postavy mají.

V díle *Munkdorf*, se již od začátku nacházíme ve válečném konfliktu. Ovšem rozhodující bitvu, která je pro nás jako čtenáře nejdůležitější se nám dostává až v úplném závěru. Do rozhodujícího momentu, ve kterém si postava Jana z Munkdorfu vybere, do které budoucnosti se dostaneme. Nakonec si vybírá možnost, která je nám známá z hlediska historie, ovšem autor ji obměňuje díky událostem, které jí předcházejí na pozadí. V naší historii nemáme poznatky, že by přímo existovalo *Bratrství*, které popisuje Jan Zenkl ve svém díle. Ovšem je zřejmé, že se inspiruje množstvím tajných společností, které pravděpodobně existovaly v naší minulosti nebo stále existují.

V sérii *Valhala* jsou veškeré bitvy i války, jak z leteckého či námořního pohledu velice detailně popisovány a nejen ty, ale i prostředí ve kterých se odehrávají. Jaké zbraně jsou užity případně jaké letouny, tanky či lodě jsou v nich využité. Bitevní strategie se nejen detailně domlouvají ale na papíře jsou i vykreslené. Tyto konflikty jsou navíc ozvláštněné o zapojení mytických stvůr či osob. Draci jsou v díle jedni z nejvíce užitých zvířat. Jsou popsány jako jedni z hlavních bojovníků za „zlou“ stranu. Také zapojení válečnic valkýr do příběhu i bitev velice ozvlášťují popis těchto konfliktů.

Jan Drnek v *Žábách v mlíku* popisuje období druhé světové války, kde Češi odmítnou Mnichovský diktát a místo toho se začnou mobilizovat. Nakonec se stávají vítězem a zachovají si svoji neutralitu. Drnek velice detailně popisuje všechny předcházející momenty, které mohly mít na tento výsledek zásadní změnu. V celém díle střídá krátké úryvky událostí z různých míst na celém světě, které poté chronologicky řadí, abychom viděli, jak určitá rozhodnutí dokážou mít důležitá rozuzlení. Největší změnou v této alternativní historii je to, že se Československo brání a nenechává si nic diktovat. Autor je popisuje jako velmi strategické, kdy díky včasnému zahájení a rychlému jednání se dostává do výhodnější situace než Německo, a to i přes prvotní odmítnutí spojenců.

8. 3 Vztahy za doby změn

Rozdílně se autoři těchto děl i zaměřili na koncept lásky a vztahů, které se nacházejí ve složitých časech. Někteří dávají větší důraz na milostné zápletky, zatímco jiní se více soustřeďují na mezilidské vztahy nebo rodinné problémy, které postavy musí prožívat v těchto krutých a nejasných časech.

Autor Aleš Palán se v *Zápiscích o česko-slovenské válce* zaměřuje především na mezilidské vztahy ve společnosti a jak se nejen chovají Češi a Slováci, ale i jak řeší při rozdělování otázku romského obyvatelstva. Důležité je ale podotknout, že tyto informace ze společnosti nedostáváme přímo od reálných lidí a nevidíme přímo situaci, která se v této době dělá. Vše vidíme skrz novináře či publicisty, kteří zpracovávají určitá témata, které musejí často i zpracovat s určitým smýšlením nebo skrytou ideologií. Často se tedy řeší pouze negativní stránka vztahů, které jsou obzvlášť vypjaté na obou stranách kvůli tomu, že se nacházíme v době pár měsíců před válkou. Některé články doslova vyprovokovávají konflikty a na konci ani jedna strana nechce ustoupit.

Vztahy za doby války, již velice podrobněji zpracovává Jan Poláček v díle *Spěšný vlak CH.24. 12*. Vykresluje dobu temna a nejistoty, ve které je složité komukoliv věřit. Doba, kdy pro rodiče je daleko přednější, aby jim jejich děti neudělaly ostudu, než aby s nimi navázaly důvěrnější vztah. Lidé navazují kontakty mezi sebou, ale nikdy nemohou vědět, jestli jsou to upřímné vztahy nebo za nimi něco je. Často jsou si i vědomy, že je důležitá spolupráce, která může být výhodná pro obě strany, ale bezmezně by si věřil pouze blázen. Lidé jednájí ve jménu své záchrany a nestydí se využít neštěstí někoho jiného, aby se dostali sami na lepší pozici nebo z toho dostali finanční odměnu. Vztahy v domácnostech jsou často stejně chladné jako jsou na veřejnosti. Jisti si svou pozicí nemohou být ani ti na nejvyšších místech.

Munkdorf od Jana Zenkla řeší vztahy na povrchní rovině. Více než, aby řešil vztahy členů bratrství více do hloubky, tak se spíše zaměřuje na milostné zápletky. První je s jeho v té době budoucí ženou Barborou, kdy již od prvního momentu, kdy spolu tančí jsou do sebe velice zamilovaní. Následná milostná zápletka, je s anglickou dvorní dámou Annou Harrisovou, u které když ji poprvé spatří ví hlavní postava Jan z Munkdorfu, že bude jeho milenkou. V některých částech působí až absurdně jaký důraz dává Zenkl na tyto vztahy, i když na příběh nemají impakt a působí jako výplň, která nám nic nepřináší. Dalším vztahům není moc dán prostor ani zkoumání nebo dalšího rozvinutí. Jan se sice potkává v průběhu jeho cesty s dalšími členy bratrství, ale významnější vztah z dlouhodobého hlediska s nimi neuzavírá. I přes to, že

se mezi sebou označují bratři mezi nimi není nijaký hlubší vztah a většina členů se nikdy nepotká nebo ani nevědí, že existují.

Více naivní a mladou lásku, zobrazuje František Novotný v sérii *Valhala*. Obzvláště v prvním díle série *Dlouhý den Valhaly* se postava rytíře Arnima von Gallwitze zamiluje do vodní nymfy, která ho neustále odmítá. On je ovšem ochoten vše obětovat, jen, aby mohl být s ní, díky čemuž se mu často dostává výsměchu dalších postav. Kromě romantických vztahů jsou v díle zobrazovány i přátelské vztahy, které jsou vytvořené obzvláště mezi vojáky, kteří spolu musejí procházet novými a krušnými chvílemi. I když pocházejí z jiných národností, dokážou nečekaně najít mnohé společné a díky tomu se spojit proti jejich nepřátelům. Často chladně a krutě působí vztahy mytických postav, které se v díle objevují. Jejich hlavní starostí je, jak se podvést, využít či zabít. Taky existují v rámci své historie, kde se snaží porazit mezi sebou a získat větší moc než ti druzí. A to i skrz speciálních předmětů, které jim přidávají na jejich síle a důležitosti. Ovšem nejen Arnim zažívá v díle velice naivní lásku, ale skoro každý vztah, který je romanticky založen, by se dal takto nazvat. Často se odehrává i mezi dvěma velice mladými lidmi, kteří nemají moc zkušenosti a připadá jim vše daleko více dramatické, než ve skutečnosti je.

Na spíše politické vztahy a jejich důležitost nahlíží Jan Drnek v *Žáby v mlíku*. Raději než vztahy lidské nebo romantické, se zabývá autor hrou mezi vrchními politiky, kteří se snaží nad sebou zvítězit. Pokouší se mezi sebou přesvědčit, vyhrožovat si, dávat si ultimáta a když nic z toho nepomůže začnou mezi sebou válčit. Jako jeden z důležitých prostředků, které proti sobě ještě před válkou používají je mediální. Skrz důležité články v novinách a šokujících titulcích se snaží přesvědčit svět, že oni nejsou ti špatní a pouze se v brání. V díle můžeme najít ale i solidaritu mezi dalšími lidmi. Například po náletu na Škodovku v Plzni si sousedé okamžitě začnou navzájem pomáhat.

8. 4 Postavy

V této sekci se budeme zabývat jednotlivými hlavními postavami vybraných děl. Ukážeme si je skrz jejich akce, motivace ale i případného popisu jejich osobností ze slov dalších.

Ve *Spěšném vlaku Ch. 24. 12.* se nám dostává detailního popisu hlavní postavy Waltera, již na prvních stránkách, které nám nejen odtajňují velice pochmurnou podobu dvacetiletého hochy, ale lehce nám prozrazují i vnitřní rozpoložení, ve kterém se nachází. A jen z popisu toho, jaké šaty nosí, či jak se stylizuje, dostáváme první pohled na to, kdo je. „Oblékl si černé sváteční šaty, které si koupil potom, co vyhodil starou uniformu. [...] Koupil si šaty po mrtvém, protože

ve vetešnictví v té době snad jiné být ani nemohly. Až doma zjistil, že jsou mu rukávy krátké a knoflíky přes hrudník téměř nejdou dopnout. [...] Už tenkrát ho frizér upozornil, že mu začínají padat vlasy.²⁵⁶

Na několika místech popisuje i to, že si všímá hlubokých vrásek a skvrn, které se mu vytvářejí na rukách a jizev, které mu už nikdy nezmizí. Více ale nám k obrazu starce, který o sobě Walter sám má spíše přispívá reakce, kterou má jen z obyčejného sedu nebo děláni manuální práce. Jako první, kdo ho označí starcem je právě on. „Zprudka se posadil, dril převážil nad ostatním a zažitá reakce vyvolala slabost kolem žaludku – dnes už jen to. Dvacetiletý stařec, pomyslel si Walter, nic víc než dvacetiletý stařec.“²⁵⁷ Z toho, jak se oblíká i chová nám vytváří představu mladého starce, který pouze dožívá svá poslední léta života, přestože by měl mít před sebou celou svou budoucnost.

Díky této představě však dokáže dva roky po válce splynout se svým prostředím, skoro jako duch, kterého by si lidé neměli všímat. Nejen, že tak vypadá, ale zároveň je v jeho myšlenkách často v minulosti a často je v kontaktu s duchy, které vídá v realitě nebo ve snech. Jako by již částí patřil do jiného světa. Je spíše pasivní osobou, která má velice úzký okruh lidí, se kterými se každý den setkává. Ovšem problém s navazováním vztahů měl již od útlého věku, kdy byl stále pod palcem svého velice pedantského otce.

Ovšem detailního popisu, jak vnitřního zevnějšku se setkáváme i u dalších postav. Velice zajímavě působí především srovnání, které se nám dostává ve dvou různých dobách. První popis se soustřeďuje na obraz, před koncem války, z doby, kdy rodina Fleischerových žila ve velice dobrých podmínkách, mohli si dovolit věci a rodiče Waltera, se o sobě pečlivě starali. To se dostává do přímého rozporu s obrazem, který se nám dostává po válce. Otec je již po smrti a matka rodu, již není vybranou paní, kterou bývala. Místo ve vile, žije v útulku pro nemocné po její mrtvici.

V díle Jana Zenkla *Munkdorf* představuje ústřední postavu Jan Zenkl z Munkdorfu. V prvním detailnějším popisu, který dostáváme ohledně oděvu, který na sebe má, se objevuje v uniformě. „Naše temně zelené sedmihradské uniformy s vínovými plášti, barvami vévody Gabriela Bethlena, budí v černožluté záplavě Matyášových oddílů zvláštní pozornost.“²⁵⁸ V díle se Zenkl zejména soustřeďuje na detailnější popis osob, po kterých hlavní postava touží nebo se, kterým

---

²⁵⁶ POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak Ch.24.12*. Praha: Argo, 2010, s. 6. ISBN 978-80-257-0264-2.

²⁵⁷ *Tamtéž*, s. 71

²⁵⁸ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 16. ISBN 80-7203-836-2.

má nějaký fyzický kontakt. Postava Jana, skrz, které oči vidíme tento příběh, více podrobně zaznamenává podobu žen v jeho životě. Mužské postavy často popisuje krátce a stroze. Nikdy, taky nedostáváme podrobnější popis vzhledu hlavní postavy. Dostává se nám hlavně informace případné změny jeho uniformy nebo jeho oděv během různých situací. „Zvláštní schopnost poznat krásu na dálku mě nezklame ani tentokrát. Jako u vytržení hledím do oduševnělé tváře sotva dvacetileté dívky štíhlé postavy s překrásnými tmavými vlasy. Ačkoli její pohled trvá jen krátký okamžik, stačím si uvědomit, že pokud po ní opravdu toužím, musím jednat. Teď anebo nikdy.“²⁵⁹ Takto je popsán jeho první setkání s jeho budoucí ženou Barborou.

Velice podobně ne-li identicky působí setkání s druhou významnou ženou v jeho životě, a to anglickou dvorní dámou Annou Harrisovou. „Krásná tvář jedné z nich, s nebesky modrými očima, v modrých šatech s kožešinovým přehozem, upoutala moji pozornost už ráno. Teď se obrátí a bezděky mi pohlédne do očí. Vzájemný pohled trvá jen kratičkou chvíli, stačí však k tomu, aby ve mně probudil mužskou ješitnost. Dvorní dáma Její královské Milosti. (...) Udělám všechno, abych ji získal dříve, než se nachýlí osud tohoto království.“²⁶⁰ Tato scéna představuje stejný moment s dalším romantickým objektem, který je v díle představen.

Ovšem již více kritizuje vzhled starších žen, se kterými má někdy fyzický kontakt. „Ta žena, spící zpola zahalena do mé houně, je ještě mnohem starší než já. Kdysi musela být krásná, teď na ní však marně hledám alespoň stopu půvabu. Víno mi muselo zatemnit smysly, že jsem mohl podlehnout jejím vlnám. Ani nevím, co je zač.“²⁶¹ Je znát, že zde proběhlo málo očního kontaktu. Tento popis působí zcela odlišně od naivního muže, který se dokáže zamilovat na první pohled. Krutý a chladný pohled na ženu, která ne zcela splňuje jeho ideály krásy je v absolutním opaku k „reálným andělům“, které ho dokážou zaujmout jediným pohledem.

Postavy, které se setkávají a potkávají s postavou Jana mu často pomáhají v realizaci jeho cíle. Často lidi využívá někdy i nevědomě k tomu, aby dosáhl toho, co chce. Zdánlivě vede život, ve kterém má často více štěstí než rozumu. Postavy v pozadí se musí postarat o jeho případné bezpečí, aby se mu nic nestalo a ulehčili mu cestu, k tomu, co potřebuje udělat. Přes všechno je, ale postava, která o přátelství či lásku nemá nouzi, i když často v úkonech, které vykonává se cítí osamělý, obzvláště době, ve které musí strávit domu uzavřený ve vězení.

---

²⁵⁹ ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, s. 30. ISBN 80-7203-836-2.

²⁶⁰ *Tamtéž*, s. 172

²⁶¹ *Tamtéž*, s. 196

Sérii *Valhala* od Františka Novotného nás provází postava rytíře Arnima von Gallwitze. O mladíkovi se moc nedozvídáme spíše, že je lehce naivní, ještě trochu zelenáč, co se týče jeho figurování během války, ale i v životě. Detailnější popis přímo vzhledu jeho postavy nedostáváme. Již z jeho jména se o něm mnohé dozvídáme. Je synem Barona a před jeho vstupem do války, byl zvyklý na lepší život a vedl lehce izolovaný život od ostatních skupin. Poprvé až ve válce se setkává s novými lidmi, kteří ho učí novým věcem. Také se dostáním do nového světa setkává s mýtickými osobnostmi.

Ostatní postavy ho často využívají a dostávají od něho vše, co chtějí. V průběhu díla začíná být ohledně jeho jednání více strategický, a i jeho kolegové a kamarádi si k němu vytvářejí větší respekt. Velkou skupinou postav, které se v díle objevují, jsou valkýry nebo spíše valkyrjy, jak to užívá Novotný. Ty jsou představené jako válečnice, které mají většinou špatné úmysly a nemělo by jim být věřeno. Ostatní postavy se o nich často vulgárně vyjadřují. Jsou také často sexualizované ostatními hlavně vojáky, kteří se nově v tomto prostředí objevují.

Reálné postavy, u kterých se můžeme dozvídat jejich hlubší myšlenky, motivace a akce, které stály za historickými událostmi, tím se zabýval Jan Drnek v díle *Žaby v mlíku*. Vycházející z lidí, které doopravdy žili a již se jednou zapříchili o svůj osud, který dopadl velice odlišně. Příkladem nereálných postav, které se v díle objevují jsou hned ze začátku díla ve fiktivním rozhovoru Jana Volfa a redaktora nebo jich využívá při líčení událostí, ve kterých chce vyvolat pocit lítosti nebo empatie. Drnek zajímavě popisuje vzhled již známých osobností, kdy například Beneše popisuje jako zlomeného staříka nebo Hitlera jako vzteklé děcko. Vdechuje jim tak nový život a snaží se je vykreslit v první řadě jako lidi, kteří mají nějaké své tendence, a ne pouze jen jako pojmy z historických knih, u kterých si pouze pamatujeme jejich jméno.

Postavy v *Zápiskách o česko-slovenské válce* jsou také spíše reálné historické osoby, které většinou mají zájem na tom, aby co nejvíce poskvřily jméno dalšího politika. Objevují se zde i čtenáři, kteří reagují na nějakou vyhrocenou událost, ale mnoho z jejich dopisů nevyčteme.

Závěr

Diplomová práce *Ti, co mění čas – kontrafaktuální česká próza po roce 1989* vycházela z pěti primárních literárních děl, která byla pro tuto práci klíčová. Mezi ně patří *Spěšný vlak CH.24.12.*(2010) od Jana Poláčka, série *Valhala* (2014) od Františka Novotného, *Zápisky o česko-slovenské válce* (2012) od Aleše Palána, *Žáby v mlíku* (2007) od Jana Drnky a *Munkdorf* (2011) od Jana Zenkly. Na díla bylo nahlíženo jak s tematického, tak narativního pohledu. Již ze začátku diplomové práce byly stanoveny zásadní otázky, na které bylo důležité najít odpovědi skrz analýzu a komparaci děl. Práce začala zkoumáním kontrafaktulní a alternativní literatury. Nahlížela na historii žánru obzvláště ve 20. a 21. století. Byli také představeni čeští i světoví autoři, kteří se tímto žánrem zabývali. Je vidět i nadšení obzvláště českých autorů, kteří se tímto žánrem začínají více zajímat. Věnují se i rozlišným událostem poslední doby, které nebyly více prozkoumané. Jako téma, kterým se autoři ve své „změněné“ minulosti věnují nejvíce patří druhá světová válka, ve které vyhrálo Německo. Stalo se buď zcela vítězným nebo se aspoň dokázalo udržet moci na delší dobu, ale jeho budoucnost je nejistá.

Mezi zásadními otázkami práce byly, které momenty autoři zobrazují jako přelomové a jak velká je jejich odchylka od skutečnosti? Každý z vybraných autorů nahlíží na tento problém velice odlišně. Někteří z nich dávali na změnu daleko větší důraz, zatímco další ji využili jen jako svou platformu pro postavení příběhu. *Munkdorf* Jana Zenkla nezměnil samotnou událost, ale představil nám možnost, proč se tomu tak stalo a co jí mohlo případně změnit. Představil nám *Bratrství*, které řídilo osud celého světa, tak jak již bylo napsáno. Také nám dal nahlédnout do osobnosti postav, které pracovali na tom, aby vše zůstalo stejné jako budoucnost ve starých perských spisech. Pro autora bylo podstatné nám nastínit události před rokem 1620, které vedly až ve vyústění Bitvy na Bílé hoře, která ale skončila stejným výsledkem.

Autor *Spěšného vlaku CH.24.12.* Jan Poláček přidal do historie druhé světové války paranormální události a představil možnost využití energie vrilu, která měla největší důraz na klíčovou změnu v minulosti. Díky jejímu použití bylo Německo schopné nakonec druhou světovou válku vyhrát. Prvotní změna v této alternativní historii nastává již daleko dříve, než přichází druhá světová válka. Poláček se však detailně na tuto změnu nezaměřuje a podává nám pouze krátká vysvětlení ve vzpomínkách hlavní postavy. Jelikož známe tuto verzi historie pouze do roku 1951, tak nemůžeme říct, co postavy tohoto díla čeká v budoucnosti. Konec tohoto díla je plné změn, které nastávají a nevíme přesně jak se vše bude vyvíjet, i když nějakých malých náznaků se nám dostává.

Zápisky o česko-slovenské válce od Aleše Palána, zcela mění naši historii a ze sametového rozdělení dvou zemí, vytváří krutou válku. I když titul názvu je zápisky o válce, pravé války se nám nikdy nedostává. Autor končí veškeré vyprávění v okamžiku vypuknutí tohoto konfliktu. Dalo by se tedy spíše říct, že se jedná o událostech před válkou. Informace o hlavním důvodu pro tuto změnu, nám autor poskytuje pomocí fiktivních článků z této doby. Na nich se nám snaží objasnit, proč nastala tato situace, a i samotná kniha má být pro budoucí generace, které tuto válku nezažily. Ve třech částech se nám dostává vysvětlení o tom, co se stalo po začátku konfliktu. Nastala dvacet let trvající válka a důležité je, že vše mělo počátek ve velmi malých prvotních ukazatelích, které se mohly v té době zdát jako nepodstatné. Autor ale již neukazuje, jaké důsledky měla tato změna na budoucnost našich vztahů s dalšími sousedy, jak vysoké číslo obětí bylo, jak to změnilo naši ekonomickou situaci, pouze překvapivě uvádí, že vztahy se Slováky se otočily zpátky k pozitivnímu a zase se bereme jako bratři.

Série *Valhala* od Františka Novotného zapojuje do alternativní historie prvky fantazie, které využívá pro vybudování díla na mytologii, ze které primárně vychází. Dílo začíná první světovou válkou, ale postupně se dostáváme i do druhé světové války a dál. Autor pro svoji změnu využívá různých bohů, nepřátel a jejich zásahů. Jako největší změna, je představované to, že tento svět vůbec existuje a aktivně se zapojuje do naší reality. Tím jsou historické události měněné v různých mírách na základě činů, které jsou prováděny postavami. Odchylka od světa, který my známe je nadměrně velká hlavně díky skutečnosti, že se nejen mění historie, ale potvrzuje se i realita osobností, prostředí, která byla pro nás mýtická, a tak změna, která proběhla ještě před začátkem tohoto díla je ohromná.

Žáby v mlíku od Jana Drnky, jsou rozdělené do seznamu krátkých událostí, na kterých autor předvádí, jak změna nastala. Na historických událostech ukazuje, jak mohlo pomocí malých změn, vše dopadnout a jak si podle autorových slov mohlo Československo zachovat svoji tvář a nepoddat se diktátu. Autor také přidává po několika částech různých událostí, vysvětlení, které má čtenáře vnést do celkového problematiky tohoto období. Obzvláště u tohoto díla, je potřeba znát minulost, abychom mohli lépe pochopit události, které se mění. Největší změnou v díle není pouze to, že se Československo nevzdává a bojuje dál, ale to, že je nakonec vítězné ve válce, kterou vede. Jako klíčové by se zde mohlo zdát změna přístupu v konfliktu, což již lehce autor předvídá bajkou o dvou žábách.

Pokud bychom podání změn, kterým se věnovali autoři v těchto dílech srovnali s autory historiků, kteří se věnovali kontrafaktuální historii, můžeme nalézt výraznou změnu. V první řadě většina zmiňovaných autorů využívají jako svůj bifurkační bod okultismus, magii nebo

tajné společnosti. Pokud bychom srovnali pojmoutí druhé světové války a její výsledek například s Johnem Keegan v díle *Co by bylo, kdyby?: představy vojenských historiků o tom, co se mohlo stát* (2005). V kapitole Jak mohl Hitler vyhrát válku se detailně na tuto možnost zaměřuje v Tažení na Blízký východ v roce 1941. Zde popisuje Hitlerovu zásadní chybu v moc rázném vedení války a ukončuje tuto kapitolu slovy: „Měli bychom být velice vděční za to, že na jaře 1941 nezvolil jemnější a méně přímou strategii.“²⁶² V díle se Triumfem Diktátorů zabývá David Fromkin se zase zaměřuje na možnou výhru spojení Nacisticko-sovětsko-japonské, kterému všemi zabránila pouze Hitlerova chyba, že zradil své spojence.²⁶³ Poláček i Novotný se zásadně rozcházejí v tom, co vytvořilo možnost vytvoření kontrafaktuální historie. Přesto většina z nich pracuje spíše s fantasy prvky.

Zásadními možnými událostmi v historii, které mohly nastat nalezneme v díle *Historie na rozcestí* (2013), která se zabývá například rokem Mnichovem roku 1938, kterým se v díle zabývá Pavel Šrámek. Zde se snaží odhadnout reakci všech zainteresovaných stran a vývoj dalších událostí, kde zdůrazňuje, že vše záviselo na rozhodnutí druhých, a to obzvláště Německa. Tento vývoj je velice opačným než ten, který nám předkládá Jan Drnek ve svém díle *Žáby v mlíku* (2007). Ten své dílo právě na skutečnosti, že se Československo rozhodlo první, že bylo aktivní a na nic nečekalo a bylo výbojné. To podle něho mělo za následek možnost ubránění se ve válce. Pavel Šrámek ale ukončuje kapitolu *Mnichov 1938*, že je zbytečná diskuse na téma, zda mělo Československo přijmout nebo nepřijmout Mnichovskou dohodu, protože její osud byl již předem stanoven a změna by byla pouze v tom, v jaké oblasti bychom ztratili území a kdy.²⁶⁴

Další primární otázka byla, jestli se pouze změnil detaily historie nebo se musela přihodit obrovská změna, která měla za důsledek to, že minulost již nepoznáváme. Ani jedna z knih neměla zapříčinění to, že se svět změnil tak, že bychom ho už nedokázali poznat. U této otázky, je i důležité to, jak se čtenář orientuje v mytologických světech či v historických událostech celého světa. A tím, aby případně věděl, co by potenciálně mohlo nastat, když by tato změna nastala. Obzvláště téma výhry Německa v druhé světové válce, je velice často zpracované a neobjevuje se pouze v literární tvorbě ale i filmové či herní. Ojedinelé není do děl ani přidání dalších fantazijních prvků, které autoři často využívají. Například v díle *Munkdorf* nebyla

---

²⁶² COWLEY, Robert. *Co by bylo, kdyby: představy vojenských historiků o tom, co se mohlo stát*. Praha: Academia, 2005, s. 247. ISBN 80-200-1297-4.

²⁶³ *Tamtéž*, s. 249

²⁶⁴ SMETANA, Vít. *Historie na rozcestí: jak mohly dopadnout osudové chvíle Československa*. Brno: Barrister & Principal, 2013, s. 77. ISBN 978-80-87474-92-1.

historie zcela změněna, ale byla představena pouze možnost toho, proč naše historie dopadla, tak jak dopadla.

Detailní zaměření bylo věnováno i postavám, které se v díle objevují a také vztahům, které vytvářejí mezi sebou. Každý z autorů využívá jiného postavení k zaměření a vykreslení detailní psychiky osob. Ústředním předmětem bádání v této části bylo, zdali jsou to hlavní postavy, které v dílech mění historii nebo jsou jen pozorovatelé a ničeho si nejsou vědomí. A pokud se podíleli na změně, tak jestli jsou v nadřazené pozici, mají o všem přehled a pouze se budoucnost podvoluje jejich vůli. Ve *Spěšném vlaku CH.24.12.* se ústřední postava Waltera přímo podílí na události, která velice výrazně změnila budoucnost, tak jak ji známe. Patřil ke skupině, která svrhla bombu v USA na Washington a New York. Přestože se aktivně podílel, dokonce měl na své ruce runu, díky které mohla být bomba odemčená, než měla být svržená, ve svých dalších volbách byl zcela pasivní. Již od mládí byl zvyklý poslouchat jemu nadřazené lidi jak doma, tak ve škole či v armádě. Fáze vzdoru u něho nastala až v daleko pozdějším životě, a tak vždy dělal pouze to, co se od něho očekávalo. Žádné případné změny si nebyl vědom i když měl velké předpoklady pro nadpřirozené schopnosti. Nebo již předem měl tušení, jak vše skončí a myslel si, že vzdorovat nemá cenu.

V *Munkdorfu* se postava Jana aktivně podílela na změně historie, která případně mohla nastat, ale nestala. Na základě jeho rozhodnutí a rozluštění dávného perského spisu, se rozhodl v kritické chvíli nezakročít a nechat plynout historii tak, jak již bylo napsáno. Kde se ale perské spisy vzaly a kdo byl přesně prvotním poslem tohoto sdělení je nám tajné a pouze je představen jako Všemohoucí. V *Zápisích o česko-slovenské válce* se o změnu zaslouží především novináři, kteří svými články často více pobouří společnost. Ve *Valhale* zásadně mění vše zasahující bohové a mýtické figury a postava rytíře Arnima von Gallwitze se často ke změnám dostane skoro omylem. A v *Žáby v mlíku*, vše mění reálné historické postavy, které ale lehce zamění své myšlenky a pracují s jinou strategií.

Všichni autoři primárních děl se věnují v menší či větší míře osudu Čech. Většinou je, ale spojují s dalšími zeměmi hlavně evropskými. Zaměřují se na různá období změn a možných osudů, které nás mohly potkat. Většinou si i vybírají jako své ústřední postavy Čechy nebo se v dílech výrazněji objevují české postavy.

Díky čtení alternativní historie mohou lidé nově objevit zapálenost pro historii, aby se učili a více se zajímali, o to, co se opravdu stalo. A to díky tomu, že většina ze zmíněných děl požaduje, aby měl autor aspoň částečný přehled o tom, jak se dějiny udály v našem světě, a tak čtenář

poznával případné reálné osobnosti, které se zde objevují. U většiny autorů ale tato potřeba znalosti není, tak důležitá jako u jiných. Někteří autoři se také více zaměřují na vybudování atmosféry tohoto období nebo na psychologii postav. Také se snaží oživit historii za pomoci fantazijních prvků, které do svých děl přidávají. Alternativní historie tak může zapříčinit to, že se čtenáři začnou detailněji zajímat o historii, tak jak jí známe a budou chtít vědět to, co se mohlo stát ale i to, co se doopravdy stalo.

Summary

Work *Ti, co mění čas: kontrafaktuální česká próza po roce 1989* is analysing five primary texts where authors are focusing on counterfactual history, where one little change can cause a massive difference in the past but especially in the future. The texts that were analysing are *Spěšný vlak CH. 24.12.* (2010) by Jan Poláček, *Valhala* (2014) by František Novotný, *Zápisky o česko-slovenské válce* (2012) by Aleš Palán, *Munkdorf* (2011) by Jan Zenkl and *Žáby v mlíku* (2007) by Jan Drnek. All of them are from a different time period where the change took place. Some are solely focusing on the situation in Czechoslovakia and others take into account also the rest of Europe or even the whole world. The question “what if” was always very popular and it is because people can think about what would happen if things or some important thing happened differently. One of the most favourite universal topics of alternative history is what would happen if Germany won the second world war. It is because this change could have a potentially big impact on everyone on this planet.

One of the most important questions of this work was what moments do selected authors present to us as the most important and how far does the change go. Some of the authors did change just some background information like in the *Munkdorf* or they created a scary future that could happen to us in *Spěšný vlak CH.24.12.* Some of the authors used paranormal or spiritual reason for the changes. Others just created different strategies that could have made a new world for all of us. Another important question was if there was changed only a few details in history or there was a big change that caused would have a great impact on the world that we no longer could recognize it.

There was also put great importance on characters that are written in the primary text. Were they the ones that stood behind the changes? If they were what were their role? Did they actively participate in everything that happened? In every piece of work, it is different. In *Munkdorf* the main character of Jan actively changes the future by deciding that he is not going to make the final important decision. In *Spěšný vlak CH.24.12.* our main protagonist Walter does take part in one of the biggest changes that happen. But he is not doing it willingly because he wants to change the future. He mainly does it because he is ordered to do it. In *Valhala* in the first part of the story Arnim von Gallwitz is mainly used as a tool to get things from and because of an unknown world that he gets himself into he does it. *Zápisky o česko-slovenské válce* present to us as the biggest part of the change the texts that are published in very important newspapers

that escalate the situation in Czechoslovakia to a war. And in *Žáby v mlíku* are most important historical characters that changes their action, that create a domino of changes and the end.

Alternative history as a genre is getting more popular every day and it also creates more interest in real history so people can see what happened differently.

Použitá literatura

Primární literatura

DRNEK, Jan. *Žáby v mlíku: vojensko-historická mystifikace na téma Mnichov 1938*. Praha: Naše vojsko, 2007, 641 s. ISBN 978-80-206-0881-9.

NOVOTNÝ, František. *Valhala*. Triton: Argo, 2014, 1086 s. ISBN 978-80-7387-732-3.

PALÁN, Aleš. *Zápisky o válce česko-slovenské: výběr z českého a slovenského tisku z podzimu 1992*. Praha: Kalich, 2012, 188 s. ISBN 978-80-7017-176-9.

POLÁČEK, Jan. *Spěšný vlak Ch.24.12*. Praha: Argo, 2010, 262 s. ISBN 978-80-257-0264-2.

ZENKL, Jan. *Munkdorf*. Praha: Argo, 2006, 285 s. ISBN 80-7203-836-2.

Sekundární literatura

ASIMOV, Isaac. *Isaac Asimov uvádí Velké SF příběhy 1961*. Brno: Návrat, 1995, 440 s. ISBN 80-7174-361-5.

CLUTE, John a Peter NICHOLLS. *The Encyclopedia of science fiction*. New York: St. Martin's Press, 1995, 1386 s. ISBN 978-0312134860.

COWLEY, Robert. *Co by bylo, kdyby?: představy vojenských historiků o tom, co se mohlo stát*. Praha: Academia, 2005, 320 s. ISBN 80-200-1297-4.

CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, 167 s. ISBN 80-7294-070-8.

DĚDINOVÁ, Tereza. *Po divné krajině: charakteristika a vnitřní členění fantastické literatury*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, 228 s. ISBN 978-80-210-7871-0.

DOGGETT, Danielle. *Mytologie: mýty, pověsti & legendy*. Praha: Fortuna Print, 2006, 528 s. ISBN 80-7321-184-X.

DOLEŽEL, Lubomír. *Heterocosmica: fikce a možné světy*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2003, 311 s. ISBN 80-246-0735-2.

DOLEŽEL, Lubomír. *Fikce a historie v období postmoderny*. Praha: Academia, 2008, 155 s. ISBN 978-80-200-1581-5.

FERGUSON, Niall. *Virtuální dějiny: historické alternativy*. Praha: Dokořán, 2001, 374 s. ISBN 80-86569-02-0.

GENETTE, Gérard. *Fikce a vyprávění*. Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2007, 96 s. ISBN 978-80-85778-56-4.

GILK, Erik. Kontrafaktuální historická fikce v současné české próze. *World Literature Studies*. Bratislava: Ústav svetovej literatúry SAV, 2014, 2(6), 120-129. ISSN 1337-9690.

GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu: tajné árijské kultury a jejich vliv na nacistickou ideologii*. Praha: Eminent, 2005, 377 s. ISBN 80-7281-278-5.

GREIG, Charlotte. *Největší tajemná spiknutí: jak to bylo doopravdy*. Líbeznice: Víkend, 2008, 208 s. ISBN 978-80-86891-95-8.

HEGER, Ladislav. *Edda; z islandštiny přeložil Ladislav Heger*. Praha: Státní nakladatelství Krásné literatury, hudby a umění, 1962, 480 s.

HODROVÁ, Daniela. *--na okraji chaosu--: poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, 865 s. ISBN 80-7215-140-1.

HODROVÁ, Daniela. *Poetika míst: kapitoly z literární tematologie*. Jinočany: H&H, 1997, 249 s. ISBN 80-86022-04-8.

HUTIN, Serge. *Tajné společnosti*. Praha: Victoria Publishing, 1995, 101 s. ISBN 80-85865-85-8.

KUBÍČEK, Tomáš, Jiří HRABAL a Petr A. BÍLEK. *Naratologie: strukturální analýza vyprávění*. V Praze: Dauphin, 2013, 247 s. ISBN 978-80-7272-592-2.

KUBÍČEK, Tomáš. *Vypravěč: kategorie narativní analýzy*. Brno: Host, 2007, 240 s. ISBN 978-80-7294-215-2.

KUDLÁČ, Antonín K. K. *Barvy černobílého světa: studie o vybraných žánrech současné české populární literatury*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017, 200 s. ISBN 978-80-7560-105-6.

LESHAN, Lawrence L. *Psychologie války: jak pochopit její tajemnost a šílenost*. Praha: BB art, 2004, 191 s. ISBN 80-7341-178-4.

NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: Jinočany: Asociace fanoušků science fiction; H&H, 1995, 555 s. ISBN 80-85390-33-7.

PIORECKÁ, Kateřina a Ondřej SLÁDEK. *O psaní dějin: teoretické a metodologické problémy literární historiografie*. Praha: Academia, 2007, 229 s. ISBN 978-80-200-1544-0.

REYNOLDS, John Lawrence. *Historie tajných spolků, organizací a sekt*. Praha: Brána, 2008, 212 s. ISBN 978-80-7243-384-1.

ROLAND, Paul. *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše*. Praha: Svojtka & Co, 2008, 176 s. ISBN 978-80-7352-792-1.

RONEN, Ruth. *Možné světy v teorii literatury*. Brno: Host, 2006, 296 s. ISBN 80-7294-180-1.

SMETANA, Vít. *Historie na rozcestí: jak mohly dopadnout osudové chvíle Československa*. Brno: Barrister & Principal, 2013, 286 s. ISBN 978-80-87474-92-1.

STREETER, Michael. *Tajné a přísně tajné: moc a vliv tajných společností, spolků a bratrstev*. Praha: Knižní klub, 2010, 255 s. ISBN 978-80-242-2694-1.

VERNER, Pavel. *Propaganda a manipulace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2011, 192 s. ISBN 978-80-7452-015-0.

VLČKOVÁ, Jitka. *Encyklopedie mytologie germánských a severských národů*. Praha: Libri, 1999, 255 s. ISBN 80-85983-91-5.

WOOLF, Virginia. *Vlastní pokoj: eseje*. Praha: M. Chřibková, 1998, 98 s. ISBN 80-902443-3-5.

Internetové zdroje

Aleš Palán [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/ales-palan-3171>

BERNÁTH, Michal. Mnichov nám zlomil páteř, měli jsme se nacistům bránit, říká autor románu o alternativní historii Československa. In: *lidovky.cz* [online]. 28.09.2018 [cit. 2021-6-6.]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/mnichov-nam-zlomil-pater-meli-jsme-se-nacistum-branit-rika-autor-romanu-o-alternativni-historii-cesk.A180927_114252_ln_domov_mber

BERNATT-RESZCZYŃSKÁ, Markéta. Před Vánoci 1944 zasáhly bomby Spojenců poprvé plzeňskou Škodovku. In: *Paměť národa* [online]. 20.12.2020 [cit. 2021-6-6.]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/stalo-se/pred-vanoci-1944-zasahly-bomby-spojencu-poprve-plzenskou-skodovku>

Civilizace [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/civilizace-441467>

Čas čarodějů [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/cas-carodeju-571>

Český sen [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/cesky-sen-105837>

Čokoláda pro wehrmacht [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/cokolada-pro-wehrmacht-463291>

Čtvrtá říše [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/ctvrta-rise-7813>

Dallas 63 [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/dallas-63-140275>

Divoké karty [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/serie/divoke-karty-3930>

Dryák [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/dryak-451939>

Engerlingové [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/engerlingove-26364>

František Novotný [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/frantisek-novotny-5991>

Gaslighting [online]. Psychology Today: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/us/basics/gaslighting>

Harry Harrison [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/harry-harrison-1772>

Hladový národ [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/hladovy-narod-422349>

Hořká setba [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/milkweed-triptych-horka-setba-258790>

Jan Drnek [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-drnek-4262>

Jan Kotouč [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-kotouc-18990>

Jan Poláček [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-polacek-12786>

Jan Zenkl [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/autori/jan-zenkl-20570>

Kafkův pavilon [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/kafkuv-pavilon-330856>

KOČIČKA, Pavel. Literatura je vždy překrucování mýtů. In: *iDnes.cz* [online]. 27.10.2004 [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/literatura-je-vzdy-prekrucovani-mytu.A041026_193113_literatura_gra?r=literatura.

Listopád [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/listopad-463130>

Manifest čs. spisovatelů K svědomí světa 12. 9. 1938 - 82 let [online]. Fronta.cz: ©1999-2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.fronta.cz/kalendar/manifest-cs-spisovatelu-k-svedomi-sveta>

Manifest čs. spisovatelů K svědomí světa 12. 9. 1938 - 82 let [online]. Fronta.cz: ©1999-2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.fronta.cz/kalendar/manifest-cs-spisovatelu-k-svedomi-sveta>

Muž leží a sní [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/muz-lezi-a-sni-291066>

Na západ od ráje [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/raj-na-zapad-od-raje-15447>

Nad Českými zeměmi slunce nezapadá [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nad-ceskymi-zememi-slunce-nezapada-nad-ceskymi-zememi-slunce-nezapada-289894>

Nadvláda [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/nadvlada-204012>

Neznámý v zahradě [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/neznamy-v-zahrade-310011>

O Hitlerovi, Honzovi a SS loupežnicích [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/o-hitlerovi-honzovi-a-ss-loupeznicich-43133>

Peklo Beneš - O šťastnějším Československu [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/peklo-benes-o-stastnejsim-ceskoslovensku-20005>

Plán N [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/plan-n-127337>

Plausible Worlds [online]. Cambridge Core: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.cambridge.org/core/books/plausible-worlds/DDDE234CF30C276AB72AB2E25C3B7D54#>

Pozdější život panny [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/pozdejsi-zivot-panny-346173>

Předpoklady [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/predpoklady-325661>

Přeměna [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/premena-154812>

Půlnoční fronta [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/temne-umeni-pulnocni-fronta-452967>

Ratajský les [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/ratajsky-les-281872>

Roky rýže a soli [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/roky-ryze-a-soli-308136>

Říše [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/rise-437052>

Sociologické aktuality (1989–1994) [online]. Sociologická encyklopedie: ©2017 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sociologick%C3%A9_aktuality

Spiknutí proti Americe [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/spiknuti-proti-americe-3150>

Spojené státy japonské [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/spojene-staty-japonske-346999>

Stroje jako já [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/stroje-jako-ja-432181>

Šedá [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/seda-443178>

Tesla noir [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/tesla-noir-430211>

Usáma [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/usama-348520>

Velká válka [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/serie/velka-valka-1176>

VISINGR, Lukáš. Nejen Mnichov, Amerika a Visegrád. Jak vidí svět Honza Drnek? In: *Radio Dixie* [online]. 29.11.2016 [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/mnichov-nam-zlomil-pater-meli-jsme-se-nacistum-branit-rika-autor-romanu-o-alternativni-historii-cesk.A180927_114252_ln_domov_mber

Židovský policejní klub [online]. Databáze knih: ©2021 [cit.2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/zidovsky-policejni-klub-1432>